

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Серія: Науковці університету

ВОЛОДИМИР ПАЩЕНКО

**Біобібліографічний
показчик**

Полтава
2010

УДК 016 : 37 : [929]

ББК 91.9 : 378

П 22

Володимир Олександрович Пащенко : біобібліографічний покажчик
/ за ред. М. І. Степаненка. – Полтава : ПНПУ, 2010. – 148 с. : іл.
(Серія “Науковці університету”).

Редакційна колегія:

М. І. Степаненко, доктор філологічних наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Р. А. Сітарчук, доктор історичних наук, професор, перший проректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Ю. В. Волошин, доктор історичних наук, професор;

О. П. Єрмак, кандидат історичних наук, доцент;

С. В. Спірякова, директор наукової бібліотеки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

В. В. Орехова, заступник директора наукової бібліотеки;

І. М. Лесунова, заступник директора наукової бібліотеки;

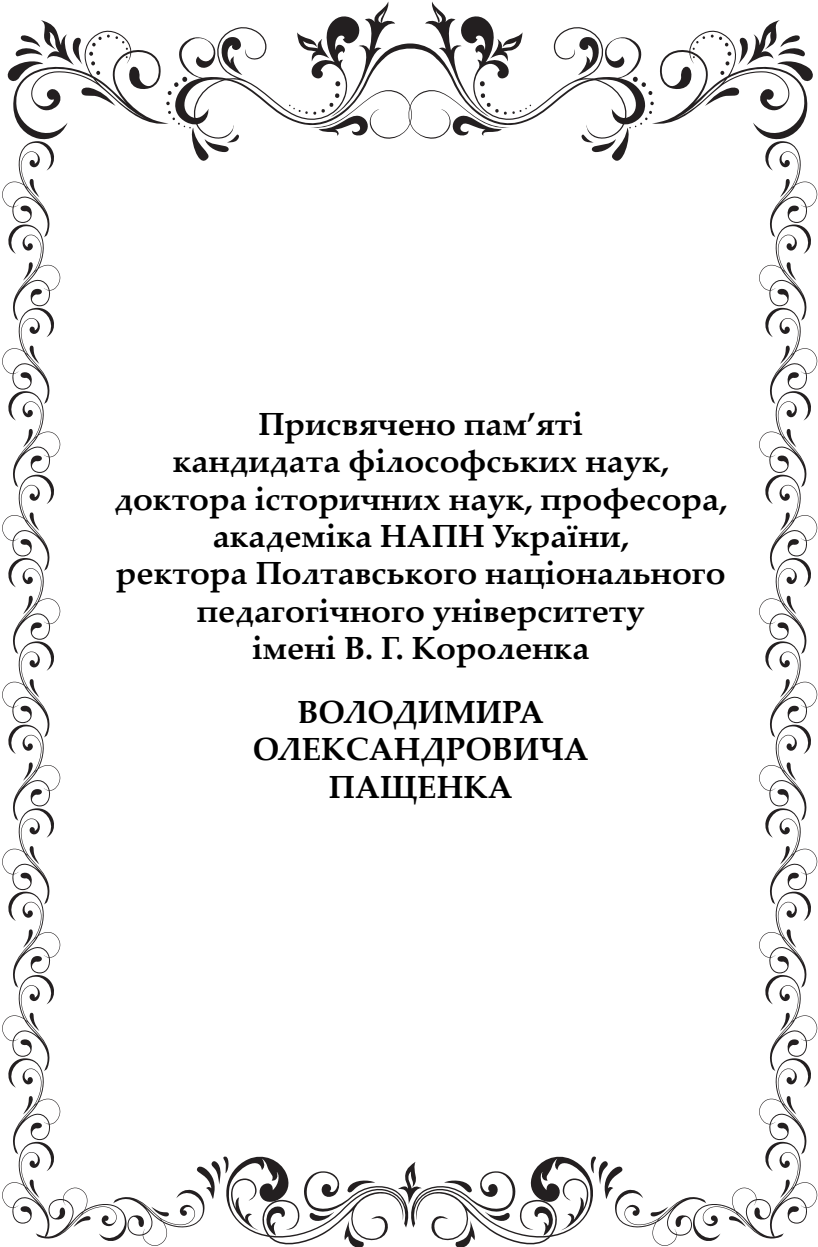
О. А. Захарова, завідувач інформаційно-бібліографічним відділом наукової бібліотеки.

Друкується за ухвалою вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
(протокол № 2 від 29.09.2010 р.)

Біобібліографічний покажчик започатковує серію “Науковці університету”, що видає Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. Цей випуск присвячений В. О. Пащенкові – знайомому українському педагогові, який 18 років очолював Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, відомому вченому в галузі релігієзнавства та педагогіки вищої школи, доктору філософських наук, професору, дійсному членові Академії педагогічних наук України, культурному та громадському діячеві. В. О. Пащенко був автором понад 400 наукових праць, у тому числі 8 авторських і 8 колективних монографій.

У книзі висвітлено основні віхи його життя, наукової та педагогічної діяльності, подано хронологічний та алфавітний покажчики друкованих праць і публікацій, представлено його наукову школу.

Це видання адресовано науково-педагогічним працівникам, учителям, докторантам, аспірантам, студентам, бібліотечним працівникам, усім, хто знав академіка Володимира Олександровича Пащенка і береже пам'ять про нього.

A decorative border with intricate floral and scrollwork patterns, framing the central text.

**Присвячено пам'яті
кандидата філософських наук,
доктора історичних наук, професора,
академіка НАПН України,
ректора Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка**

**ВОЛОДИМИРА
ОЛЕКСАНДРОВИЧА
ПАЩЕНКА**

Sammy

ГРОНО СЛІВ У ВІНОК ПОШАНИ ПРОФЕСОРОВІ ВОЛОДИМИРУ ПАЩЕНКОВІ

*Людина вимірюється
не від ніг до голови,
а від голови до неба.*
Конфуцій

*Небо – синонім Бога...
З небом людині нічого не страшно...*
Олесь Гончар

Навіть найдальша дорога починається з першого кроку...
Олесь Гончар

Кожен із нас приходить у цей світ зі своїм призначенням, отримуючи послання від Усєвишнього... Народжуємося для життя, аби побудувати свій Собор – у душі та на рідній землі, знайти свою дорогу до Неба й прямувати нею так, щоб Вічності було не соромно за нас, а нам – не страшно перед її всепротяжним, справедливим поглядом. І тільки кращим синам людства, справжнім достойникам під силу не просто гідно й красиво пройти обраний шлях, а ще й відкрити його іншим подорожнім, ствердити своїм діянням золоту Гончарову максиму: "Людина людині повинна світити"...

Таким Достойником, Правдолюбцем, Добротворцем, Будівником духовних соборів був і залишається Володимир Олександрович Пашенко. Він без останку присвятив своє життя філософії, історії, релігієзнавству, сповна віддав себе науці. З-під пера вченого вийшло понад 300 праць. Наукові інтереси Володимира Олександровича зосереджувалися довкрузь проблемами взаємин релігії і церкви, які завжди були неоднорозначними й складними, напевно, ще від самих початків виникнення такого суспільного інституту, як церква. А надто ж – в Україні, де сьогодні сплелися тісним вузлом кілька маститих

і безліч менших церковних організацій. Можливо, такий релігійний сплеск спричинений тим, що людям у незалежній Україні нарешті відчинилися двері різних храмів, було дозволено вголос говорити про Бога – уперше після довгих років “добровільного” членства нашої країни в СРСР, коли нищилася віра, а церква взагалі була повністю відокремлена від держави та, як і інші сфери духовного життя, використовувалася червоною владою лише як інструмент тотального контролю над народом. У колишній колоніальній країні, де поняття “свобода слова” довгий час було чимось забороненим, незнайомим і екзотичним, на зразок закордонних ласощів, говорити про заплутаний політичний трикутник “церква – релігія – держава” було не велено. Тож як тільки впала залізна завіса мовчання й розпочалася епоха Відродження української державності та духовності, як тільки з’явилася змога зазирнути у схрони, що таїли історію української церкви – православної, греко-католицької, – Володимир Олександрович Пашенко відразу й одним із перших узявся за справу правдивого висвітлення складної природи взаємин церкви, релігії, влади. Він переконливо, на конкретних фактах, добутих із архівів, виповів про страшні речі: чому замовки церковні дзвони, чому на Соловках опинилися священики, чому діти служителів культу відповідали за своїх батьків. Ці проблеми, порушені професором Пашенком, є надзвичайно важливими, адже проникливий учений допомагав сучасникам справедливо оцінити криваві злочини тоталітаризму й знайти їм відповідне місце в підручниках історії та у своїх головах і серцях. Так Володимир Олександрович став одним із провідних дослідників державно-церковних відносин в Україні у ХХ столітті. Не зайвим буде назвати фундаментальні роботи ученого: “Державна політика щодо православної церкви в Україні (1917-1922)” (1992), “Українська автокефальна православна церква. Важкий шлях до визнання” (1993), “Держава і православ’я в Україні. 20 – 30-ті роки ХХ століття” (1993), “Ніч минула, а день наближається...” (1994), “Православ’я в Україні. Державно-церковні стосунки. 20 – 30-ті роки” (1995), “Православ’я в новітній історії України” (у двох книгах – 1997, 2001), “Національні традиції державотворення в нарисах з позиції політичної та релігійної думки” (2000), “Греко-католики в Україні” (2002), “Більшовицька держава і православна церква в Україні” (2004), “Православна церква в тоталітарній

державі" (2005). Утім, це лише дециця з наукового огрому Володимира Пащенко. Він був також головним редактором часопису "Історична пам'ять", альманаху "Рідний край", збірника "Наукові записки Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка".

В. О. Пащенко працює над другою частиною монографії
"Православ'я в новітній історії України"

Поеднувати науку з адміністративною роботою незмірно тяжко, а особливо в добу бурхливих змін, які ми тільки-но пережили, коли освіта не щодесятилітньо, не щорічно, а щоденно змінювалася, і не завжди в кращий бік. Володимирові Олександровичу однак удалося налагодити гармонію, коли впродовж десятків років очолював тепер уже національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. І те, що виш спершу здобув університетський статус, а нині став національним, – теж непоминуща його заслуга. Багато чи мало зроблено – скажуть нащадки. Зрозуміло одне: сторінка Володимира Олександровича в історії Полтавського педагогічного яскрава й самобутня. Розпочавши в 1972 році педагогічну діяльність на скромній посаді викладача історії в Фарбованській загальноосвітній школі Яготинського району Київської області, випускник філософського факультету Київського на-

ціонального університету імені Тараса Шевченка набув свій перший неоціненний досвід учителя. Але великому кораблю – велике плавання, тож молодий історик вирішив назавжди творчо поєднати педагогічну працю з великою наукою. І домігся свого, що переконливо свідчить про талант цієї людини та вміння її наполегливо, результативно працювати над собою. Так завзятий учитель-початківець став асистентом кафедри філософії Полтавського державного педагогічного інституту в 1976 році. Відтоді й до останнього серцебиття його розум і труд невисипущий належали цьому земному храму науки, але не припиняли шукати храму небесного, духовного. За своє недовге, але сповнене постійного пошуку життя (бо ж ніколи не ледарював і не прагнув легких шляхів до слави) В. О. Пащенко спробував себе на різних посадах: був старшим викладачем кафедри філософії, заступником декана філологічного факультету, деканом історичного факультету, проректором, завідувачем кафедри філософії, історії України, нарешті, очолював Полтавський державний педагогічний інститут (університет).

Внесок Володимира Пащенко в українську науку, освіту та культуру вагомий. Засвідчують це численні заслужені нагороди: орден Миколи Чудотворця “За примноження добра на землі”, орден “За патріотизм” II ступеня Української православної церкви, медаль А. С. Макаренка, золота медаль «За заслуги в освіті», почесні грамоти Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, Всеукраїнська премія імені Івана Огієнка, обласні премії Панаса Мирного, Івана Котляревського, Леоніда Бразова, міські премії імені Володимира Короленка, Самійла Величка. Володимир Олександрович був не лише професором Полтавського національного університету, а й почесним професором Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, почесним громадянином Кобеляцького та Решетилівського районів, чільником полтавської філії Малої академії наук України.

Про широту мислення науковця та його воістину невисипущий труд свідчить той факт, що праці Пащенко відомі за кордоном: кембриджські вчені внесли його ім'я до Блакитної книги “Інтелектуали світу”, Американський біографічний інститут – до книги “Великі уми ХХІ століття”, Оксфордський університет нагородив Володимира Олександровича срібною медаллю за наукові досягнення.

Проте справжній учитель пишається не власними блискучими знаннями та високими досягненнями, а тими учнями, яких виховав. І тут ученому Пащенко теж є чим погордитися, бо створив свою наукову школу, підготував кандидатів та докторів історичних наук, які розвинули його ідеї. Результатом спільної творчої та наукової праці наставника і його послідовників стало дослідження “Історія релігій, церкви та їх взаємовідносин із державою в Україні”. Науково-педагогічні зусилля Володимира Олександровича були не даремними – його учні створили сьогодні осердя кафедри історії України.

Микола Степаненко, Ірина Павлова, Володимир Пащенко

Життя професора Пащенка – як спалах блискавки. Пішов у засвіти на злеті. Мав багато оригінальних задумів, виношував величні плани, мріяв про нові книги. Не дописав трохи другої праці про Олесь Гончара. У першій науковій розвідці з промовистою назвою “Гончарова правда про духовність і церкву” (2006) Володимир Пащенко показав постать автора “Собору” на тлі атеїзму, бездуховності, які панували в радянському суспільстві. Другу книгу присвятив взаєминам митця і влади. Учений доводив, що Олесь Гончар – один із тих світлих провидців, які несли людям правду, не спокусилися на принади, матеріальні вигоди. Напевно, учений Пащенко відчував духовну близькість із безкомпромісним, чистим помис-

лами, почуттями й діяннями митцем Гончаром. Як і талановитий романист, Володимир Олександрович охороняв собор своєї душі, шукав чесну, нехай і тернисту, але пряму дорогу до власного храму, робив свій вклад у розбудову соборності України. На жаль, крапку в другій книзі не поставлено. Вона, звісно ж, з'явиться колись... Таке трапляється, коли учні за-вершують задум учителя.

Н. Казирод, В. Пащенко, М. Степаненко, Я. Вовк

Володимир Олександрович був не лише відомим ученим і талановитим педагогом, а й хорошим, люблячим батьком. Як справжній чоловік і професор, він звів храм науки в рідному виші, насадив довкола нього садок мудрості та знань, виростив прекрасних дітей, яким надихнув відданість учительській професії, науці. Та за іронією долі, не встиг погордитися своєю кровинкою – сином: через три дні після відходу у вічність батька Олександр захистив кандидатську дисертацію. Співчуваємо синові, доньці Вікторії й усім рідним Володимира Олександровича в їх незмірній утраті, проте, хоч і зі сльозами на очах, радіємо з того приводу, що Олександр Володимирович став продовжувачем справи свого батька і, не зважаючи на невимовне горе, знайшов у собі сили йти далі. Віримо, що Володимир Пащенко дивиться з небес на Олександра Пащенка й пишається тим, у чийх жилах тече кров са-

мовідданого вченого, а в душі живе спраглий пошук істини, батькова любов до науки, правди і праці.

Про людину найкраще говорить не вона сама, а її справи. Велике значення має й те, що думають про людину інші, як ставляться до неї, чи поважають її. Коли в годинникові життя Володимира Олександровича невмолимо збігли останні піщинки, зі всієї України злетілися вчені-історики, ректори, аби провести в останню дорогу доктора історичних наук, професора, академіка Національної академії педагогічних наук України, заслуженого працівника освіти України. Усі вони ствердно сказали, що наукова спадщина професора Пащенко потужна, його праці не втратять актуальності. Як учений він буде завжди з-поміж живих...

Життя, на жаль, не завжди прислуховується до нас. Воно вносить свої корективи. Прикро, звісно, що передчасно відлетів у краці світи Володимир Олександрович. Він міг би ще багато зробити. Одначе шкодувати не будемо, позаяк проти усемогутніх законів, виписаних Творцем Небесним, ми безсильні. Віримо, що учений Пащенко пішов легкою небесною дорогою у вічність. Ми не прощаємося з ним, адже так важливо, щоб не стиралася пам'ять про цю людину, яка недаремно прожила на землі, залишила свій помітний слід у педагогіці, філософії, релігієзнавстві, історії України, у літописі нашого вищу, Полтавщини, Української держави. Ця пам'ять потрібна не так йому, як нам, сущим. Для того, щоб не втрачати людського обличчя, мати неперебутні життєві орієнтири, черпаючи від щедро набутку вченого. Вірмо: храм освіти, науки, що його наполегливо й натхненно будував наш шановний ректор, стоятиме у віках, до нього докладуть свої цеглинки майбутні покоління. До науково-духовної криниці В. О. Пащенко приходитимуть молоді дослідники, черпатимуть із неї знання й цим перетворять у безсмертя його славне ім'я.

*Микола Степаненко,
професор, доктор філологічних наук,
ректор Полтавського національного
педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

ПІДКОРЮВАЧ НАУКОВИХ ВЕРШИН

Молода українська держава в період свого становлення розвинути освіти й науки потребувала й потребує особистостей, котрі б поєднували в собі високий патріотизм, виважену прогностичність мислення, інноваційність думки з лідерськими якостями, здатністю до своєчасних рішучих дій. Саме таким був Володимир Олександрович Пащенко.

Випускник університету

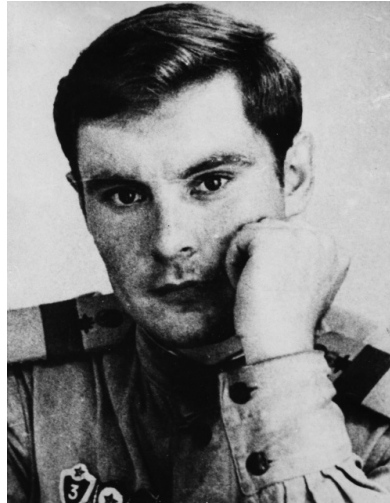
Народився майбутній учений і педагог 14 серпня 1947 року в селі Дружба Решетилівського району. Його батько, Олександр Костянтинович, працював зоотехніком у місцевому колгоспі, мати, Ганна Романівна, – ланковою. Селянський син, Володимир, як і його однолітки, рано, ще в дошкільній, розпочав трудове життя на рідній землі – пастушок, погонич, потім член учнівської бригади, помічник механізатора. Ця не легка, але звична для сільських дітей праця загартовувала характер, виховувала силу волі, відповідальність за додану справу.

У сім'ї Пащенко, як і в тогочасному суспільстві загалом цінували знання, прагнули, щоб син отримав належну освіту. Спочатку Володя навчався у школі-восьмирічці в рідному селі, а атестат зрілості отримав, закінчивши Шевченківську середню школу в сусідньому селі. Захоплювався історією, літературою. Навіть у дитинстві, за спогадами його однолітків, ніколи не розлучався з книгою. Пробивав сам писати вірші, а ще багато займався спортом, особливо полюбляв футбол. Коли прийшла пора визначитися з майбутньою професією, вирішив, що буде журналістом. У 1960-х роках ця професія була оповита ореолом романтики, і Володимир нею захопився. Та вступити одразу на факультет журналістики Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка, незважаючи на срібну медаль за середню школу, йому не вдалося: не

пройшов за конкурсом. У приймальній комісії В. Пащенко в популярно пояснили, що журналістська професія – це не тільки знання, але й життєвий досвід, тому порадили попрацювати на виробництві, а вже потім повторно складати вступні іспити.

Повернувшись у рідне село, В. Пащенко здобув професію водія, рік пропрацював у колгоспі, а там прийшов час служити в армії. З вересня 1966 року по листопад 1968 року проходив строкову службу в Південній групі військ в Угорщині, був свідком і вимушеним учасником відомих подій у Чехословаччині. У гвардійському мотострілецькому полку близько року обіймав посаду секретаря комсомольського бюро батальйону. Довелося багато працювати: готувати й проводити комсомольські збори, випускати стінгазети і “бойові листівки”, влаштовувати армійські “вогники”, концерти художньої самодіяльності. Це дало змогу юнакові отримати перший досвід організаційної роботи, який знадобився в подальшому житті.

Служба у лавах Радянської Армії
(1966 - 1968 рр.)

Демобілізувавшись з армії, В. Пащенко влаштувався слюсарем на київський завод “Ленінська кузня”, а в серпні того ж року його прийняли на вечірнє відділення філософського факультету КДУ. Напружений ритм життя (вдень – праця у цеху, ввечері – навчання в університетській аудиторії, у вихідні – підготовка до наступних занять) привчив майбутнього професора до самодисципліни, виробив звичку цінувати кожну вільну хвилину. Здібність до наук, завзятість і наполегливість у навчанні сприяли зарахуванню Володимира до числа кращих студентів.

Тоді на факультеті працювало чимало досвідчених, талановитих і вимогливих викладачів (серед них улюблені – Василь Тимофійович Шинкарук, Валерій Олексійович Босенко, Михайло Андрійович Булатов, Ігор Валентинович Бичко). Вони не просто читали складні філософські дисципліни, а й були справжніми наставниками студентської молоді, зразками наслідування для

майбутніх науковців. Навіть фрагментарне спілкування з цими непересічними людьми давало багато для набуття рис, властивих справжнім інтелігентам. Між тим життєві обставини вносили свої корективи у подальші плани й перспективи. З'явилася сім'я, народилася донька, тож довелося перейти із вечірнього відділення на заочне та у вересні 1972 року влаштуватися вчителем історії у Фарбівській середню школу Яготинського району Київської області, де Володимир Олександрович пропрацював до серпня 1975 року. У школі набув педагогічного досвіду, навчився спілкуватися і з учнями, і з своїми колегами, зрозумів основні "таємниці" функціонування учительського колективу.

Про перші кроки молодого педагога на освітянській ниві свідчить характеристика, видана дирекцією Фарбівської середньої школи у серпні 1975 року: "В. О. Пащенко працював з 1972 р. учителем історії, а з 1973 р. й організатором позакласної роботи. На уроках вмів і творчо використовувати наочність (здебільшого, виготовив сам), технічні засоби, багато уваги приділяв постановці перед учнями на уроках проблемних питань. До занять готувався посилено, використовував додаткову літературу, новинки преси, радіо, телебачення.

Добре працював у школі історичний гурток, яким керував В. О. Пащенко. Історичний кабінет – зразковий у школі. Учні вели переписку з військовими частинами, де проходили службу випускники школи. Матеріали переписки оформлялись на спеціальному стенді. Цікавою і змістовною була газета гуртка "Юний історик". В. О. Пащенко часто організовував екскурсії, походи і поїздки по історичних місцях нашої Батьківщини. Всі проведені заходи підпорядковував справі виховання підростаючого покоління. Надавав кваліфіковану допомогу вчителям 1-3 класів і класним керівникам старших класів у проведенні виховної роботи серед учнів".

У червні 1975 року В. О. Пащенко успішно склав державні екзамени і отримав диплом з відзнакою зі спеціальності "Філософ. Викладач філософських дисциплін і суспільствознавства". Вчена рада Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка рекомендувала його до вступу в аспірантуру. Направлення на роботу він отримав до Полтави.

З 2 вересня 1975 року В. О. Пащенко почав працювати у Полтавському державному педагогічному інституті імені В. Г. Короленка спочатку старшим лаборантом, завідувачем кабінету філософії, з 1976 року – асистентом цієї ж кафедри. Через рік його

призначили старшим викладачем та заступником декана філологічного факультету. Отже, початок викладацької кар'єри склався успішно, але залишалося бажання йти далі у велику науку.

З 1978 року Володимир Олександрович навчався в заочній аспірантурі Інституту філософії АН УРСР. Його науковими керівниками були спочатку доктор філософських наук, професор Олексій Семенович Онищенко, а потім доктор філософських наук, професор Євграф Каленикович Долуман. Ці доброзичливі люди відіграли значну роль у становленні В. О. Пащенка як науковця. 1983 року він захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук.

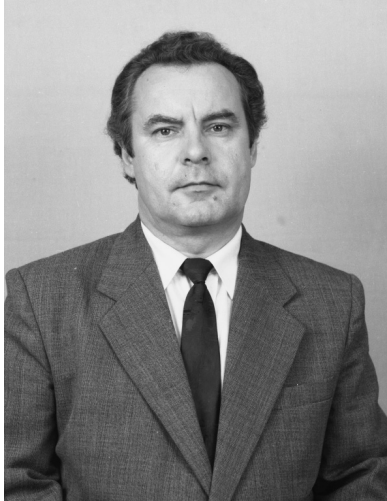
Диплом кандидата наук відкривав можливості для подальшого службового росту. В. О. Пащенко призначають деканом історичного факультету, а в 1985 році – проректором з навчальної роботи. Після кількарічної перерви (у 1986-1989 роках був “залучений” як успішний учений, добре обізнаний з проблемами вищої школи, до партійної роботи на посаді завідувача відділом освіти і науки Полтавського обкому Компартії України) повернувся до Полтавського педінституту, де знову працював проректором, а з 1990 року ще й завідувачем кафедри філософії.

Та обставина, що В. О. Пащенко за п'ятнадцять років своєї науково-педагогічної діяльності пройшов усі щаблі викладацької та адміністративної роботи від асистента до проректора з навчальної роботи, плідно займався науковими дослідженнями, мав беззаперечний авторитет у колективі, визначила його подальшу долю. І коли у серпні 1990 року Іван Андрійович Зязюн, який очолював ПДПУ 15 років і багато зробив для його розвитку, був призначений міністром освіти Української РСР, виконувати обов'язки ректора став В. О. Пащенко. А 18 січня 1991 року на розширеному засіданні вченої ради Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка його обрали ректором. 29 листопада 1991 року Вища атестаційна комісія Міністерства освіти України присудила В. О. Пащенкові вчене звання “професор”.

Ректорську посаду Володимир Олександрович обійняв у надзвичайно напружений час становлення незалежної України, в умовах економічної кризи, котру переживала країна і наслідки якої, на жаль, не подолані до сьогодні. На відміну від своїх попередників, які могли максимально сконцентрувати свою увагу на навчально-виховному процесі, на науковій роботі, В. О. Пащенко змушений був насамперед дбати про кошти для забезпечення невідкладних потреб вищого навчального закладу. Навіть за-

раз не всі видаткові статті, передбачені бюджетом, фінансуються достатньою мірою. Вистачає на зарплату викладачам та на стипендії. Поточний ремонт, придбання літератури для бібліотеки,

Ректор Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка
В. О. Пащенко. 90-ті роки 20 ст.

комп'ютерної техніки, переобладнання аудиторій, лабораторій, майстерень – усе це лягло на університетський бюджет, котрий мав лише одне джерело поповнення – плату за навчання студентів-контрактників.

За вісімнадцять років ректорства В. О. Пащенкові вдалося зробити багато: збережено професорсько-викладацький склад вишу, його матеріально-технічну базу, акредитовано нові спеціальності, педінститут здобув статус педуніверситету.

Однією з першочергових проблем, котру довелося вирішувати ректорові, є підготовка науково-педагогічних кадрів для вишу. Розв'язувати її було зовсім не просто, бо університет оточують у Полтаві інші вищі навчальні заклади, де кращі умови праці,

більша зарплата, можна отримати квартиру. Туди переходили на роботу молоді науковці, на підготовку яких у ПДПУ витрачалися чималі кошти. Молодь, котра опинялася за межами Полтави, особливо в столиці, закінчивши аспірантуру чи докторантуру, не завжди поверталася до рідного міста, до рідної alma mater, бо жити й працювати в Києві набагато престижніше.

У перші роки незалежності в Полтавському педінституті доволі гостро постало питання про створення своєї аспірантури. В. О. Пащенко пригадував: "Я довго був прибічником того, що викладацькі кадри повинні максимально формуватися з числа студентів нашого університету. Початок 1990-х – це страшне безгрош'я, затримки із зарплатами, тому посилати на навчання аспірантів до Київського чи Харківського університетів, у системі Академії наук було проблематично. І ми почали шукати можливість здешевити вартість навчання".

Аспірантуру в ПДПІ було відкрито в 1992 році зі спеціальностей "Вітчизняна історія" і "Теорія та історія педагогіки". Док-

торантура почала функціонувати в 1998 році зі спеціальностей “Історія України” і “Теорія та історія педагогіки”. Перший набір до аспірантури становив 4 особи, а на кінець ректорства В. О. Пащенко в педуніверситеті нараховувалося близько 100 аспірантів, які навчалися за 13 науковими спеціальностями.

Основними показниками ефективності роботи професорсько-викладацького складу є випуск друкованої продукції. За радянських часів, коли педінститут фактично не мав власних наукових збірників, журналів, публікація свого наукового доробку в республіканських фахових виданнях для більшості викладачів була складною проблемою. Але в умовах незалежності, незважаючи на всі економічні негаразди, цю проблему вдалося

Члени редколегії наукового зібрання “Історична пам’ять” – доценти Р.А. Сітарчук, О.П. Ермак, професори Б.В. Год, П.А. Кравченко, В.О. Пащенко працюють над черговим номером періодичного видання.

практично розв’язати. 1993 року розпочато видання “Наукових записок Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка” за чотирма серіями. З 1998 року виходить науково-теоретичний часопис „Історична пам’ять”, з 1999 року – науково-публіцистичний, художньо-літературний альманах “Рідний край”. Усі вони мають відповідну ліцензію ВАК Міністерства освіти і науки України як фахові видання. Головним редактором часописів був ректор педуніверситету В. О. Пащенко.

За цими скупими рядками криється величезна праця ректора педуніверситету, провідних науковців, видавців. Адже потрібно було сформувати редколегію, визначитися з авторським колективом, знайти кошти на друк, папір, пройти акредитацію, ліцензування тощо. Чого тільки вартувало відновлення альманаху “Рідний край”.

24 грудня 1905 року в Полтаві побачив світ перший номер друкованого українською мовою однойменного щотижневика. Як пише В. О. Пашенко, “біля його витоків стояли Панас Мирний, Олена Пчілка, Микола Дмитрієв, Григорій Маркевич, Грицько Коваленко. Цей часопис зіграв свою націотворчу роль: він уселив надію в державне прийдешнє України, сприяв становленню української мови в добу, коли нівечилося рідне слово; став місцем дебюту багатьох письменників, котрі згодом вивели літературу на широкі європейські простори”. На жаль, обставини склалися так, що журнал на десятиріччя припинив своє існування.

Володимир Пашенко і академік НАН України Микола Жулинський

Вже в умовах незалежної України група ентузіастів на чолі з ректором Полтавського педуніверситету Володимиром Пашенком, серед яких слід назвати доцентів-філологів Віру Мелешко, Ольгу Ніколенко, Любов Сологуб, Миколу Степаненка, Наталію Хоменко, літератора Миколу Костенка, вирішила дати часопису нове життя. Цю вкрай потрібну справу підтримали академіки НАН України Микола Жулинський і Петро Хропко, професори

Світлана Єрмоленко, Любов Мацько, які увійшли до складу редакційної ради. Перший номер відновленого альманаху був опублікований у грудні 1999 року. Відтоді ось уже понад десять років на його сторінках мовознавці оприлюднюють найновіші проблеми лінгвістики, літературознавці демонструють нові підходи до аналізу творів, а для багатьох літераторів „Рідний край” став початком сходження до висот творчості.

1997 року за ініціативою В. О. Пащенко у вишій був створений новий структурний підрозділ: видавничий відділ, реорганізований згодом в інформаційно-видавничий центр. Це дало змогу збільшити кількість наукових публікацій викладачів інституту, щорічний показник яких становив 750-1000 назв загальним обсягом 500-700 друкованих аркушів (в останнє десятиріччя – близько 1500 і 1000 відповідно на рік). Нині у центрі здійснюється підготовка макетів книг, брошур, збірників за допомогою спеціалізованих програм. Власний друк прискорює процес підготовки і захисту кандидатських і докторських дисертацій, дозволяє оперативно публікувати матеріали викладацьких і студентських наукових конференцій, методичну літературу тощо.

Це лише невелика частка з того, що зробив В. О. Пащенко як ректор вишу. А справ, до яких йому доводилося долучатися, було безліч – від визначення стратегії розвитку педуніверситету на віддалену перспективу до ремонту труб у гуртожитках.

Як науковець В. О. Пащенко був спеціалістом у галузі вивчення взаємин держави і церкви. Мав понад 380 публікацій здебільшого з цієї проблематики, у тому числі 18 індивідуальних і колективних монографій. Уперше у вітчизняній історіографії здійснив фундаментальне дослідження проблеми державної політики щодо православної та греко-католицької церков, яке довело згубність політичного курсу тоталітарних систем з релігійних питань, його негативний вплив на розвиток духовної культури, моралі тощо.

У науково-критичній літературі відзначено, що самого лише переліку друкованої продукції В. Пащенко цілком вистачило б для звіту про діяльність цілого наукового інституту. А якщо врахувати, що у Полтаві плідно працювало і нині працює над церковно-історичною проблематикою ціле гроно молодих талановитих дослідників, представників та послідовників наукової школи Володимира Олександровича, то маємо підстави говорити про справжній „полтавський феномен”, який ще обіцяє на повну потугу розкрити свій потенціал.

Досліджувати процес духовного життя в новітній історії України, взаємин держави і церкви за радянських часів, навіть в умовах початку процесів “перебудови” і “гласності”, було надзвичайно складно. Спричинено це було, на думку В. Пащенко, трьома обставинами. По-перше, тривалий час у суспільній свідомості панував догматичний підхід до оцінки тих чи тих явищ, хоча практично у всіх працях наголошувалося на пануванні діалектичного методу пізнання. По-друге, недоступність багатьох архівних матеріалів робила неможливим об’єктивний аналіз суспільно-політичного життя. По-третє, до кінця 1980-х років правдивий матеріал про багато сторінок радянської історії було просто неможливо опублікувати всередині країни.

Проректор з наукової роботи В. Лагно та В. Пащенко

Над проблемою взаємовідносин церкви і радянської держави В. О. Пащенко почав інтенсивно і плідно працювати на межі 1980-х – початку 1990-х років під впливом демократизації і розбудови незалежної України, коли почала оприлюднюватися взаємничена інформація, відкривалися раніше засекречені фонди архівів, зростала організаційна роль наукових товариств і організацій. Саме в той час нову дослідницьку парадигму окреслили узагаль-

нюючі монографії І. Винниченка, В. Даниленка, С. Кульчицького, І. Рибалки, Ю. Шаповала, присвячені вивченню ключових питань громадянської історії 1920 -1930-х років – утвердженню сталінської адміністративно-командної системи, колективізації, індустріалізації. У них було акцентовано увагу на масштабах деформації духовної сфери, на антирелігійній політиці держави в контексті змагального тиску влади на суспільство. У працях С. Білоконя, Б.Боцюрківа, В. Єланського, Р. Пирога намітився перший свіжий погляд на історію державно-церковних взаємин в Україні.

У першій половині 1990-х років у рамках роботи над докторською дисертацією одна за одною виходять з друку монографії В. О. Пащенко, виконані на межі вивчення державної політики та історії держави (Державна політика щодо православної церкви в Україні (1917-1922 рр.). – Полтава: ПДП, 1992. – 89 с.; Українська автокефальна православна церква: Важкий шлях до визнання. – Київ – Полтава, 1993. – 79 с.; Держава і православ'я в Україні:

20-30-ті роки ХХ ст. – К.: Вид-во АН України, 1993. – 187 с.; “Ніч минула, а день наблизився...” Держава і православ'я в Україні. –К.: Вид-во АН України, 1994. – 168 с.; Свобода совісті в Україні: Міфи і факти 20-30-х років. – К.:

Вид-во АН України, 1994. – 247 с.). Автор висвітлював державно-церковні взаємини в контексті всього адміністративно-правового поля, створеного для релігійних спільнот. Він активно цитував незнані раніше джерела із центральних партійних і державних архівів. Меншою мірою було висвітлено ставлення держави до влади, трансформацію церковної ідентичності в середовищі різних соціальних і національних груп під впливом державно-політичних чинників.

З'ясувавши у вказаних монографічних дослідженнях напрями руйнації церкви правлячою партією, простеживши зростання антагонізму між ними у різних сферах життя, у вересні 1994 року на конференції “Свобода віросповідання. Церква й держава в Україні” В. Пащенко визначив три вектори політики правлячої партії щодо релігійних організацій в 1920-1930-х роках:

- 1) знищення матеріальної бази церкви;
- 2) розкольніцька діяльність серед духовенства та віруючих;
- 3) переслідування та репресії.

Згадана схема вплинула на формування тематики багатьох сучасних науковців. Окрім зазначених трьох векторів у кінці 1990-х – на початку 2000-х років стали плідно розроблятися ще два – правові аспекти впливу радянської держави на церкву та

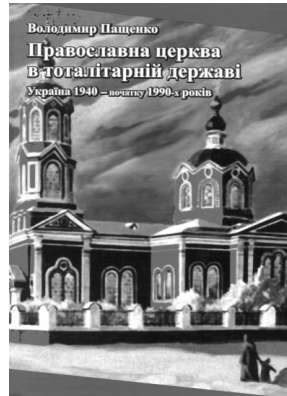
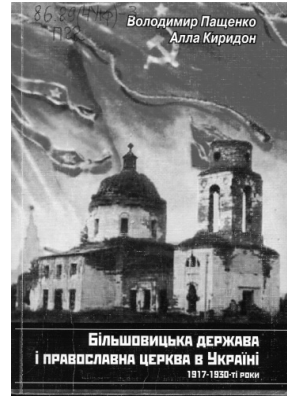
структурні ланки партійно-державного апарату, який втілював політику щодо церкви.

21 лютого 1994 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка В. О. Пащенко успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступня доктора історичних наук “Політика Радянської держави щодо православної церкви в Україні. 20-30-ті роки ХХ ст.”.

Опанувавши цей вищий щабель у науковій ієрархії, В. Пащенко не зупинився на досягнутому й продовжував досліджувати тематику взаємин держави і церкви, але вже в інших хронологічних рамках та із залученням нових архівних матеріалів. Наслідки цієї роботи знайшли своє висвітлення в двотомній монографії “Православ’я в новітній історії України” (Ч. 1., Полтава: АСМІ, 1997. – 354 с.; Ч. 2., Полтава: АСМІ, 2001. – 736 с.). Монографія написана в полемічній формі, автор сміливо закликає до наукової дискусії, до подальших історичних розвідок.

В історіографічній частині першого тому книги В. Пащенко підкреслює: “Що стосується сфери державно-церковних взаємовідносин, то на сьогодні вже найкраще вивчений період з 1917 року до початку Великої Вітчизняної війни. Останні десятиліття являють собою значною мірою “білу пляму”. Не поліпшують ситуацію й праці, видані за кордоном, оскільки вони досліджували становище релігії та церкви не в межах України, а здебільшого в масштабах Радянського Союзу”. Ліквідувати зазначену прогалину і була покликана пропонована монографія.

Перший том книги охопив період з початку Великої Вітчизняної війни по 1961 рік. Це не випадково, оскільки КПРС на своєму XXII з’їзді в 1961 році схвалила програму будівництва матеріально-технічної бази комунізму в СРСР, що викликало необхідність уточнення ідеологічного курсу партії, в тому числі й із

9 (16)
П. 22

В.Ф. Пащенко
П.В. Киридон
П.Г. Радько

НАЦІОНАЛЬНІ ТРАДИЦІЇ І СВЯТОТВОРЕННЯ

в нарисах
з історії
політичної
та релігійної
думки

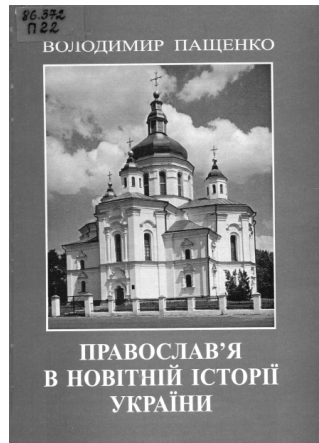
“хрущовської десталінізації” та в 1970-х-1980-х роках. У книзі аналізується взаємовідносини всередині церкви на початку руйнації адміністративно-командної системи та діяльність релігійних організацій в період глобальної кризи “розвинутого соціалізму”. В. Пащенко зазначає, що наприкінці 1980-х років стало вже очевидним, що в житті православної церкви почали відбуватися зміни, а саме: з одного боку, йшло активне відродження конфесії, а з іншого – був започаткований розкол, який не обіцяв церкві спокою.

Автор детально дослідив процес автономізації православної церкви – УПЦ. Наголошується на тому, що Галичина наприкінці 1980-х років, будучи регіональною базою більшості партій і неформальних організацій, стає ареною гострого міжконфесійного конфлікту не лише між греко-католиками і православними, а й між самими православними. Це було пов'язано з тим, доводить він, що Східна і Південна Україна мали порівняно невелику кількість віруючих, які до того ж залишилися лояльними до РПЦ, тому відродження УАПЦ відбувалося в основному в Західній Україні.

У монографії В. Пащенка “Треко-католики в Україні: від 40-х років ХХ століття до наших днів” (Полтава: ПДПУ, 2002. – 616 с.)

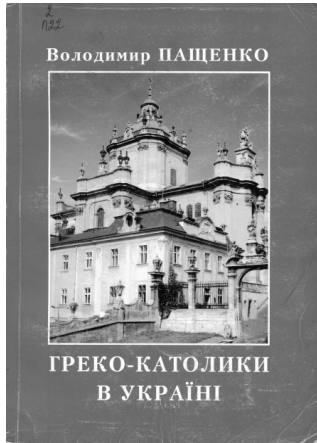
релігійного питання. У комуністичному суспільстві місця релігії і церкви не відводилося. Це й обумовило жорстку хрущовську політику щодо церкви, включаючи насильницьке закриття храмів і молитовних будинків, переслідування громадян, які виконували навіть на побутовому рівні церковні обряди (хрещення дітей, вінчання тощо), посилення антирелігійної пропаганди й агітації.

Особливий інтерес для читача становить другий том монографії, де на ґрунтовній джерельній базі висвітлюється ставлення радянської влади до РПЦ у час

ставиться завдання проаналізувати на основі маловідомого архівного матеріалу політику радянської держави і КПРС щодо Української греко-католицької церкви (УГКЦ), процес її офіційної ліквідації в 1940-х роках, легалізацію та розвиток у незалежній Україні.

Працюючи в попередні роки над проблемами православ'я, В. О. Пащенко мав доступ до матеріалів розсекречених архівів, у тому числі й до документів, які стосувалися УГКЦ. І тоді йому стали відомі справжні масштаби злочину, скоєного тоталітарною системою проти віруючих греко-католиків Галичини та Закарпаття.

Так визріла думка про написання самостійної монографії, присвяченої діяльності греко-католиків в Україні від 1940-х років ХХ століття до наших днів, у якій аналізувалася б не тільки суть політичного курсу КПРС щодо УГКЦ та його реалізація радянською

державою, а й внесок у розгром церкви партійних і державних діячів, церковних ієрархів, які докладали чимало зусиль для знищення греко-католицизму як явища суспільно-політичного життя радянського суспільства.

Цитовані автором витяги з таємних інструкцій, постанов, звітів, статистичних даних, кореспонденції вищих державних службовців (Й. Сталіна, М. Хрущова, П. Ходченка, Г. Карпова та інших) висвітлюють продумані та жорстокі механізми тоталітарного насилля над свободою совісті, прикриті бутафорією “добровільного повернення в лоно “церкви-матері”.

В. Пащенко вважає підставою для знищення УГКЦ інтереси сталінської імперсько-шовіністичної політики, український національний характер цієї Церкви та їх зв'язок із Римським Апостольським престолом. Певним фактором у цьому процесі, на думку автора, було і намагання влади перетворити Московський патріархат у третій Рим”.

У книзі аналізуються державно-церковні стосунки у 1950-х –1960-х роках. Автор доводить, що “законодавство про культу якщо й діяло, то лише стосовно віруючих, духовенства, церкви в цілому. Радянські чиновники нерідко обходилися без нього, про-

довжуючи масово порушувати елементарні права парафіян". Тому, всупереч політиці режиму ("атеїстичному буму"), в регіоні продовжували діяти сотні підпільних священиків, розпочалася самовільна реставрація низки закритих греко-католицьких храмів, нелегальне тиражування образків і релігійної літератури. Також показано багатогранну діяльність релігійного дисидентства, заходи влади щодо його нейтралізації у 1970-х – першій половині 1980-х років. Автор відзначає активізацію українських греко-католиків у контексті подій "Празької весни", "інтернаціоналізацію" питання про дотримання свободи совісті в СРСР після прийняття Гельсінського акту, розгортання правозахисного руху.

Новизною відзначаються останні розділи монографії, де йдеться про відновлення УГКЦ та її діяльність в умовах незалежної України. Детально показує В. Пащенко організаційну розбудову церкви, непрості стосунки, що склалися на західноукраїнських теренах між ієрархами та віруючими УГКЦ, РПЦ, УПЦ та УАПЦ.

Поява монографії "Греко-католики в Україні", без сумніву, була важливим кроком у поступовому освоєнні пострадянської наукою "церковно-історичної цілини" і зустріла схвальні оцінки з боку критики. Відзначаючи окремі фактичні неточності, що нерідко пояснюються недостатньою розробленістю цієї складної та багатогранної проблеми, автори рецензії на книгу В. Пащенка, опубліковану в науковому збірнику із церковної історії "Ковчег" (Львів: Вид-во Українського католицького інституту, 2003. – Число 4) Ю. Коваль та О. Турій відзначають: "Головне ж, у чому В. Пащенкові не можна дорікнути, то це в щирості, з якою він викладає, представляючи результати багатолітньої копіткої праці та, напевно, не менш тривалих особистих роздумів. І це не може не викликати поваги та, принаймні, такої ж щирості (що не виключає критичності) у ставленні і до автора, і до його наукового доробку" (с. 323).

Створена на високому науковому рівні, монографія В. О. Пащенка стала своєрідним навчальним посібником для релігієзнавців та богословів і корисною працею для всіх, хто вивчає або просто цікавиться новітньою історією України, національно-культурними традиціями її народу.

Монографічні дослідження, створені В. О. Пащенком у останнє п'ятиріччя його життя, носять фундаментальний, узагальнюючий характер. Вони ніби підбивають підсумки його багатогранної і тривалої творчості. Найбільш цілісною, за осмисленням

проблеми “державно-церква” та її фактографічним розв’язанням, стала книга В. Пащенка (у співавторстві з А. Киридон) “Більшовицька держава і православна церква в Україні 1917 – 1930 роки” (Полтава: АСМІ, 2004. – 336 с.). У ній на основі широкого кола документальних, насамперед архівних джерел, аналізується одна з найскладніших проблем новітньої історії України: стратегія і тактика більшовицької держави щодо релігії і церкви протягом 1917 – 1930-тих років. Автори досліджують формування політико-правової бази взаємин влади і церкви, простежують еволюцію ставлення державно-партійних органів до різних сторін церковно-релігійного життя. З’ясовуються причини, суть і наслідки кампаній з видлучення церковних цінностей, показано трагічну долю Української автокефальної православної церкви, розкрито маловідомі сторінки діяльності інших конфесій та релігійних організацій, запропоновано авторську періодизацію розвитку обновленського руху в Україні, розглянуто процес становлення антирелігійної агітаційно-пропагандистської машини у тоталітарній державі.

Наступна монографічна праця В. Пащенка “Православна церква в тоталітарній державі: Україна 1940-х – початок 1990-х років” (Полтава: АСМІ, 2005. -630 с.). Провідна ідея монографії, як і ряду попередніх книг автора полягала в тому, щоб шляхом аналізу державно-церковних стосунків в Україні застерегти від можливого повторення гірших уроків минулого. Особливу цінність у праці мають авторські висновки. Їх можна стисло сформулювати так:

1) Історія стосунків держави і церкви за часів радянської влади продемонструвала, що назва “робітничо-селянська держава” не відповідала своїй суті, вона фактично не була відкритою для мільйонів віруючих громадян, оскільки влада проводила церковну політику здебільшого через таємні постанови, декрети та циркуляри, розроблені партійними комітетами.

2) Усупереч Конституції СРСР, прийнятому декрету про відокремлення церкви від держави партійно-державні органи, з одного боку, тримали в руках найважливіші важелі церковного життя, а з другого – спрямовували шквал антирелігійної пропаганди, часто досить вульгарної, яка формувала тільки нігілістичне ставлення до всього і насамперед до загальнолюдських цінностей.

3) Компартія здійснювала загальнодержавному рівні заходи, котрі вели до повного знищення церкви як соціального інституту. Їх можна назвати атеїзацією суспільства.

4) Органи партійно-державної влади, хоча і наголошували на необхідності ідейної боротьби з духовенством і віруючими, на

практиці використовували далеко не ідеологічну зброю. В арсеналі засобів антирелігійної боротьби аж до 1970-х років усе часто базувалося на забороні, надмірному критицизмі, утиску аж до таких крайніх заходів, як відмова обслуговувати релігійні організації робочою силою, відмова друкувати релігійну літературу тощо.

5) Наслідком реалізації політичного курсу КПРС з релігійного питання, жорстоких гонінь на церкву й віруючих з боку тоталітарної держави стала значна дегуманізація суспільства, яку доведеться долати не одне десятиліття.

6) Комуністична ідеологія, незважаючи на застосування аморальних, злочинних засобів боротьби проти релігії та церкви, програла неоголошену війну, так і не зумівши збудувати суспільство войовничих безвірників.

7) Однією з причин поразки стало те, що сама комуністична ідеологія, атеїстична пропаганда як її складник проголошували та реалізовували ті ж релігійні ідеї тільки іншого спрямування. Вони не зуміли викоренити в людині її одвічну релігійність. Саме цією обставиною можна пояснити швидке повернення значних мас населення до православ'я, ісламу, інших релігій після усунення тиску органів партійно-державної влади на релігійні об'єднання.

Упродовж останніх років В. О. Пащенко зосередив свою увагу на дослідженні творчого доробку видатного українського письменника Олеся Гончара, особливо світоглядних аспектів його творчості. Наслідком цього стало видання монографії "Гончарова правда про духовність і церкву" (Полтава: АСМІ, 2006. – 360 с.).

У попередньому слові В. О. Пащенко пише: "Авторові монографії не вдалося прочитати "Собор" у далекому 1968 році з тієї простої причини, що проходив строкову службу в лавах Радянської Армії у далекій Угорщині. Солдатські бібліотеки не рясніли літературними новинками. А далі роки повсюдного замовчування "Собору". Отже, перше знайомство відбулося пізніше».

В. О. Пащенко прагнув передусім проаналізувати погляди Олеса Терентійовича на релігію, церкву, історію взаємин влади, церкви і віруючих на різних етапах вітчизняної історії. Письменикові це найкраще вдалося в романі “Собор”, у щоденникових записках. Уперше в українському літературознавстві В. Пащенко акцентує увагу на колосальній діяльності письменника з утвердження загальнолюдських цінностей усупереч вузько класовій системі цінностей, які насаджувала людям офіційна комуністична ідеологія. У зв’язку з цим у другій половині 1930-х років Олесь Гончар вступив у гострий конфлікт з комуністичною номенклатурою УРСР на чолі з П. Шелестом, який після виходу в світ роману “Собор” у 1968 році переріс у відкрите шельмування письменника впродовж тривалого періоду.

Досліджуючи світоглядні переконання, багату людську натуру, активну творчу діяльність та боротьбу О. Гончара за духовний прогрес протягом повоєнних десятиліть, автор монографії доводить, що гуманізм великого українця виростав із релігійних переконань, прищеплених йому ще в дитячі роки.

З іншого боку, В. Пащенко показує, наскільки видатним, проникливим був наш земляк, який, не маючи доступу до таємних матеріалів архівів, порушив ряд питань релігійної проблематики, до яких дослідники звернулися по-справжньому тільки в 1980-х роках.

Професор В. Пащенко не уникав говорити про труднощі, які постають перед дослідниками творчості О. Гончара. Дехто може не погоджуватися з точкою зору про релігійність письменника хоча б тому, що він входив упродовж тривалого часу до складу керівних органів комуністичної партії, яка не допускала перебування віруючих у своїх лавах. Очевидно, в цьому була особиста драма письменника. При цьому автор зазначав, що Гончар жодного рядка не присвятив критиці релігійного вчення та церкви, звеличення атеїзму, а в останні роки свого життя навіть звинувачували його в антигуманізмі. Більш того, Олесь Гончар опосередковано захищав християнське вчення тим, що у своїх творах відстоював загальнолюдські цінності, котрі лежать в основі багатьох релігійних постулатів.

Роздумуючи над причинами великих перекручувань у сфері державно церковних відносин за радянських часів, Олесь Гончар фактично доходить думки: чи не основним винуватцем став догматизм у мисленні та діяльність керівних органів комуністичної партії, у складі яких завжди була чимала армія „висуванців” на зразок Володьки Лободи.

Логічним продовженням поглядів на релігію та церкву стали ті розділи монографії, де йдеться про боротьбу його та однодумців за повернення “Собору”, за мову, культуру, що означало й нове повернення уваги суспільства до одвічних істин, про які так багато говорилося в романі.

Переконливими є думки про боротьбу Олесь Гончара за незалежність України, за торжество української мови впродовж усіх років його творчості. Болючим є й викладені В. О. Пащенком роздуми письменника про негаразди, які спіткали молоду державу після проголошення незалежності в 1991 році.

Монографія “Гончарова правда про духовність і церкву” є оригінальним науковим дослідженням, яке зробило значний внесок в увіковічення пам’яті Олесь Гончара, у втілення в життя його ідей гуманізму та відродження духовних святинь українського народу.

Та науковець на цьому не зупинився. В одному зі своїх інтерв’ю газеті “Зоря Полтавщини” у 2008 році В. О. Пащенко ділився з читачами своїми планами: „У мене в роботі цікава тема – “Олесь Гончар та його епоха”. Я збираюся спростувати усталену думку про письменника, ніби він був слугою тоталітарної системи”. В. О. Пащенко спільно з М. І. Степаненком висунув ідею написати “Історію літературної Полтавщини”, у якій би не просто наводилися біографії прозаїків і поетів, але б і розповідалося про особисте життя літераторів, подавалась оцінка їх творчості з позиції сучасного літературознавства. В. Пащенко також пропонував започаткувати в області подібну всеукраїнській секцію “Сім перлин Полтавщини” “У чому я бачу її сенс? – писав Володимир Олександрович. – Ми зараз активно говоримо про розвиток зеленого туризму в краї. А чи не стимулювало б цей розвиток визначення семи пам’ятників? Переконаний, що на місцях люди, готуючись до цього конкурсу, активізували б роботу, окультурили, причепурили визначні історичні місця”.

Колеги В. О. Пащенка по викладацькій і науковій роботі відзначали, що він постійно обмірковував якість теми й послідовно викладав свої думки на папері. Завершував роботу над однією ідеєю, а в нього вже визрівала наступна. Але вченому хронічно не вистачало часу. Через те він інколи брав короткотермінові відпустки й усамітнювався, щоб спокійно попрацювати. Постійна перевантаженість поточними справами адміністративного і господарчого характеру почала відбиватися й на здоров’ї. І тоді Володимир Олександрович зважився на рішучий крок: аби по-

вністю присвятити себе творчій роботі, відмовився укласти з Міністерством освіти і науки України контракт на наступний термін ректорства, залишаючись професором кафедри історії України. Враховуючи його багаторічний досвід, В. О. Пащенко запропонували посаду радника при новообраному ректорі – професорові М. І. Степаненку. У серпні 2008 року В. О. Пащенко приступив до роботи на новій посаді.

Як викладач вищої школи, В. О. Пащенко прагнув, щоб результати його наукових досліджень використовувалися при вивченні ряду наукових предметів – історії України, релігієзнавства, культурології. “Історія цікава нам, – не раз наголошував він, – не тільки сама по собі, а тим, що вона повчальна”. Для студентів вишів він написав кілька навчальних посібників. У 1995 році у видавництві АСМІ був опублікований посібник “Православ’я в Україні. Державно-церковні стосунки 20-30-ті роки ХХ ст.” (Полтава, 1995. – 289 с.). Викладаючи курс релігієзнавства студентам, спостерігаючи реакцію вчителів на курсах перепідготовки на факти, використані в лекційних курсах, В. О. Пащенко переконався у необхідності даного посібника.

У творчих роздумах

Посібник покликаний допомогти викладачам ВНЗ і вчителям, студентам і учням шкіл досягнути непростий шлях розвитку власного народу в умовах найжорстокіших репресій сталінського періоду, який позначився автократизмом на всій радянській системі. Навчальний посібник швидше нагадує нариси з історії державно-церковних стосунків протягом 1920-х–1930-х років. Автор відійшов від певних канонів, котрими користуються під час написання навчальної літератури. Єдина умова, які він ставив перед собою, – дотримання логіки розвитку подій, історизму.

Другий навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, який був підготовлений В. О. Пащенко у співавторстві з П. В. Киридоном і П. Г. Радьком, має назву “Національні традиції державотворення в нарисах з історії політичної та

релігійної думки” (Полтава: АСМІ, 2000. – 158 с.). Для посібника В. Пащенко написав розділ “Релігійно-політична думка про християнські традиції української державності”. У ньому з’ясовуються історіографічні традиції українського релігієзнавства, показуються постаті таких діячів церкви, як митрополити А. Шептицький, В. Липківський, кардинал Й. Сліпий у боротьбі за віру та національну незалежність, вивчаються погляди І. Огієнка (митрополита Іларіона) на національно культурне відродження.

Володимир Олександрович був прихильником вивчення релігієзнавчих дисциплін не лише у вищій, але й у середній школі, сам прочитав у 1990-х роках як факультатив невеликий курс релігієзнавства в одному з полтавських ліцеїв. Тож не випадково в анотаціях на свої навчальні посібники він вказував, що книги розраховані не лише на викладачів та студентів, але й на учителів і учнів.

Коли на початку 2000-х років у нових програмах з зарубіжної літератури знайшли відображення тем, пов’язанні з вивченням біблійних переказів і творів, у яких присутні біблійні мотиви, головний редактор часопису “Зарубіжна література в навчальних закладах” В. В. Рогозинський в інтерв’ю з В. О. Пащенко поставив питання: “Яка Ваша думка з цього приводу?” Відповідь була такою: “Дякувати Богові, що суспільство наше і держава повернулись обличчям до Біблії. Згадуються ті горезвісні радянські часи, коли в літературних творах і навіть в публіцистиці писали слово Біблія з маленької літери, що було виявом зневаги і неуцтва, а в деяких творах можна було побачити ще гірше – написання з маленької літери ім’я Ісуса Христа... Громадянське суспільство, яке формується в незалежній Україні, приділяє серйозну увагу проблемі вивчення Біблії, бо це дійсно видатна пам’ятка світової культури, яка акумулювала в себе досвід людства за багато століть... Я впевнений, що увага нашого суспільства, зокрема навчальних закладів нашої системи освіти, до Біблії цілком виправдана”.

Ще однією гранню творчого неспокою В. О. Пащенка була педагогічна діяльність. Саме вона була високо поцінована: 1995 року В. Пащенко нагороджений почесним званням “Заслужений працівник народної освіти України”, тоді ж обраний членом-кореспондентом АПН України, а 2003 року дійсним членом цієї ж академії. Як педагог був терплячим і демократичним. До “кумирів” ставився помірковано, завше керуючись правилом: не мав пуй великих, будь мудрим сам. Виробив власний педагогічний почерк. У викладацтві обстоював вільне спілкування, не мав жодного наміру бути останньою інстанцією для студентів, вітав творчість, самостійне і нестандартне мислення.

В. О. Пащенко, як ректору одного з провідних педагогічних університетів країни, довелося чимало попрацювати над практичними проблемами входження української освіти у Болонський процес. Він вважав, що серед позитивних наслідків підписання Україною Болонських угод є розширення можливостей ознайомлення із світовим педагогічним досвідом, презентації здобутків вітчизняної педагогіки на світовому тлі, активізація взаємобміну прогресивними інноваційними ідеями і, як результат, поступове зближення з освітніми системами європейських країн.

В. О. Пащенко та перший проректор П. В. Киридон.

З іншого боку, це стимулювало педагогічну громадськість до критичного переосмислення зарубіжного досвіду навчання та виховання, до випробовування на практиці зарубіжних педагогічних технологій. Досить часто результатом цього стало розвіювання міфів про якусь особливу оригінальність західних технологій та визнання досягнень власної педагогічної школи, що має, зокрема, потужні традиції організації якісної загальної освіти дітей та фахової підготовки вчителів загальноосвітніх шкіл.

Для В. О. Пащенка було важливим не просто теоретизувати в галузі педагогіки, насамперед його приваблювала практична спрямованість цієї науки. Дуже непокоїла академіка доля сучасного вчителя, його не чітко визначений соціальний статус. Він ві-

рив, що обов'язково настане час, коли педагога гідно пошанують у суспільстві.

Володимир Олександрович ніколи не був суто кабінетним ученим чи адміністратором. Багато часу він віддавав громадській і науково-просвітницькій діяльності, стрижнем якої була пропаганда історичних і педагогічних знань. Майже десять років В. Пащенко очолював правління обласного відділення Українського фонду культури. Під його головуванням ця громадська організація здійснила чимало добрих справ, серед яких збір коштів на пам'ятник Миколі Вавилу, Володимирі Вернадському, Раїсі Кириченко, Марусі Чурай, на меморіальні дошки Григорію Ващенко, Володимирі Щепотьєву та іншим діячам науки, освіти, культури. А ще – організація благодійних концертів, влаштування виставок. З 1991 року В.О. Пащенко керував Всеукраїнською Макаренківською асоціацією, Полтавським відділенням Малої академії наук.

Кубок з футболу на призи академіка В. О. Пащенко.

Професор В. Пащенко часто виступав з лекціями перед учителями міста і області, зустрічався зі студентами вишів, учнями. Особливо теплі стосунки склалися в нього зі своїми земляками – учителями й учнями Шевченківської ЗОШ I-III ступенів Решетилівського району. Добрі спогади в директора цієї школи Вікто

ра Денисенка: “Наша дружба з Володимиром Олександровичем розпочалася з початку 1990-х років. На одному з обласних освітянських зібрань він розповів, що Шевченківська школа рідна для нього. Не буду приховувати: такі його слова були для нас приємними. Відтоді й розпочалися традиційні щорічні зустрічі з нашим видатним земляком. І завжди вони були невимушеними, щирими, бо саме так повадився Володимир Олександрович під час відвідин школи. Він був доброзичливим і відвертим у спілкуванні, тому всі очікували на його приїзд: й учні, й учителі. Наш земляк ніколи не приїздив до нас з порожніми руками. Першим його подарунком рідній школі були комп’ютери”.

Як людина небайдужа до спорту, В.О. Пащенко завжди цікавився спортивними досягненнями учнів Решетилівщини. Він запропонував започаткувати районний турнір із футболу під його егідою, тобто на кубок академіка В.О. Пащенка. Завдяки його сприянню в Шевченковому з’явився універсальний спортивний майданчик зі штучним покриттям – один із перших у сільській місцевості. Його облаштували в рекордно короткий термін, усього за 14 днів, силами вчителів, батьків, при допомозі місцевих сільськогосподарських підприємств і районної влади.

У дитинстві В. Пащенко мріяв бути журналістом, а став відомим філософом, педагогом, істориком, але любов та повага до журналістської діяльності, до роботи в засобах масової інформації, які дають змогу авторові донести власну позицію з того чи іншого актуального питання, залишилися на все життя. Особливо сприятливі можливості для спілкування зі ЗМІ у Володимира Олександровича з’явилися тоді, коли він став знаним ученим, ректором педуніверситету. До його авторитетної думки дослухалася громадськість, а редакції газет, радіо, телебачення звертали ся з проханням дати інтерв’ю, підготувати статтю чи виступ. Щороку тільки в місцевій пресі з’являлися десятки його публікацій. В.О. Пащенка прийняли до Національної спілки журналістів України, а такої честі удостоюється далеко не кожен майстер пера високого гатунку.

Та журналістська діяльність приносила Володимирові Олександровичу не лише задоволення й насолоду. Його громадянська позиція часто наштовхувалася на байдужість чиновництва. У одному з інтерв’ю (Зоря Полтавщини. – 2008. – 16 травня. – С. 4) він з боєм у серці написав про те, як у Полтавській облдержадміністрації роками “гасили” хороші ініціативи місцевої інтелігенції, і наводив щодо цього конкретні приклади: “Наша вчена рада звернулася в адміністрацію з пропозицією укласти договір про на-

писання книги фахівцями-філологами на тему “Історія красною письменства Полтавщини” Ми ж хвалимося – 800 полтавців прославили наш край у світі, серед яких десятки письменників! Один із чиновників адміністрації сказав: “Якщо академіку Пащенко треба щось друкувати, нехай вішає свої публікації на сайті адміністрації чи спілки письменників”. То й не дивно, що аж шість років знадобилося, щоб вийшло унікальне видання з історії Полтавщини, яке тепер дарують усім гостям у тій же адміністрації. А щось подібне можна написати і з історії літератури, показати наших видатних земляків як живих людей – зі своїми пристрастями, проблемами. До речі, якби не студенти педуніверситету, то й могли доньок і зятя Володимира Короленка так би й були занедбані, загублені. А коли ховали Раїсу Кириченко, тодішні полтавські достойники клялися, що ледь не через кілька днів буде зведено пам’ятник. Минуло три роки, і якби не громадський комітет на чолі з Миколою Ляпаненком, так би все і лишилося. А хто змушував тих достойників обіцяти, клястися? Ось де наші трагедії: розрив між керівниками і масами, між словом і ділом. Ми сягнули в космос, навчилися на свою голову вирощувати модифіковані продукти, але не дійшли до людської душі. Ніхто й не хоче в неї заглиблюватися, особливо ж – керівники”.

Зрозуміло, що такі критичні роздуми, загалом властиві В. О. Пащенко принципівість, загострене почуття справедливості додатковим тягарем лягали на серце, і без того переобтяжене важкою щоденною розумовою працею. І врешті-решт серце не витримало, зупинилося. Це сталося 19 квітня 2010 року під час операції.

Пройти шлях від сільського вчителя до академіка Володимирові Олександровичу допомогли наполегливість, висока працездатність, віра у власні сили. Він говорив так: „Допомога озоронь – то добре, але багато чого і в будь-якій ситуації все-таки залежить від людини, і рішення треба приймати самому”. Життєва філософія В.О. Пащенко – це конкретні справи на благо розвитку освіти і науки України, формування особистості Учителя, Людини, Громадянина. Його служіння Батьківщині є взірцем для молодого покоління.

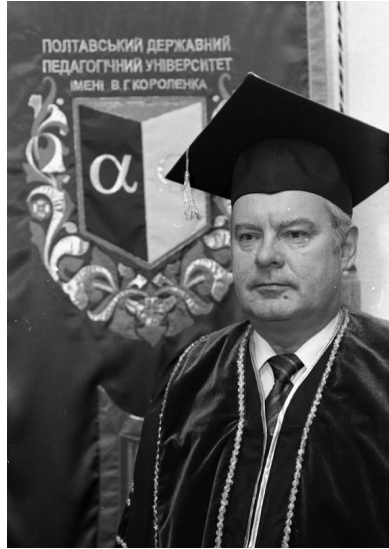
*Олександр Єрмак,
кандидат історичних наук, доцент.*

НАГОРОДИ, ПОЧЕСНІ ЗВАННЯ ТА ВІДЗНАКИ

Вагомий внесок кандидата філософських наук, доктора історичних наук, професора, академіка НАПН України Володимира Олександровича Пащенка в українську науку, освіту та культуру гідно поцінований:

- орденем Миколи Чудотворця “За примноження добра на землі”;
- орденем “За патріотизм”, II ст. (УПЦ);
- орденем Преподобного Нестора Літописця;
- золотою медаллю “За заслуги в освіті”;
- золотою медаллю АПН України “К. Ушинський”;
- почесним званням “Заслужений працівник народної освіти”;
- золотою медаллю “Незалежність України” Міжнародного академічного рейтингу “Золота фортуна”;
- срібною медаллю “Незалежність України” Міжнародного академічного рейтингу “Золота фортуна”;
- срібною медаллю Оксфордського університету “За видатний вклад у розвитку науки”;
- медаллю АПН СРСР “А. С. Макаренко”;
- медаллю Аерокосмічного агентства України “Юрій Кондратюк”;
- почесними грамотами Верховної Ради, Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України;
- нагородами Української Православної Церкви;
- нагрудним знаком МОН України “Відмінник Освіти України”;
- нагрудним знаком МОН України “Петро Могила”;
- премія Американського бібліографічного центру в номінації “Великі інтелектуали XXI століття”;
- за підсумками міжнародного рейтингу “Ім’я в науці” прізвище В.О. Пащенко занесене до Почесної Блакитної Книги (Кембридж);
- лауреат Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка;

-
-
- лауреат Полтавської обласної премії імені Івана Котляревського;
 - лауреат Полтавської обласної премії імені Панаса Мирного;
 - лауреат премії Полтавської міської Ради імені Володимира Короленка;
 - лауреат премій Полтавської міської Ради імені Самійла Величка;
 - дійсний член Академії педагогічних наук України;
 - почесний професор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;
 - член Національної спілки журналістів;
 - головний редактор наукових часописів: “Історична пам’ять”, “Рідний край”, “Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка”;
 - очільник регіональних відділень Малої академії наук;
 - голова фонду Полтавського обласного відділення культури України;
 - голова Асоціації Антона Макаренка;
 - підполковник запасу;
 - почесний громадянин Решетилівщини, Кобеляччини

Святування 30-річчя наукової діяльності академіка, професора В. О. Пащенко.
Нагородження нагрудним знаком МОН України “Петро Могила”

НАУКОВА ШКОЛА АКАДЕМІКА ВОЛОДИМИРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА ПАЩЕНКА

Наукова школа сформувалася на основі ідей і розробок відомого українського вченого-релігієзнавця, доктора історичних наук, професора, дійсного члена АПН України В.О. Пащенко. Датою виникнення школи вважається 1996 рік, коли відбувся захист першого аспіранта Ю.В. Волошина та розпочалися роботи в царині історії православ'я та його різноманітних розгалужень (молоді дослідники аспіранти та докторанти, здобувачі).

Колектив кафедри історії України. Жовтень 2009 р.

У своїй основі проблематика школи сконцентрувалася на взаєминах держави і церкви в Україні. Наукова школа охопила дослідженнями історію православ'я та його різноманітних відгалужень, пізнього протестантизму, греко-католицизму, римо-католицизму, іудаїзму та ін. Характерно, що в останній час хронологія досліджень науковців розширюється з XVIII–XIX до XX століття, а також поглиблюється теоретичне та методологічне підґрунтя, в основі якого закладено фундаментальні принципи історії та академічного релігієзнавства, проте науковці школи дотримуються фундаментального напрямку у вітчизняній науці – історії державно-церковних взаємин в Україні в новий та новітній періоди.

За роки роботи наукової школи сформувалося потужне творче ядро дослідників: доктори наук, професори В. Пащенко, Ю. Волошин, А. Киридон, Р. Сітарчук; кандидати історичних наук П. Киридон, Л. Бабенко, Ю. Вільховий, Т. Нагорна, К. Пивоварська, О. Лахно. Активно працюють молоді дослідники (аспіранти, здобувачі) Л. Швець, О. Гура, Н. Воронянська, І. Шерстюк, В. Ніколаєнко, Ю. Ольшанська, В. Нагорний, О. Асауленко, О. Колесник та ін.

Міжнародна наукова конференція "Держава і церква в Україні за радянської доби".
Жовтень 2005 р.

Учасники наукової школи стали основою для створення Полтавського відділення Української асоціації релігієзнавців (УАР). Його безмінним головою був академік В.О. Пащенко, заступниками – Р. Сітарчук і Ю. Вільховий. Відділення утворилося у вересні 1998 року як регіональна філія УАР. Відділення об'єднує релігієзнавців Полтавщини, координує системні дослідження і розвідки з історії релігій в Україні. Офіційний центр відділення – це кафедра історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. На базі та з ініціативи викладачів кафедри історії України – переважно учасників наукової школи – та за активної підтримки декана історичного факультету П. Кравченка проводяться регулярні (раз на два роки) історико-релігієзнавчі конференції. За час існування наукової школи було проведено: Всеукраїнську наукову конференцію "Історія релігій і церкви в Україні" (Полтава, 2001); Міжнародну наукову конференцію "Релігія і церква в історії України" (Полтава, 2005); Всеукраїнську наукову конференцію "Держава і церква в Україні за радянської доби" (Полтава, 2007);

Міжнародну наукову конференцію “Держава і церква в Україні за радянської доби” (Полтава, 2009). За результатами роботи вище названих конференцій видані (за кошти факультету та університету) збірники наукових праць. Дослідники наукової школи є постійними й активними учасниками всіх наукових конференцій, які організовуються як в Україні, так і за її межами. У часописі історичного факультету “Історична пам’ять”, у якому релігієзнавчій тематиці присвячено окремі розділи, більшість статей написано науковцями школи “Взаємовідносини держави і церкви в Україні”.

Відділення активно співпрацює з відділом у справах релігій і національностей Полтавської ОДА, пресвітерським, пасторським складом, віруючими церков та деномінацій Полтавщини, іншими релігієзнавчими осередками в Україні (у Вінниці, Донецьку, Житомирі, Запоріжжі, Львові, Миколаєві, Острозі, Одесі, Сумах, Хмельницькому), Росії (“Российское объединение исследователей религии”), Польщі, Білорусії. Найтісніші творчо-наукові контакти полтавці встановили з Відділенням релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, яке є офіційним центром УАР. У 2009 році академіка В. Паценка було обрано почесним його членом.

У полтавців склалися тісні творчі стосунки з такими провідними релігієзнавцями України, як А. Колодним, П. Яроцьким, В. Єленським, О. Саганом, О. Уткіним, П. Панченком, Л. Филіпович, П. Крالیюком, В. Любащенко, Г. Надтокою, В. Клімовим, П. Саухом, С. Сдіруком, О. Ігнатушею, М. Михайлуцею, В. Войналовичем, О. Бажаном та іншими.

**СПИСОК ДОКТОРІВ І КАНДИДАТІВ НАУК,
ЯКІ ЗАХИСТИЛИ ДИСЕРТАЦІЇ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ
В.О. ПАЩЕНКА**

ДОКТОРИ ІСТОРИЧНИХ НАУК

2006

Волошин Юрій Володимирович. Розкольницькі слободи на території Північної Гетьманщини у XVIII ст.: історико-демографічний аналіз.

2009

Сітарчук Роман Анатолійович. Адвентисти сьомого дня в Українських землях у складі російської імперії: історико-політичний аспект (друга половина XIX ст. – 1917 р.).

КАНДИДАТИ ІСТОРИЧНИХ НАУК

1997

Волошин Юрій Володимирович. Православна церква в Україні періоду нацистської окупації (червень 1941 – жовтень 1944 рр.).

Гладкий Сергій Олександрович. Православне парафіяльне духовенство в суспільному житті України на початку XX століття.

2001

Сітарчук Роман Анатолійович. Діяльність протестантських конфесій у Радянській Україні в контексті її державної політики (20-30-ті рр. XX ст.).

2002

Вільховий Юрій Віталійович. Політика радянської держави щодо протестантських церков в Україні (середина 40-70-х років XX ст.).

2004

Пивоварська Каріна Борисівна. Вірменська національна меншина в Україні у 20-30-ті роки ХХ століття.

2007

Нагорна Тамара Віталіївна. Духовні християни в Україні наприкінці ХVІІІ у першій половині ХІХ століть.

2008

Лакно Олександр Петрович. Опозиція в євангельсько-баптистському русі в УРСР)середина 40-х -80-ті роки ХХ століття.

Роман Сітарчук,

*доктор історичних наук, професор,
перший проректор Полтавського національного
педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

Юрій Волошин,

*доктор історичних наук,
професор кафедри історії України*

ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ АКАДЕМІКА ВОЛОДИМИРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА ПАЩЕНКА

*Із усіх виявів людської творчості
найдивовижніший і
найдостойніший уваги – це книги.*
Томас Карлейль

МОНОГРАФІЇ

1. **Державна політика щодо православної церкви в Україні: (1917-1922 рр.)** / В. О. Пащенко. – Полтава, 1992. – 87 с. – Бібліогр.: с. 82–87.

2. **Держава і православ'я в Україні: 20-30 роки ХХ століття** / В. О. Пащенко ; Центр пам'яткознавства АН України і Укр. т-ва охорони пам'яток історії культури. – К., 1993. – 187 с.

3. **“Ніч минула, а день наблизився...”: Держава і православ'я в Україні: 20-ті роки ХХ століття** / В. О. Пащенко ; АН України, Гол. ред. колегія наук.-док. серія книг реабілітовані історією, Відділ АН України по розробці архівів ВУНК-ДПУ-НКВС-КДБ. – К., 1994. – 168 с. : портр.

4. **Свобода совісті в Україні : Міфи і факти 20–30-х рр.** / В. О. Пащенко. – К., 1994. – 249 с.

5. **Православ'я в Україні. Державно-церковні стосунки: 20–30-ті роки ХХ ст. : посібник** / В. О. Пащенко. – Полтава, 1995. – 289 с.

6. **Православ'я в новітній історії України: в 2 ч. Ч. 1** / В. О. Пащенко. – Полтава, 1997. – 354 с.

7. **Національні традиції державотворення в нарисах з історії політичної та релігійної думки : навч. посіб.** / В. О. Пащенко, П. В. Киридон, П. Г. Радько ; М-во науки та освіти України, Полт. держ пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2000. – 158 с. – Бібліогр.: с. 144–156.

8. **Православ'я в новітній історії України : в 2 ч. Ч. 2** / В. О. Пащенко. – Полтава, 2001. – 736 с.

9. **Греко-католики в Україні (від 40-х років ХХ ст. до наших днів)** / В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава : АСМІ, 2002. – 616 с. – Бібліогр.: с. 591–614.

10. **Більшовицька держава і православна церква в Україні. 1917–1930-ті роки** / В. О. Пащенко, А. М. Киридон. – Полтава : АСМІ, 2004. – 336 с. – Бібліогр.: с. 307–334

11. **Православна церква в тоталітарній державі. Україна 1940 – початку 1990-х років** / В. О. Пащенко. – Полтава : АСМІ, 2005. – 630 с. – Бібліогр.: с. 598–629.

12. **Гончарова правда про духовність і церкву** / В. О. Пащенко. – Полтава : АСМІ, 2006. – 360 с. – Бібліогр.: с. 351–359.

ОКРЕМІ ДРУКОВАНІ ПРАЦІ

13. **Науковий атеїзм як духовна цінність** / В. О. Пащенко. – К. : Знання, 1983. – 16 с.

14. **Научный атеизм в системе ценностных ориентаций личности в условиях развитого социализма: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филос. наук** / В. А. Пащенко. – К., 1983. – 16 с.

15. **Роль трудових колективів у формуванні атеїстичної переконаності молоді** / В. О. Пащенко, Р. С. Балакірева, Г. О. Балакірева. – К. : Знання, 1983. – 48 с.

16. **Формирование коммунистического мировоззрения молодежи** / Р. С. Балакірева, А. Я. Варава, В. А. Пащенко и др. – Х. : Вища шк., 1985. – 182 с.

17. **Коли замовкли церковні дзвони...** / А. М. Киридон, В. О. Пащенко. – Полтава, 1991. – 47 с.

18. **Церковне багатство і духовна убогість** / А. М. Киридон, В. О. Пащенко. – К., 1992. – 63 с.

19. **Українська автокефальна православна церква: Важкий шлях до визнання** / В. О. Пащенко. – К. ; Полтава : Рідний край, 1993. – 79 с.

20. **Полтавщина. Історичний нарис** / ред. Г. М. Михайленко, голова редкол. В. О. Пащенко. – Полтава : Дивосвіт, 2005. – 592 с.+ 48 с. вкл. : іл. – Бібліогр.: с.379.

21. **Родинне коріння Петлюр умертвлене...** / В. О. Пащенко ; НАН України, Відділ по розробці архівів ВУНК-ДПУ-НКВС-КГБ. – К., 1994. – 45 с.

22. **Довідник для вступників до Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка** / уклад. В. О. Пащенко. – Полтава, 1997. – 135 с.

СТАТТІ

1976

23. **Модернізм не прикриє облуду. Розум проти релігії** /В. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 1976. – 17 листоп.

1978

24. **Роль літературного насліддя А. С. Макаренка в розвитку духовної культури молоді** / В. А. Пащенко // А. С. Макаренко – педагог и писатель : тезиси докл. и сообщений респ. науч. конф. “Педагогическое наследие А. С. Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания”, посвящ. 90-летию со дня рождения выдающегося советского педагога и писателя / Сумской гос. пед. ин-т им. А. С. Макаренко. – Сумы, 1978. – С. 305–306.

25. **Методические рекомендации по изучению курса “Основы научного атеизма” : для студентов 3-4 курсов Полтавского пединститута** / В. О. Пащенко ; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1978. – 16 с.

26. **Молоді – атеїстичні переконання** / В. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 1978. – 30 серп.

27. В. А. Сухомлинський о роли преподавателя в формировании коммунистических убеждений молодежи / В. А. Пащенко // В. А. Сухомлинський и современная школа : тезисы док. науч.-практ. конф., (Кировоград, 25–27 сент. 1978 г.). – Кировоград, 1978. – С. 18–19.

1979

28. Методические рекомендации по теме “Задачи атеистического воспитания в современных условиях” / В. О. Пащенко ; Дом полит. просвещения Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1979. – 16 с.

1980

29. Методические рекомендации к изучению материалов XXV съезда КПСС, Конституции (Основного Закона) СССР в курсе “Основы научного атеизма” / В. О. Пащенко ; Ун-т марксизма-ленинизма Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1980. – 61 с.

30. Методические рекомендации по теме “Особенности вероучения и культа существующих в Полтавской области сект протестантского происхождения” / В. О. Пащенко ; Дом полит. просвещения Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1980. – 12 с.

31. Методические рекомендации по теме “Особенности вероучения и культа православия” / В. О. Пащенко ; Дом полит. просвещения Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1980. – 11 с.

32. Методические рекомендации по теме “Основные современные религии и религиозные организации” / В. О. Пащенко ; Дом полит. просвещения Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1980. – 11 с.

33. Методические рекомендации по теме “Причины сохранения и пути преодоления религиозных пережитков в условиях социализма. Научные основы политики КПСС и Советского государства по отношению к религии, церкви и

верующим” / В. О. Пащенко ; Дом полит. просвещения Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1980. – 12 с.

34. **Методические рекомендации по теме “Религия и современная идеологическая борьба”** / В. О. Пащенко ; Дом полит. просвещения Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1980. – 17 с.

1981

35. **Атеизм как ценностная ориентация личности** / В. А. Пащенко // Вопросы атеизма. – К., 1981. – Вып. 17. – С. 35–42.

36. **Виховувати переконаних атеїстів** / В. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 1981. – 13 груд.

37. **Методические рекомендации по изучению основы научного атеизма. Ч. I** / В. О. Пащенко ; Ун-т марксизма-ленинизма Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1981. – 101 с.

38. **Методические рекомендации по изучению основы научного атеизма. Ч. II** / В. О. Пащенко ; Ун-т марксизма-ленинизма Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1981. – 128 с.

39. **Методические рекомендации по теме “Особенности вероучения и культа католицизма”** / В. О. Пащенко ; Дом полит. просвещения Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1981. – 12 с.

40. **Методические рекомендации по теме “Особенности вероучения и культа униатства и иудаизма”** / В. О. Пащенко ; Дом полит. просвещения Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1981. – 16 с.

41. **Методические рекомендации по теме “Происхождение религии, ее сущность и социальные функции”** / В. О. Пащенко ; Дом полит. просвещения Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1981. – 16 с.

42. **Методические рекомендации по теме “Сущность и функции научного атеизма”** / В. О. Пащенко ; Дом полит. просвещения Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1981. – 16 с.

1984

43. **История Полтавской битвы как источник патриотического воспитания молодежи** / В. А. Пащенко, А. П. Шебитченко, Н. И. Гончаренко // Тезисы докладов и сообщений науч. конф., посвященной 275-летию Полтавской битвы, (Полтава, 26–27 июня. 1984 г.) / Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка, ГИКЗ “Поле Полтавской битвы”, Полтавская обл. орг. о-ва “Знание”. – Полтава, 1984. – С. 38–40.

44. **На базі досвіду** / В. Лобурець, В. Пащенко // Рад. освіта. – 1984. – 27 січн.

45. **Орієнтація на самостійність** / В. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 1984. – 18 жовт.

1985

46. **Роль партийной организации в практическом осуществлении реформы школы** / В. А. Пащенко // Пути совершенствования психолого-педагогической подготовки учителя в свете основных направлений реформы общеобразовательной и профессиональной школы : тезисы докл. и выступлений на Всесоюз. науч.-практ. конф. – Полтава, 1985. – С. 23–26.

1986

47. **Диалектика нравственного и эстетического в “Педагогической поэме” А. С. Макаренко** / В. А. Пащенко, Л. Ю. Савицкий // А. С. Макаренко и Полтавщина : тезисы докл. и сообщений обл. науч.-практ. конф. – Полтава, 1986. – С. 24–25.

48. **Методические рекомендации по теме “Актуальные задачи атеистического воспитания”** / В. О. Пащенко ; Дом полит. просвещения Полт. обкома компартии Украины. – Полтава, 1986. – 19 с.

49. **Социалистическая обрядность в системе коммунистического воспитания студентов** / В. А. Пащенко // Нравственные и эстетические проблемы коммунистического воспитания студентов в свете решений XXVII съезда КПСС : тезы докл. и общ. обл. науч.-практ. конф. – Полтава, 1986. – С. 53–55.

1988

50. **Формувати особистість** / В. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 1988. – 16 серп.

Досвід Полтавського педінституту у створенні комплексу по впровадженню в життя школи творчої спадщини А. С. Макаренка.

1989

51. **Зійти з найждженої колії** / В. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 1989. – 20 серп.

Про прищеплення любові до праці, уміння працювати.

1990

52. **Воспитать воститателя** / В. А. Пащенко // Коммунист Украины. – 1990. – № 3. – С. 69–75.

О программе Полтавского педагогического института “Учитель : школа - педвуз - школа”.

53. **Історико-культурні пам'ятки культурного характеру та проблеми їх збереження** / В. О. Пащенко // Дослідження історії малих та середніх міст України в контексті дальшого розвитку історичного краєзнавства / АН УРСР, Ін-т історії, Всеукр. спілка краєзнавців, Чернігівський пед. ін-т, Новгород-Сіверський райком КП України. – Чернігів, 1990. – С. 101–107.

54. **Краєзнавчий матеріал у курсі історії і теорії релігії та атеїзму** / В. О. Пащенко // Проблеми вивчення краєзнавства у вищій школі : матеріали Республіканського “круглого столу” / ред.: Ю. З. Данилюк, О. Д. Брайченко. – Кіровоград, 1990. – С. 50–52.

55. **Личностный подход к верующим в атеистической пропаганде** / В. А. Пащенко // Формирование нравственной и эстетической культуры учащейся молодежи в условиях обновления социализма : тезисы докл. обл. науч.-практ. конф. / Ун-т марксизма-ленинизма полтавск. обкома компартии Украины, Полт. гос. пед ин-т им. В. Г. Короленко, Полт. обл. отделение философского общества УССР. – Полтава, 1990. – С. 9–11.

56. Проблема добра и зла в “Вечерах на хуторе близ Диканьки” / В. А. Пащенко // Тезисы докладов III Гоголевских чтений / отв. ред. Н. В. Хоменко ; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1990. – С. 44–50.

57. Українська автокефальна: історія та реалії дня / В. О. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 1990. – 6 груд.

1991

58. До питання про охорону культових пам'яток України в перше десятиріччя Радянської влади / В. О. Пащенко // Розвиток історичного краєзнавства в контексті національного і культурного відродження України : тези доп. та повідомлень V-ї Всеукр. конф., (Кам'янець-Подільський, жовт. 1991 р.) / відп. ред. Т. Ф. Григор'єва ; АН УРСР, Ін-т історії України, МНО УРСР. – К. ; Кам'янець-Подільський, 1991. – С. 430–431.

59. До питання про утворення Української автокефальної православної церкви / В. О. Пащенко // Тези доповідей і повідомлень другої Полтавської наукової конференції з історичного краєзнавства / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, Полтав. обл. організац. укр. тов-ва охорони пам'яток історії та культури, Полтав. наук. тов-во краєзнавців. – Полтава, 1991. – С. 40–41.

60. Жертви “караючого” меча. Змова церковників : вигадане і реальне / В. Пащенко // Криниця. – 1991. – № 3. – С. 18–21.
Репресії проти духовенства на Полтавщині в 1937-1938 роках.

61. “Змова” церковників / В. О. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 1999. – 16 жовт.

62. Место учебно-научно-педагогического комплекса в системе непрерывного образования / А. Н. Киридон, В. А. Пащенко // Подготовка педагогических кадров в условиях учебно-научно-педагогического комплекса (УНПК) : поиск, проблемы и перспективы : тезисы докл. всесоюзного совещания, (8–12 окт. 1991 г.) / Гос. комитет СССР по народному образованию, Семипалатинский пед. ин-т имени Н. К. Крупской. – Семипалатинск, 1991. – С. 80–82.

63. **Навіки в чужій землі** / В. О. Пащенко // Репресоване краєзнавство: (20–30-і роки) / ред. І. С. Винокур ; Ін-т історії України, Всеукраїнська спілка краєзнавців, М-во культури України. – К., 1991. – С. 287–290.

64. **Педагогический институт и школы нового типа** / В. А. Пащенко, А. С. Мельниченко // Качество подготовки учителя-предметника : тезисы докл. – М., 1991. – С. 6–7.

65. **Персоналії, як об'єкт краєзнавчого дослідження** / В. О. Пащенко // Завдання краєзнавства у дослідженні та популяризації пам'яток історії і культури : тематичний зб. наук. пр. / М-во культури УРСР, Держ. історичний музей УРСР. – К., 1991. – С. 51–62.

66. **Предисловие** / В. А. Пащенко // Школа будущего директора : учеб.-метод. пособ. для руководителей школьных коллективов. – Полтава, 1991. – С. 3–4.

67. **Примусовий атеїзм, або як закривали Хрестовоздвиженський монастир** / В. Пащенко // Молода громада. – 1991. – 16 листоп.

68. **Психолого-педагогические аспекты в практике религиозных организаций** / В. А. Пащенко // Проблемы освоения театральной педагогики в профессионально-педагогической подготовке будущего учителя : материалы конф. – Полтава, 1991. – С. 23–26.

69. **Рівноправний партнер у системі народної освіти** / В. О. Пащенко // Початкова школа. – 1991. – № 11. – С. 8–9.

Про створення на Полтавщині комплексів “школа - дитячий садок”, в яких ДНЗ стає рівноправним партнером у системі народної освіти.

1992

70. **Вилучення церковних коштовностей : життєва необхідність чи авантюра** / В. Пащенко // Людина і світ. – 1992. – № 7–8. – С. 10–16.

Кампанія по вилученню церковних коштовностей на початку 20-х років 20 сторіччя, що проводилася під гаслом допомоги голодуючим Поволжя.

71. **Дипломна робота у педагогічному інституті** / В. О. Пащенко // Психолого-педагогічна підготовка вчителя в вузі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1992. – С. 85–86.

72. **Дослідження православних монастирів – актуальна проблема краєзнавства** / В. О. Пащенко // История и археология Слободской Украины : тезисы докл. и сообщений Всеукр. конф. посвященной 90-летию XII Археологического съезда / Харьков. гос. ун-т, Укр. об-во охр. памятников ист. и культуры. – Х., 1992. – С. 63–64.

73. **З історії філологічного факультету Полтавського педінституту** / В. Є. Лобурець, В. О. Пащенко // Сучасні аспекти дослідження граматики української мови і лінгвометодичні основи викладання шкільного курсу : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. / ред. М. І. Степаненко ; АН України, Ін-т мовознав. імені О. О. Потебні, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1992. – С. 3–4.

74. **Загальнолюдське у релігії: за і проти** / В. Пащенко // Релігійна традиція в духовному відродженні України : матеріали Всеукр. наук. конф. / редкол.: В. Е. Лобурець, В. О. Пащенко, Я. Г. Вовк ; Комісія Верховної Ради України з питань культури та духовного відродження, Ін-т історії України АН, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1992. – С. 7–9.

75. **А. С. Макаренко – наш сучасник** / В. А. Пащенко, А. Н. Бойко // А. С. Макаренко сьогодні : новые материалы, исследования, опыт / отв. ред. А. А. Фролов ; Нижегородский гос. пед. ин-т им. М. Горького, Пед. об-во РФ, Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка, Ассоциация А. Макаренко. – Нижний Новгород, 1992. – С. 5–9.

76. **Навчально-науково-педагогічні комплекси у системі безвідривної практики студентів** / В. О. Пащенко, А. М. Киридон // Соціально-психологічні проблеми професійної підготовки майбутнього вчителя : тези доп. і повідомлень міжвузівської наук.-практ. конф., (Київ, 23–25 берез. 1992 р.) – К., 1992. – С. 110–111.

77. **Наследие А. С. Макаренко в системе деятельности педагогического института** / В. А. Пащенко, А. Н. Бойко

// А. С. Макаренко: наследие и современные преобразования в педагогической теории и практике : материалы Российской науч.-практ. конф., (Нижний Новгород, 24–25 март. 1992 г.) / Нижегород. гос. пед. ин-т им. М. Горького, Ассоциация Антона Макаренко. – Н.Новгород, 1992. – С. 142–143.

78. **І. Огієнко - перекладач** / В. Пащенко // Іван Огієнко (незабутні імена української науки) : тези доп. Всеукр. наук. конф. присвяченої 110-річчю від дня народження проф. Івана Огієнка, (Львів, 26–27 трав. 1992 р.) : в 2 ч. / Наук. тов-во ім. Т. Шевченка, Ін-т сусп. наук АН України, Львівський держ ун-т ім. І. Франка. – Львів, 1992. – Ч. 2. – С. 146–148.

79. **Репресії проти духовенства : маловідомі сторінки злочинів сталінізму на Полтавщині** / В. О. Пащенко // Реабілітовані історією / редкол.: П. Т. Тронько, відп. ред. В. А. Войналович ; АН України, Ін-т історії України, Всеукр. спілка краєзнавців, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – К. ; Полтава, 1992. – С. 384–396.

80. **Роль релігійної лексики в освітанні українсько-го ономастіона** / В. А. Пащенко, С. А. Лебеденко // Переходность и синкретизм единиц в структуре языка и речи / Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Полтава, 1992. – С. 19–23.

81. **Священнослужитель і лінгвіст І. Огієнко** / В. Пащенко // Духовна і науково-педагогічна діяльність І. І. Огієнка в контексті національного відродження (до 110-річчя від дня народження) : тези доп. наук.-теоретичної конф. / Ін-т літератури імені Т. Г. Шевченка АН України, Спілка письменників України, Ін-т укр. мови АН України, Кам'янець-Подільський держ. пед. ін-т імені В. П. Затонського, Тов-во укр. мови імені Т. Г. Шевченка "Просвіта", Подільське братство. – Кам'янець-Подільський, 1992. – С. 34–36.

82. **Учитель – учень: виховуючі відносини** / В. О. Пащенко, А. М. Бойко // Рідна шк. – 1992. – № 5–6. – С. 18–22.

83. **Церковнослов'янська лексика в сучасній конфесійній періодиці** / В. О. Пащенко, В. М. Снігуренко // Слово і його системні зв'язки в мові й мовленні : зб. наук. пр. / ред. М. І. Степаненко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1992. – С. 17–23.

84. **Церковна контрреволюція: вигадка ДПУ - НКВС** / В. Пащенко // Кліівська старовина. – 1992. – № 6. – С. 89–94.

1993

85. **Біблія - Сокровищниця духовной культури** / В. А. Пащенко, О. Н. Николенко // Вопросы изучения литературы в школе и вузе : сб. науч.-метод. ст. / ред. Н. В. Хоменко ; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1993. – С. 4–20.

86. **Вивчення спадщини А. С. Макаренка в Полтавському педінституті** / В. О. Пащенко, В. Є. Лобурець, Л. В. Крамущенко // Макаренківські читання / редкол.: В. Є. Лобурець, В. О. Пащенко, Н. І.Казирод та ін. ; Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1993. – С. 6–8.

87. **Гуманистическая позиция В. Г. Короленко в период революции и гражданской войны** / В. А. Пащенко, А. Н. Киридон // Тезисы докладов третьих Короленковских чтений, посвященных памяти писателя / Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка, Полтавский лит.-мемориальный музей В. Г. Короленка. – Полтава, 1993. – С. 3–4.

88. **Єдність теорії і практики у формуванні особистості вчителя: цілісний підхід** / А. М. Бойко, В. О. Пащенко // Вища і середня педагогічна освіта : наук.-метод. зб. – К., 1993. – Вип. 16. – С. 4–12.

89. **Изучение идеи и опыта А. С. Макаренко в Полтавском педагогическом институте** / В. А. Пащенко // Наследие А. С. Макаренко и современность. : тезисы междунар. науч.-практ. конф., (Москва, 10–12 март. 1993 р.) / Рос. акад. Образования, Ин-т развития личности, Междунар. Макаренковская ассоц. – М., 1993. – С. 92–94.

90. **Інноваційні школи входять у життя** / В. О. Пащенко, О. В. Мельниченко, М. В. Гриньова // Рідна шк. – 1993. – № 5. – С. 61–62.

91. **Мовний склад населення Лівобережної України за матеріалами демографічного перепису населення 17 грудня**

1926 року / В. О. Пащенко // Слово і мовні рівні : зб. наук. пр. / ред. М. І. Степаненко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1993. – С. 117–129.

92. Обновлений рух 20-х років в його українському варіанті / В. Пащенко // Історія релігій в Україні : тези повідомлень III круглого столу, (Львів, 3–4 трав. 1993 р.) / Академія наук України, Ін-т української археографії – Львівське відділення. – К. ; Львів, 1993. – С. 96–98.

93. Першоієрарх нової української церкви митрополит Василь Липківський / В. О. Пащенко, М. Ф. Рибачук // Український історичний журнал. – 1993. – № 2–3. – С. 48–57.

94. Петро Могила / В. Замлинский, В. Пащенко // Історія України в особах IX–XVIII ст. – К., 1993. – С. 255–265.

95. Політика радянської держави щодо православної церкви. 20 – 30-ті роки ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора іст. наук. : спец. 07.00.02 / Володимир Олександрович Пащенко ; Київський ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 1993. – 80 с.

96. Православне обновленство - справа ДПУ / В. Пащенко // Людина і світ. – 1993. – № 10–12. – С. 34–39.

Рух обновленців на початку 20-х років 20 сторіччя, котрі вважали, що православному церкву слід перевести на позицію лояльності щодо радянської влади, починаючи з усунення від керівництва церквою патріарха Тихона.

97. Релігійна освіта і виховання: за і проти / В. О. Пащенко // Теоретико-методичні основи формування громадянина України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Полт. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка, Лабораторія оновлення змісту і методики викладання пед. дисциплін. – Полтава, 1993. – С. 4–5.

98. Розстріляти за постановою ЦК ВКП(б). Документа про арешт і розстріл сестер та небожа Симона Петлюри - Петрюри Феодосії Василівни, Петлюри Марії Василівни, Скрипника Сільвестра Івановича / В. О. Пащенко // Київська старовина. – 1993. – № 1. – С. 54–72.

99. **Роль І. Огієнка в українському релігійному і культурному відродженні** / В. О. Пащенко // *Взаимодействие украинского и русского языков на территории Украины и актуальные проблемы их исследования и преподавания : материалы I Ганичевских чтений : в 2 т. / Полт. гос. пед ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1993. – Т. 2. – С. 42–46.*

100. **Сталінізм і церква в Україні в 20 – 30 роках** / В. О. Пащенко // *Шоста Всеукр. наук. конф. з історичного краєзнавства. – Луцьк, 1993. – С. 269–276.*

101. **Трагічне десятиліття УАПЦ** / В. О. Пащенко // *Церква і національне відродження/ Ін-т нац. відносин і політології АН України. – К., 1993. – С. 90–101.*

102. **Церква і голодомор** / В. О. Пащенко, Г. В. Лаврик // *Голод 1932–1933 рр. на Полтавщині : матеріали наук. конф. – Полтава, 1993. – С. 73–75.*

103. **Церковнослов'янизми в “размышлениях о божественной литургии Н. В. Гоголя”** / В. А. Пащенко, В. Н. Снігуренко // *Актуальные проблемы семантики языковых единиц : ученые записки каф. рус. яз. : к 80-летию Полтав. пед. ин-та. – Полтава, 1993. – С. 37–44.*

104. **Школа і церква : від конфронтації – до діалогу** / В. О. Пащенко // *Рідна шк. – 1993. – № 4. – С. 17–19.*

1994

105. **Боротьба з “опіумом народу” чи злочин проти пам'яті?** / В. О. Пащенко // *Православ'я і культура: Історія та сучасність : матеріали Всеукр. наук. конф., (Полтава, 16–18 черв. 1994 р.) / Полт. держ. пед ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1994. – С. 10–12.*

Кампанія по знищенню релігії та церкви наприкінці 20-років 20 сторіччя в Україні.

106. **Гіркі уроки 30-х років** / В. О. Пащенко // *Рідна шк. – 1994. – № 7. – С. 2–4.*

Антирелігійна робота в школах України.

107. **І родинні зв'язки караються** / В. Пащенко // Третя Полтавська наукова конференція з історичного краєзнавства: матеріали / відп. ред. В. А. Войналович ; Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, Полтавське наукове товариство краєзнавців. – Полтава, 1994. – С. 114–118.

Доля сестер Симона Петлюри - Феодосії та Марини Петлюри, та його небіжа Сильвестра Скрипника, які були звинувачені у контрреволюційній діяльності, але єдина їх провина - родинні зв'язки з Симоном Петлюрою.

108. **Из истории гуманитарного образования на Полтавщине** / В. А. Пащенко, Л. Л. Безобразова, С. А. Лебеденко, В. В. Хоменко // Ученые записки Полтавского государственного педагогического института им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1994. – С. 3–20. – (Русской филологии).

109. **Істинно православна церква. Невідомі сторінки історії** / В. Пащенко // Історія релігій в Україні : тези повідомлень ІV круглого столу, (Львів, 9–10 трав. 1994 р.) / НАН України, Ін-т української археографії. – К. ; Львів, 1994. – С. 142–144.

110. **Контакти - найтісніші** / В. Пащенко // Полтавщина. – 1994. – 16 квіт. – С. 4.

Про підготовку кадрів в ПДПІ для сільських шкіл.

111. **Науково-методичне забезпечення професійно-педагогічної підготовки вчителя в умовах різнорівневої освіти** / В. О. Пащенко, А. М. Бойко // Вища педагогічна освіта : наук.-метод. зб. / ред.: А. М. Алексюк, І. А. Зязюн, І. І. Кобиляцький та ін. – К., 1994. – Вип. 17. – С. 9–17.

112. **Полтавський педагогічний інститут і сільська школа: здобутки і перспективи** / В. О. Пащенко // Проблеми сільських навчально-виховних закладів : тези Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 18–21 квіт. 1994 р.). – Полтава, 1994. – С. 106–107.

113. **Полтавский государственный педагогический институт им. В. Г. Короленко** / В. А. Пащенко, В. Е. Лобурец // Актуальные проблемы начальной школы : междунар. сб. науч.-метод. ст. / Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка, Великотырновский ун-т. – Полтава, 1994. – С. 13–20.

114. **Проблеми релігії і церкви в “Енеїді” І. Котляревського** / В. О. Пащенко, В. І. Пащенко // Спадщина Котляревського в українському і світовому культурному контексті : матеріали наук. конф. до 225-річчя з дня народження І. П. Котляревського / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, Управ. культ. Полтав. облвиконкому. – Полтава, 1994. – С. 24–26.

1995

115. **Андрей Шептицький** / В. Пащенко // Історія України в особах XIX – XX століття / авт. кол.: І. Войцехівська, В. Абліцов, О. Божко та ін. – К., 1995. – С. 281–289.

116. **Богоборча політика комуністичної партії у другій половині 50-х років** / В. Пащенко // Історія релігій в Україні : тези повідомлень міжнар. V круглого столу, (Львів, 3–5 трав. 1995 р.). – К. ; Львів, 1995. – Ч. 4. – С. 328–330.

117. **Василь Липківський** / В. Пащенко // Історія України в особах XIX – XX століття / авт. кол.: І. Войцехівська, В. Абліцов, О. Божко та ін. – К., 1995. – С. 274–281.

118. **Видучення церковних цінностей у 1922 році : політико-економічні завдання і морально-духовні наслідки** / В. Пащенко // Виявлення та дослідження пам'яток національно-визвольних змагань українського народу на Полтавщині (1917–1920 рр.) : матеріали конф., (Полтава, 25 трав. 1995 р.) / ред. О. О. Нестуля ; Полт. краєзнавчий музей, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1995. – С. 85–93.

119. **Всеукраїнський Православний церковний собор - перший собор УАПЦ** / В. О. Пащенко // VII Всеукраїнська наукова конференція «Історичне краєзнавство в Україні : традиції і сучасність» : матеріали пленарного та секційних засідань. – К., 1995. – Ч. 1. – С. 250–251.

120. **Загляньмо і в недільні школи** / В. Пащенко, М. Гриньова // Педагогічна газета. – 1995. – № 2. – С. 4.

121. **Іван Огієнко** / В. Пащенко // Історія України в особах XIX – XX століття / авт. кол.: І. Войцехівська, В. Абліцов, О. Божко та ін. – К., 1995. – С. 289–296.

122. **Із історії Полтавського педінституту (1941-1945 роки)** / В. О. Пащенко, В. Е. Лобурець // Велика Вітчизняна війна у пам'яті народній : матеріали конф. до 50-річчя Перемоги, (Полтава, 25–26 жовт. 1995 р.) / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, Вище Зенітне ракетне Червонопрапорне командне училище ім. генерала армії М. Ф. Ватутіна. – Полтава, 1995. – С. 35–37.

123. *Мала Академія наук: модель системи виявлення творчо обдарованих дітей* / В. О. Пащенко, І. В. Охріменко, В. Г. Онацько // Обдаровані діти: виявлення, діагностика і розвиток : матеріали міжнар. семінару, (Полтава, 9–10 лют. 1995 р.) / ред. В. Ф. Моргун. – Полтава, 1995. – С. 90–91.

124. **Переоцінка цінностей: вульгарний атеїзм і його наслідки** / В. О. Пащенко // Гуманітарна освіта як важливий фактор формування національної самосвідомості студентів та учнів : матеріали Всеукр. наук. конф., (Полтава, 4–6 трав. 1995 р.) / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1995. – С. 3–12.

125. **Предмет, об'єкт і основні категорії педагогіки** / В. О. Пащенко, А. М. Бойко // Педагогіка: інтегрований курс. – Полтава, 1995. – С. 7–19.

126. **Учитель культурології в сучасній школі** / В. О. Пащенко // Проблеми естетичного виховання та художньої освіти в системі професійної підготовки вчителів : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 17–19 трав. 1995 р.) / АПН України, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1995. – С. 6–9.

127. **Що корисне у християнських недільних школах** / М. В. Гриньова, В. О. Пащенко // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1. – С. 133–138.

Методи, прийоми і засоби роботи вчителя в недільній християнській школі.

1996

128. **Богоборча політика комуністичної партії та примусова атеїзації населення у контенсті здійснення свободи совісті в 1920-1930 роки** / В. Пащенко // Свобода віровизнання. Церква і держава в Україні : матеріали міжнар. наук. конф., (Київ, 28–30 верес. 1994 р.). – К., 1996. – С. 36–40.

129. **Знищення родини Петлюр** / В. Пащенко // Полтавська Петлюріана : матеріали III Петлюрівських читань, (Полтава, 5 листоп. 1994 р.) / Полт. обл. об'єднання Всеукр. товариства "Просвіта" ім. Тараса Шевченка. – Полтава, 1996. – Число 2. – С. 59–75.

130. **Книга про Полтаву чекає спонсора** / В. Пащенко, В. Лобурець // Полтавська думка. – 1996. – 18 жовт. – С. 3.

131. **Між молотом і ковадлом. Православна церква в Лівобережній Україні під час гітлерівської окупації** / В. Пащенко, Ю. Волошин // Людина і світ. – 1996. – № 6. – С. 18–21.

132. **Нове у законодавстві України про взаємовідносини держави та церкви** / В. О. Пащенко, Н. І. Романенко // Соціально-політична думка України: історія, сучасність, перспективи: матеріали регіональної наук.-практ. конф., (Полтава, 20–21 листоп. 1996 р.) / М-во освіти і науки України, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1996. – С 101–102.

Про Закон України від 23 квітня 1991 року «Про свободу совісті та релігійні організації» та його роль у відродженні духовності в Україні.

133. **Обласний ліцей в системі обласного управління освіти та педінституту** / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // Організація навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах нового типу: досягнення, проблеми, перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1996. – С. 204–206.

134. **Обновленство** / В. Пащенко // Релігієзнавчий словник / за ред. А. Колодного, Б. Лобовика. – К., 1996. – С. 219.

135. **Обновленці** / В. Пащенко // Релігієзнавчий словник / за ред. А. Колодного, Б. Лобовика. – К., 1996. – С. 219.

136. **Оновлення форм і змісту початкового навчання у загальноосвітніх закладах нових структур** / В. О. Пащенко // Шляхи вдосконалення навчально-виховного процесу в початкових класах та дошкільних закладах : зб. статей за матеріалами міжвуз. наук.-практ. конф., (Полтава, квіт. 1996 р.) / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1996. – Ч. I. – С. 7–8.

137. **Православна церква в Лівобережній Україні під час гітлерівської окупації** / В. О. Пащенко, Ю. В. Волошин // *Слов'янська культура: здобутки і втрати : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 14–16 трав. 1996 р.)* / Ін-т мовознавства, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, “Слов'янський клуб”. – Полтава, 1996. – Т. 1. – С. 48–52.

138. **Трагедія митрополита Феофіла Буддовського** / В. Пащенко // *Історія релігій в Україні : тези повідомлень VI міжнар. круглого столу, (Львів, 3–8 трав. 1995 р.)* / Ін-т релігієзнавства – філія Львівського музею історії релігії, Львівське відділення Ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України, Ін-т філософії НАН України. – Львів, 1996. – С. 171–173.

139. **Цінності релігійні** / В. Пащенко // *Релігієзнавчий словник / за ред. А. Колодного, Б. Лобовика.* – К., 1996. – С. 375–376.

1997

140. **Богоборча політика Комуністичної партії у контексті забезпечення громадянам свободи совісті** / В. Пащенко // *2000 років з Різдва Христового : тези доп. і повідомлень міжнар. конф., (Запоріжжя, 9–12 січн. 1997 р.)*. – Запоріжжя, 1997. – С. 218–220.

141. **Від “Педагогічної поеми” до педагогічної драми? Чи настане ренесанс в освіті** / В. О. Пащенко // *Голос України.* – 1997. – № 21. – С. 13.

Про необхідність довузівської підготовки студентів, а також співпраці педагогічних інститутів і педагогічних училищ, об'єднаних у навчально-науковий комплекс.

142. **Гоголь-пророк** / В. О. Пащенко, О. М. Ніколенко // *IV Гоголівські читання : зб. наук. ст. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, Управління культури Полт. обл. держ. адміністрації, Заповідник-музей М. В. Гоголя.* – Полтава, 1997. – С. 25–32.

143. **До питання про джерела вивчення історії церкви в Україні періоду нацистської окупації** / В. Пащенко, Ю. Волошин // *Християнство в контексті історії і культури України : матеріали I міжнар. наук. конф., (Київ, 28–29 листоп. 1997 р.)* – К., 1997. – С. 81–82. – (Цикл наук. конф. «Християнство: історія і сучасність»).

144. **Православне місіонерство в Україні на початку ХХ століття** / В. О. Пащенко, В. П. Киридон, С. Гладкий // Придніпрянський науковий вісник. – 1997. – № 30. – С. 44–48. – (Історія і соціологія).

145. **Про один злочин проти православної церкви** / В. Пащенко // Історія релігій в Україні : тези повідомлень VII міжнар. круглого столу, (Львів, 12–14 трав. 1997 р.) / Ін-т релігієзнавства – філія Львівського музею історії релігії, Львівське відділення Ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України. – Львів, 1997. – С. 142–143.

Про закриття духовних семінарій наприкінці 50-х і початку 60-х років 20 сторіччя в Україні.

146. **Слово про вчителя [Про Андрія Потаповича Каришина.]** / В. О. Пащенко // Четверті Каришинські читання: зб. ст. Всеукр. міжвуз. наук.-метод. конф. з проблем природничих наук, присвячена пам'яті А. П. Каришина : в 2 ч. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, Всеукраїнський фонд “ТЕОЕКО-XXI ст.”. – Полтава, 1997. – Ч. 1. – С. 1–3.

147. **Церква і освіта (про освітню діяльність православного духовенства в Україні на початку ХХ століття)** / В. О. Пащенко, С. Гладкий. // Трибуна. – 1997. – № 9–10. – С. 28–30.

148. **Школа й антирелігійне виховання: уроки історії** / В. О. Пащенко, Г. О. Славута // Наукові записки психолого-педагогічного факультету : зб. ст. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1997. – Ч. III. – С. 10–19.

1998

149. **Біологія в системі культури** / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // Сучасні погляди з популяризації природничих наук : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. спеціалістів та студ. молоді, присвяченої пам'яті В. І. Вернадського, (Полтава, 9 квіт. 1998 р.) / МОН України, Управління освіти Полтавської держ. адмін., Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – С. 3–4.

150. **Духовний наставник** / В. Пащенко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного інституту імені

В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – Вип. 2. – С. 7–16. – (Педагогічні і психологічні науки).

Про видатного українського вченого-богослова, церковного, державного і культурного діяча Івана Огієнка (митрополита Іларіона).

151. **Злочин, якого не було** / В. Пащенко // Четверта Полтавська наукова конференція з історичного краєзнавства: матеріали до 825-річчя з часу першої літописної згадки м. Полтави та 1100-річчя появи перших поселень на її території / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – С. 83–91.

Карна справа проти групи полтавців, які були засуджені за контрреволюційно-націоналістичну діяльність в 40-х роках 20 сторіччя і лише в грудні 1993 року були реабілітовані.

152. **А. Макаренко. Релігія. Церква: новий підхід до старої проблеми** / В. О. Пащенко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С. 137–146.

153. **Место религии в творческой личности и деятельности А. С. Макаренко** / В. А. Пащенко // A. Sz. Makarenko hagyateka es az emberneveles kerdesei a XX. szazad fordulojan : Nemzetkozi Makarenko Forum '98 / Szerkesztette : Petrikas Arpad. – Budapest, 1998. – С. 35–36.

154. **Митрополит всієї Лівобережної України** / Ю. В. Волошин, В. О. Пащенко // Археологічний літопис Лівобережної України. – 1998. – № 1–2. – С. 143–150.

Трагічна доля митрополита Феоділа Булдовського.

155. **На зламі епох, або Російська православна церква у постхрущовський період** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять: наук. зб. / ред. В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – Вип. 1. – С. 47–69.

156. **Педагогічна концепція А. Макаренка і релігія** / В. О. Пащенко // Наукові записки психолого-педагогічного факультету : зб. наук. пр. / М-во освіти України, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – С. 3–13.

157. **Православ'я в новітній історії України [Ч. 1]** / В. Пащенко // Відродження. – 1998. – № 6. – С. 30–37.

Журнал друкує глави монографії Володимира Пащенка "Православ'я в новітній історії України".

158. Проблеми духовності у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського / В. О. Пащенко // Теорія і практика сучасного естетичного виховання у контексті педагогічної спадщини В. Сухомлинського : зб. наук. пр. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – С. 10–12.

159. Проблеми релігії та церкви в "Енеїді" І. Котляревського / В. Пащенко // І. П. Котляревський – перший класик нової української літератури : зб. наук. ст. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, Управління культури Полтавської обл. держ. адміністрації. – Полтава, 1998. – Ч. 1. – С. 25–31.

160. Слідами карної справи № 1840-С / В. Пащенко // Пам'ять століть. – 1998. – № 2. – С. 128–137.

Карна справа проти групи полтавців, які були засуджені за контрреволюційно-націоналістичну діяльність в 40-х роках 20 сторіччя.

161. Хрущовська "відлига" і доля монастиря Києво-Печерської лаври / В. Пащенко // Християнство і культура: історія, традиції, сучасність / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – С. 107–110.

162. Церква в системі сучасної освіти / В. О. Пащенко, А. М. Бойко // Україна на порозі третього тисячоліття: духовність, наука, освіта, культура : Третя міжнар. церковно-світська конф. : тези доп. та повідомлень / Українська православна церква. – Львів ; Тернопіль, 1998. – С. 120–128.

163. Церква і освіта. Про освітню діяльність православно-го духовенства в Україні на початку ХХ століття / В. Пащенко, С. Гладкий // Все для вчителя. – 1998. – № 10. – С. 23.

164. Як закривали монастир Києво-Печерської лаври / В. Пащенко // Історія релігій в Україні : матеріали VIII міжнар. круглого столу, (Львів, 11–13 трав. 1998 р.) / Інститут релігієзнавства – філія Львівського музею Історії України. – Львів, 1998. – С. 185–187.

165. **В навчальний заклад приходить педагог-валеолог** / В. Пащенко, М. Гриньова // Валеологічна освіта як шлях до формування здоров'я сучасної людини : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 162–164.

166. **В одній упряжці** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять: наук. зб. / ред. В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – Вип. 1–2. – С. 43–80.

Про заходи з ліквідації греко-католицької церкви в 40-ві роки 20 століття в Україні.

167. **Законодавче регулювання взаємовідносин держави і церкви (релігійних організацій) у країнах світу** / В. Пащенко, Н. І. Романенко // Актуальні питання дослідження та навчання всесвітньої історії : матеріали наук.-практ. конф. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 25–29.

168. **Інноваційні аспекти підготовки вчителя в Полтавському педінституті** / А. М. Бойко, В. О. Пащенко // Регіональні перспективи : наук.-практ. журнал. – 1999. – № 2–3. – С. 53–55.

169. **Міфи радянської літератури про свободу совісті в СРСР** / В. Пащенко // Філософські обрії : наук.-теоретичний журн. / Полт. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка. – 1999. – № 1–2. – С. 185–211.

170. **На зламі епох, або РПЦ в постхрущовський період** / В. Пащенко, М. Рибачук // Учитель. – 1999 – № 7–8. – С. 2–7 ; № 9–10. – С. 2–9.

171. **Нескорені греко-католики** / В. О. Пащенко // Відродження. – 1999. – №4. – С. 21–30.

172. **Полтавський державний педагогічний інститут ім. В. Г. Короленка: [буклет]** / ред. В. О. Пащенко. – Полтава, 1999. – 6 с.

173. **Православна церква в Україні (45-80-ті роки ХХ ст.)** / В. Пащенко, О. Саган // Історія релігії в Україні : у 10 т. – К., 1999. – Т. 3 : Православ'я в Україні. – С. 444–465.

174. **Православна церква в Україні: період 1921-1945 рр.** / В. Пащенко, О. Саган // Історія релігії в Україні : У 10-ти т. – К., 1999. – Т. 3 : Православ'я в Україні. – С. 394–443.

175. **Православ'я в новітній історії України** / В. Пащенко // Імідж сучасного педагога. – 1999. – № 3. – С. 19–21.

176. **Приборкання церкви : кінець 60-х** / В. Пащенко // Людина і світ. – 1999. – № 5. – С. 14–19.

177. **Проблеми релігії в “Енеїді” Івана Котляревського** / В. Пащенко // Історія релігій в Україні : матеріали ІХ міжнар. конф., (Львів, 11–13 трав. 1999 р.) / Ін-т релігієзнавства – філія Львівського музею історії релігії. – Львів, 1999. – Кн. II. – С. 44–48.

178. **Релігія та церква в оцінці А. Макаренка** / В. О. Пащенко // Педагогічні ідеї А. С. Макаренка й сучасність. Проблеми та перспективи / Ін-т змісту і метод. навчання, Переяслав-Хмельницький держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди. – Переяслав-Хмельницький, 1999. – С. 169–177.

179. **Слово до читача** / В. Пащенко // Рідний край: наук. публіцистичний худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко ; Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – № 1. – С. 4–5.

Звертання до читачів науково публіцистичного художньо-літературного альманаха «Рідний край», який буде продовженням лінії давнього часопису, що друкувався на Полтавщині на початку ХХ ст., біля витоків його стояли Панас Мирний, Олена Пчілка, Микола Дмитрієв, Григорій Маркевич, Грицько Коваленко.

180. **Становлення національної освіти на Полтавщині за доби Центральної Ради** / В. О. Пащенко, В. Я. Ревегук // Виховання молоді на історико-культурних традиціях рідного краю: матеріали міської наук.-практ. конф., (Полтава, 26–27 квіт. 1999 р.). – Полтава, 1999. – С. 23–26.

181. **Трагічна доля української автокефальної православної церкви** / В. Пащенко // Наукові записки : До 80-річчя фіз.-мат. фак. : зб. ст. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 117–120. – (Сер. Фізико-математична).

182. **Чому патріарх Олексій не відвідав Київ?** / В. Пащенко // Київська старовина. – 1999. – № 6. – С. 162–167.

Відмова патріарха Олексія приїхати в Київ на хіротонію Феодосія в 1967 році - протест щодо дискримінаційної політики партії і держави відносно православної церкви.

183. **Чужі табори. Православна церква й інтелігенція в українському суспільстві на початку ХХ століття** / В. Пащенко, С. Гладкий // Рідний край : наук. публіцистичний худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко ; Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – № 1. – С. 89–92.

2000

184. **В одній упряжці** / В. О. Пащенко // Імідж сучасного педагога. – 1999. – № 4. – С. 13–18. ; 2000. – № 1. – С. 15–17 ; № 2. – С. 6–9.

Про заходи з ліквідації греко-католицької церкви в 40-ві роки в Україні 20 ст.

185. **Вступ** / В. Пащенко // Влада і церква в Україні: Перша половина ХХ ст. : зб. наук. пр. – Полтава, 2000. – С. 3–4.

186. **Два листи митрополита Феодосія** / В. Пащенко // Історія релігій в Україні : пр. Х-ї міжнар. наук. конф., (Львів, 16–19 травн. 2000 р.) – Львів, 2000. – Кн. 1. – С. 280–292.

187. **Деякі аспекти державно-церковних відносин у 1920-30 роки (на прикладі громад баптистів та євангельських християн Полтавщини)** / В. Пащенко, Р. Сітарчук // Краєзнавство. – 2000. – № 1–2. – С. 228–233.

188. **З новим патріархом і старими проблемами** / В. О. Пащенко // Відродження. – 2000. – № 3. – С. 24–38.

Ситуація в Руській православній церкві середини 70-х років, яка склалася після смерті патріарха РПЦ Олексія I, а на його місце став патріарх Пимен.

189. **Зірка митрополита Андрея Шептицького** / В. Пащенко // 2000-ліття християнства і шкільна історична освіта : матеріали міської наук.-практ. конф., (Полтава, 2–3 листоп. 2000 р.) / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2000. – С. 76–89.

190. **Науково-педагогічні напрями виховання** / В. О. Пащенко, А. М. Бойко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка – Полтава, 2000. – Вип. 6. – С. 4–17. – (Педагогічні науки).

191. **Невідомий Іван Огієнко** / В. Пащенко // Пам'ять століть. – 2000. – № 5. – С. 152–156.

192. **Одіссея митрополита Феодосія** / В. Пащенко // Рідний край : наук. публіц. худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2000. – № 1 (2). – С. 108–116.

Про тернистий життєвий шлях митрополита Полтавського і Кременчуцького, члена Синоду УПЦ Феодосія (Митрофан Никонович Дикун).

193. **Полтава: “Рідний край”** / В. Пащенко // Літературна Україна. – 2000. – 27 січ. – С. 3.

Про вихід з друку альманаху “Рідний край”.

194. **Полтавський державний педагогічний університет: минуле й сучасне** / В. О. Пащенко, А. М. Бойко // Полтавський державний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка мовою музейних експонатів. (Нариси про музеї, музейні кімнати, музейні аудиторії) / ред. В. Н. Жук, Н. В. Жигилій. – Полтава, 2000. – С. 5–10.

195. **Програна війна** / В. Пащенко // Дрогобицький краєзнавчий збірник / Дрогобицький держ. пед. ун-т імені Івана Франка. – Дрогобич, 2000. – Вип. IV. – С. 253–272.

196. **Релігієзнавча підготовка вчителя початкових класів** / В. О. Пащенко // Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів : зб. доп.– Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава. 1–3 берез. 2000 р.) / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2000. – С. 8–10.

197. **РПЦ на початку “Будівництва матеріальної бази комунізму”** / В. Пащенко // Філософські обрії : наук.-теоретичний журн. / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – 2000. – № 3. – С. 167–200.

198. **Свобода совісті в Україні. Важкий шлях до істини** / В. О. Пащенко // Стратегія українського державотворення. Філософсько-політологічний та економічний аналіз. Філософія. Економіка. Політика. Освіта : зб. наук. пр. / АПН України, Укр. Академія політич. Наук, Ін-т вищої освіти, Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – К. ; Полтава, 2000. – С. 101–113.

199. **Традиції як рушійна сила навчально-виховного процесу** / В. Пащенко // Сьомі Каришинські читання : зб. наук. пр. Всеукр. наук.-метод. конф. / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, ПОІПОПП ім. М. В. Остроградського. – Полтава, 2000. – С. 5–6.

200. **Українська греко-католицька церква бореться** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять : наук. зб. / ред. В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2000. – Вип. 1–2. – С. 27–53.

Боротьба УГКЦ за легалізацію в 70-ті роки 20 століття.

201. **Церковні цінності як порятунок голодуючих: життєва необхідність чи політична авантюра** / В. О. Пащенко // Рідний край : наук.-публіцистичний художньо-літерат. альманах / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2000. – № 2 (3). – С. 91–105.

2001

202. **Автономія церковна** / В. Пащенко, Ю. Волошин // Енциклопедія Сучасної України / Координаційне бюро Енцикл. Сучасної України, НАН України. – К., 2001. – Т. 1 : А. – С. 115.

203. **Автономна православна церква** / В. Пащенко, Ю. Волошин // Енциклопедія Сучасної України / Координаційне бюро Енцикл. Сучасної України, НАН України. – К., 2001. – Т. 1 : А. – С. 117.

204. **“Акт поєднання”** / В. Пащенко, Ю. Волошин // Енциклопедія Сучасної України / Координаційне бюро Енцикл. Сучасної України, НАН України. – К., 2001. – Т. 1 : А. – С. 314–315.

205. **Василь Сухомлинський про релігію особистості. Погляд через десятиліття** / В. Пащенко, І. Комісар // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету

імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2001. – Вип. 1 (15). – С. 4–34. – (Педагогічні науки).

206. **Деякі аспекти дослідження українського протестантизму в радянській історіографії 50-80-х років ХХ ст.** / В. О. Пащенко, Ю. В. Вільховий // Українська історіографія на рубежі століть : матеріали міжнар. наук. конф., (Кам'янець-Подільський, 25–26 жовт. 2001 р.) / Кам'янець-Подільський держ. пед. ун-т. – Кам'янець-Подільський, 2001. – С. 716–725.

207. **Маловідома сторінка церковної трагедії** / В. Пащенко // Філософські обрії : наук.-теоретичний журн. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – 2001. – № 6. – С. 146–158.

Репресії проти духовенства в другій половині 20-х років ХХ ст. Справа нового церковного угруповання, створеного в 1927-28 р. "ІПЦ" ("Істинно Православної церкви").

208. **Наукові школи як стимул розвитку природничого факультету ПДПУ ім. В. Г. Короленка** / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // Роль ботанічних садів у формуванні наукового світогляду майбутніх біологів : матеріали перших Всеукр. наук. читань, присвячених пам'яті акад. М. М. Гришка, (Полтава, 24–25 верес. 2001 р.) / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2001. – С. 25–26.

209. **Патріарх новий, проблеми старі** / В. О. Пащенко // Науковий вісник Полтавського ун-ту споживчої кооперації. – 2001. – № 2. – С. 43–46.

Стан Російської Православної Церкви в 70-х роках 20 сторіччя після смерті патріарха РПЦ Олексія І.

210. **Політика КПРС і радянської держави щодо пам'яток культури культового походження (к. 50 – поч. 60-х рр.)** / В. Пащенко // Історія України. Маловідомі імена, події, факти : зб. ст. / НАН України, Ін-т Історії України. – К. ; Донецьк, 2001. – Вип. 17. – С. 254–260.

211. **Про підготовку вчителя на природничому факультеті [ПДПУ]** / В. О. Пащенко // Науково-методичні підходи до викладання природничих дисциплін в освітніх закладах ХХІ ст. Восьмі карішинські читання. : зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. конф.

/ М-во освіти України, АПН України, Ін-т пед. України, Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2001. – С. 109–110.

212. **Професійна підготовка вчителя** / В. О. Пащенко // Підготовка педагогічних кадрів до роботи в умовах нової структури і змісту початкової освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 23–25 квіт. 2001 р.) / АПН України, Ін-т педагогіки АПН України, Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2001. – С. 3.

213. **Російська православна церква наприкінці хрущовської відлиги** / В. О. Пащенко // Український історичний журнал. – 2001. – № 5. – С. 141–160.

214. **РПЦ на захисті “завоювань” “розвинутого соціалізму”** // Філософські обрії. – 2001. – № 5. – С. 61–90.

215. **Терновий вінок Василя Романюка (патріарха Володимира)** / В. Пащенко // Різдво Христове 2000 : статті й матеріали / Ін-т релігієзнавства – філія Львів. музею історії релігії, Львів. відня ін-ту укр. археології та джерелознавства ім. М. Грушевського. – Львів, 2001. – С. 210–215.

216. **УГКЦ на етапі боротьби за легалізацію в Україні (середина 70-х – поч. 80-х р.)** / В. Пащенко // Історія релігій в Україні : праці XI міжнар. наук. конф., (Львів, 16–19 трав. 2001 р.) / Ін-т релігієзнавства, Філія Львівського музею історії релігії. – Львів, 2001. – Кн. 1. – С. 331–335.

217. **Уніати-покутники. Міфи та факти віровчення і діяльності** / В. О. Пащенко // Краєзнавство. – 2001. – № 1–4. – С. 175–186.

218. **Часи нові - стратегія стара, або політика партії і держави щодо РПЦ в середині 70-х років** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять : наук. зб. / ред. В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2001. – Вип. 1–2. – С. 18–38.

2002

219. **Без вини винувати, або Православне духовенство в більшовистській державі (20 - 30-ті роки ХХ ст.)** / В. О. Па-

щенко // Злочин проти народу : До сімдесятиріччя голоду-геноциду 1932–1933 років в Україні : матеріали регіональної наук.-теорет. конф., (Полтава, 22 листоп. 2002 р.) / Полтав. обл. держ. адмін., Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Полтав. обл. ін-т післядипломної освіти ім. М. В. Остроградського. – Полтава, 2002. – С. 133–153.

220. **Безвірний “християнин”?! / В. О. Пащенко, Т. В. Нагорна // А. С. Макаренко и мировая педагогика: материалы междунар. семинара, (Полтава, 8–10 апр. 2002 р.) / Мин-во образования и науки Украины, Полт. гос. пед. ун-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – С. 18–22.**

221. **Більшовицька партія України проти Греко-католицької церкви (80-ті рр. ХХ ст.) / В. Пащенко // Дрогобицький краєзнавчий збірник / Дрогобицький держ. пед. ун-т імені Івана Франка. – Дрогобич, 2002. – Вип. VI. – С. 407–428.**

222. **Будьмо гідні великого попередника / В. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 2002. – 26 лип. – С. 14.**

Про вшанування пам'яті В. Г. Короленка на Полтавщині, а саме встановлення пам'ятника визначному письменнику, а також відновлення будинку літнього відпочинку родини Короленка у с. Хатки Шишацького району.

223. **Великий гуманіст заслуговує на шану полтавців і на гідне увічнення його пам'яті / В. Пащенко // Полтавський вісник. – 2002. – № 3. – С. 4.**

Нотатки ректора ПДПУ ім. В. Г. Короленка щодо необхідності відкриття пам'ятника В. Г. Короленку у Полтаві.

224. **Гнат Солтис. Сторінки ненаписаної біографії / В. О. Пащенко // Людина і світ. – 2002. – № 3. – С. 47–54.**

225. **Гнат Солтис. Сторінки ненаписаної біографії / В. О. Пащенко // Історія релігій в Україні : пр. XII-ї міжнар. наук. конф., (Львів, 20–24 трав. 2002 р.) / Ін-т релігієзнавства – філія Львівського музею Історії релігії. – Львів, 2002. – Кн. 1. – С. 323–330.**

226. **Дві сторони політики радянської держави щодо РПЦ 70-х років ХХ століття / В. О. Пащенко // Історична пам'ять**

: наук. зб. / ред. : В. О. Пащенко; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – Вип. 1–2. – С. 41–54.

227. **До питання класифікації православного сектантства** / Т. В. Нагорна, В. О. Пащенко // Науковий вісник Ізмаїльського державного університету. – Ізмаїл, 2002. – Вип. 12. – С. 15–18.

228. **Іван Іванович Огієнко (1882-1972)** / В. О. Пащенко // 20 видатних українських педагогів : наук.-метод. посіб. / за ред. А. М. Бойко. – Полтава, 2002. – С. 381–392. – (Персоналії в іст. нац. пед.).

229. **Ідея апостольського служіння у “Вибраних місцях з друзями” М. В. Гоголя** / В. О. Пащенко, О. М. Ніколенко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – Вип. 4 (25). – С. 6–11. – (Філологічні науки).

230. **Кафедра ботаніки ПДПУ: вчора, сьогодні, завтра** / В. О. Пащенко // Ресурсознавство, колекціонування та охорона біорізноманіття : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. присвяченої 90-річчю від дня народження Д. С. Івашина – ботаніка, флориста, еколога / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – С. 3–6.

231. **Кафедра педагогічної майстерності Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка: історія становлення і перспективи розвитку** / В. О. Пащенко // Педагогічна майстерність як сучасна технологія розвитку особистості вчителя : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 4–6 берез. 2002 р.) / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – С. 5–8.

232. **Ліквідація греко-католицької церкви в Закарпатті мовою фактів** / В. Пащенко // Філософські обрії : наук.-теоретичний журн. / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – 2002. – № 7. – С. 223–244.

233. **А. Макаренко. Релігія. Церква. Антирелігійне виховання. Погляд через роки** / В. Пащенко // Імідж сучасного педагога. – 2002. – № 4–5. – С. 13–16.

234. **Передмова** / В. О. Пащенко, А. М. Бойко // 20 видатних українських педагогів : наук.-метод. посіб. / за ред. А. М. Бойко. – Полтава, 2002. – С. 3–9. – (Персоналії в іст. нац. пед.).

235. Політика більшовицької партії з релігійного питання і її наслідки (20–30-ті роки) / В. О. Пащенко // Держава і церква на Полтавщині за радянської доби. – Полтава, 2002. – С. 13–36.

236. **Полтавський державний педагогічний університет** / В. О. Пащенко // Молодь Полтавщини. – 2002. – № 11. – С. 6.

Ректор ПДПУ імені В. Г. Короленка В. О. Пащенко про історію і сучасне значення університету в підготовці педагогічних кадрів.

237. **Полтавський державний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка** / В. О. Пащенко // Освіта України. – 2002. – № 14–15. – С. 12.

238. **Полтавський педагогічний університет ім. В. Г. Короленка** / В. О. Пащенко // В. Г. Короленко – людина, громадянин, письменник. IV Короленківські читання : зб. наук. пр. / МОН України, Полт. літературно-меморіальний музей В. Г. Короленка, Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Слов'янський клуб м. Полтави. – Полтава, 2002. – С. 5–7.

239. **Православна тенденція в системі художнього мислення І. Котляревського** / В. Пащенко // Рідний край : наук. публіцистичний худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – № 2 (7). – С. 85–89.

На матеріалі “Енеїди”.

240. **Правда і домисли про “істинно православних”** / В. Пащенко, Т. Нагорна // Історична наука: проблеми розвитку : матеріали міжнар. наук. конф. – Луганск, 2002. – С. 152–156.

241. **Предмет педагогіки в його історичному розвитку. Методи педагогічних та історико-педагогічних досліджень** / А. М. Бойко, В. О. Пащенко // Педагогіка : навч.-метод. посіб. для закл. вищої пед. освіти III–IV рівнів акредитації : у 2 ч. / за ред. Бойко А. М. ; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – К.; Полтава, 2002. – Ч. 1. – С. 6–23.

242. **А. Річинський і автокефальний Рух в УСРР: 20 роки** / В. Пащенко // *Духовність – народіві : альманах до 110-річчя від дня народження Арсена Річинського / Мін-во охорони здоров'я України, Тернопільська держ. мед. акад. ім. І. Я. Горбачевського. – К. ; Тернопіль, 2002. – С. 77–85.*

243. **Свобода совісті в Україні: історія і сучасність** / В. Пащенко // *Слов'янський збірник / ред. В. О. Пащенко. – Полтава, 2002. – Вип. 1. – С. 171–206.*

244. **Соціально-економічна криза та криза моралі на сучасному етапі розвитку суспільства** / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // *Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення. ІХ Каришинські читання : зб. наук. пр. міжнар. наук.-практ. конф. – Полтава, 2002. – С. 195–197.*

245. **Тернистий шлях відродження УГКЦ** / В. Пащенко // *Україна – життя моє / М. Плав'юк. – К., 2002. – Т. 3 : Та долю іншу він обрав – душі неспокій. На пошану М. Плав'юка. – С. 845–861.*

246. **Трагедія Руської православної церкви крізь долю її єпископів** / В. Пащенко // *Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету. – Запоріжжя, 2002. – С. 98–111.*

247. **Церковна опозиція як наслідок руйнівної політики КПРС і радянської держави щодо РПЦ** / В. О. Пащенко // *Філософські обрії : наук.-теоретичний журн. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – 2002. – № 8. – С. 165–182.*

248. **Через терни до зірок** / В. О. Пащенко // *Українське слово. – 2002. – № 24. – С. 11.*

Боротьба українських греко-католиків за легалізацію у другій половині 70-х на початку 80-х років 20 століття.

249. **Чи все ми знаємо про Ярослава Галана** / В. О. Пащенко // *Література та культура Полісся. Забуті та воскреслі імена в історії та культурі України, спірні історичні питання / Ніжинський держ. пед. ун-т імені Миколи Гоголя. – Ніжин, 2002. – Вип. 21. – С. 339–349.*

250. **Ярослав Галан : трагедія віри, зневіри і долі. Гортаючи сторінки ненаписаної біографії** / В. Пащенко // Рідний край : наук. публіцистичний худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко ; Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2001. – № 2 (5). – С. 106–112. ; 2002. – № 1. – С. 103–114.

2003

251. **Аксіологічний аспект впливу релігійного фактору на процес формування особистості** / В. Пащенко, Т. Нагорна // Філософські обрії / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – 2003. – № 10. – С. 272–282.

252. **Вступне слово** / В. О. Пащенко // Формування здорового способу життя студентської молоді: реалії та перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 24–25 груд. 2002 р.) / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – С. 8.

253. **Гірка правда, або політика радянської держави щодо РПЦ крізь долю її архієреїв** / В. Пащенко // Філософські обрії / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – 2003. – № 9. – С. 251–277.

254. **Деякі аспекти державно-церковних відносин у ХХ ст. (на прикладі громад баптистів)** / В. О. Пащенко, Р. А. Сітарчук // Із архівів ВУЧК, ДПУ, НКВС, КДБ. – 2003. – С. 278–286.

255. **Деякі проблеми національно-патріотичного виховання громадян України** / В. Пащенко // Громадянське виховання молоді засобами мови та літератури : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 4–5 лют. 2003 р.) / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – С. 16–26.

256. **До питання про гуманізацію навчання на природничому факультеті Полтавського педуніверситету** / В. Пащенко, М. Гриньова // Педагогічні засади формування гуманістичних цінностей природничої освіти, її спрямованості на розвиток особистості. Десяті Каришинські читання : зб. наук. пр. міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 29–30 травн. 2003 р.) / Полт. держ. пед. ун-т В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – С. 9–12.

257. **Доля Києво-Печерської лаври в контексті політики радянської держави щодо церкви** / В. О. Пащенко // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля. – Луганськ, 2003. – № 5 (63). – С. 176–185.

258. **Досвід полтавської православної місії у справі впливу на послідовників церковної опозиції (початок ХХ ст.)** / В. Пащенко, Т. Нагорна // П'ята Полтавська наукова конференція з історичного краєзнавства : матеріали доп. і повідомлень, (Полтава, 3–4 груд. 2003 р.). – Полтава, 2003. – С. 113–118.

259. **Істинно православні в Україні: невідомі факти чи замовчувані сторінки історії?** / В. Пащенко, Т. Нагорна // Сіверянський літопис. – 2003. – № 1. – С. 118–124.

260. **Незрозуміла стабільність, або держава і руська православна церква (кінець 70-х – початок 80-х років ХХ століття)** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – Вип. 1–2. – С. 12–24.

261. **Непрочитаний Ярослав Галан** / В. Пащенко // Етнос і культура. – 2003. – № 1. – С. 120–128.

262. **Особлива позиція Володимира Короленка: до 150 річчя від дня народження** / В. Пащенко, О. Ніколенко // Голос України. – 2003. – 10 лип. – С. 20.

263. **Правда і домисли про “істинно-православних”** / В. Пащенко, Т. Нагорна // Культура народів Причорномор'я. – 2003. – № 43. – С. 191–194.

264. **Правові засади процесу легалізації православних сект в Україні в I чв. ХХ ст.** / В. Пащенко, Т. Нагорна // Рідний край : наук. публіцистичний худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – № 2 (9). – С. 140–144.

265. **Слово про В. Г. Короленка** / В. Пащенко // Рідний край: наук. публіцистичний худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – № 1(8). – С. 4–6.

До 150-літнього ювілею.

266. **Слов'янська писемність в контексті перекладацької традиції** / Л. Безобразова, В. Пащенко // Слов'янський збірник / ред. В. О. Пащенко ; Слов'янський клуб м. Полтави. – Полтава, 2003. – Вип. 2. – С. 3–14.

267. **Соціалізм на церковному згарищі: 20-30 роки ХХ ст.** / В. Пащенко // Релігійна свобода. Релігія і церква в Україні: уроки минулого і проблеми сьогодення : наук. щорічник / за заг. ред. А. Колодного, М. Новиченка, О. Сагана. – К., 2003. – С. 40–46.

268. **Труднощі в навчально-виховному процесі, які призводять до виникнення важковиховуваності учнів** / В. Пащенко, М. Гриньова // Витоки. Альманах Української асоціації Анто-на Макаренка / Полт. держ. пед. ун-т В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – Вип. 1. – С. 11–12.

269. **“Труды Полтавской ученой архивной комиссии” як джерело вивчення особливостей розвитку духовних християн в Україні початку ХХ ст.** / В. Пащенко, Т. Нагорна // Архівний збірник на посвяту 100-річчя Полтавської вченої архівної комісії. Архіви і документальна спадщина Полтавщини : Минуле, сучасне, перспективи (1903–2003) / НАН України, Ін-т іст. України. – Полтава, 2003. – С. 32–35.

270. **Тернистий шлях до визнання** / В. Пащенко // Український богослов : історичний і теологічний щорічник. – К., 2003. – Вип. 2. – С. 196–229.

271. **“Я вдень і вночі приймаю студента, у якого викладач вимагає хабара”** / В. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 2003. – № 7. – С. 1–2.

272. **Ярослав Галан і церква. Погляд через роки** / В. Пащенко // Історія релігій в Україні : праці XIII-ї міжнар. наук. конф., (Львів, 20–22 трав. 2003 р.) / Ін-т релігієзнавства – філія Львівського музею історії релігії. – Львів, 2003. – Кн. 1. – С. 417–422.

2004

273. **Антон Макаренко: безвірник, атеїст, виразник християнських ідеалів. Хто він?** / В. О. Пащенко // Витоки. Альма-

нах Української асоціації Антона Макаренка / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – Вип. 2. – С. 159–166.

274. **Більшовицька держава і Православна церква: війни замість діалогу** / В. О. Пащенко // *Православ'я – наука – суспільство: проблеми взаємодії: матеріали Другої Всеукр. наук.-практ. конф.* / Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси, 2004. – С. 16–19.

275. **Василь Сухомлинський: борець з релігією чи виразник її ідеалів. Хто він?** / В. О. Пащенко // *Література та культура Полісся. Регіональна історія та культура в українському та східноєвропейському контексті* / Ніжинський держ. пед. ун-т імені Миколи Гоголя. – Ніжин, 2004. – Вип. 27. – С. 240–247.

276. **Вступне слово** / В. О. Пащенко // *Проблеми ревалоризації феномена української народної іграшки у сучасних культурно-освітніх умовах: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.*, (Полтава, 16–17 квіт. 2003 р.). – Полтава, 2004. – С. 7.

277. **Вступне слово** / В. Пащенко // *Реформування освіти й інноваційні технології у вивченні мови: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф.*, (Полтава, 18–19 листоп. 2003 р.). – Полтава, 2004. – С. 9.

278. **До питання про особливості тлумачення українськими духоборами православних догматів (XIX – початок XX століття)** / В. О. Пащенко, Т. В. Нагорна // *Філософські обрії* / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – 2004. – № 12. – С. 273–284.

279. **Доля єпископа Теодора Ромжі як вияв боротьби радянської тоталітарної держави з Ватиканом** / В. Пащенко // *Актуальні питання всесвітньої історії і методика їх викладання: матеріали доп. і повідомлень Всеукр. наук.-практ. семінару*, (Полтава, 6–7 жовт. 2004 р.) / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 68–92.

280. **Духовний зміст гоголівської спадщини** / В. О. Пащенко // *VII Міжнародні Гоголівські читання: зб. наук. пр.* / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 3–7.

281. **Єпископ греко-католицької церкви Закарпаття Теодор Ромжа. Слуга богу, син народу** / В. Пащенко // Історія релігій в Україні : наук. щорічник / Інститут релігієзнавства – філія Львівського музею Історії релігії – Львів, 2004. – Кн. 1. – С. 441–450.

282. **Єпископ Теодор Ромжа. Життя як факел** / В. Пащенко // Слов'янський збірник. – Полтава, 2004. – Вип. III. – С. 190–204.

283. **Іван Іванович Огієнко (1882-1972)** / В. О. Пащенко // Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги : підруч. для студ. вищих навч. закл. / під ред. А. М. Бойко. – К., 2004. – С. 490–503.

284. **Іван Огієнко: учений, богослов, патріот** / В. Пащенко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – Вип. 2 (35). – С. 112–120. – (Педагогічні науки).

285. **Ідеал державного та суспільного устрою в розумінні віруючих православних та протестантських общин на рубежі ХІХ – ХХ століть** / В. О. Пащенко, Т. В. Нагорна // Історичні записки : зб. наук. пр. / Східноукраїнський нац. ун-т імені Володимира Даля. – Луганськ, 2004. – Вип. 1. – С. 87–95.

286. **Микола Іванович Гавриленко - видатний орнітолог ХХ століття** / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України (до 115-річниці М. І. Гавриленка) : матеріали Всеукр. студ. наук.-практ. конф. / Мін-во освіти і науки України, Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 5–8.

287. **Модель професійної підготовки майбутнього вчителя природничих дисциплін (на прикладі діяльності природничого факультету ПДПУ ім. В. Г. Короленка)** / В. Пащенко, М. Гриньова // Підготовка майбутнього вчителя природничих дисциплін в умовах моделювання освітнього середовища. ХІ Каришинські читання : зб. наук. пр. міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 27–28 травн. 2004 р.) / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 18–22.

288. **Оптимістична трагедія , або доля єпископа Теодора Ромжі в тоталітарній державі** / В. Пащенко // Дрогобицький краєзнавчий збірник / Дрогобицький держ. пед. ун-т імені Івана Франка. – Дрогобич, 2004. – Вип. VIII. – С. 358–373.

289. **Передмова** / В. О. Пащенко, А. М. Бойко // Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги : підруч. для студ. вищих навч. закл. / під ред. А. М. Бойко. – К., 2004. – С. 4–12.

290. **Передмова** / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // Педагогічні технології: теорія та практика : курс лекцій : навч. посіб. – Полтава, 2004. – С. 5–10.

291. **Полтавський державний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка в розвитку міжнародної співпраці та інтеграції у сферу освіти** / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // Проблеми розвитку та управління інтеграційними процесами на міжнародному ринку вищої освіти і науки. – Ужгород, 2004. – С. 122–124.

292. **Православна церква в тоталітарній державі напередодні 1000-ліття Хрещення Русі** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – Вип. 2. – С. 39–55.

293. **Слово про В. Г. Короленка** / В. О. Пащенко // Феномен В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 3–5.

294. **Слово ректора** / В. Пащенко // Історія Полтавського педагогічного університету в особах (на посвяту 90-річчя заснування навч. закл.) / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – С. 3–4.

295. **Соціалізм на церковному згрищі** / В. Пащенко // Український керамологічний журнал. – 2004. – № 1. – С. 16–24.

Про реквізицію, знищення храмів, культових споруд та майна на Полтавщині.

296. **Теоретично-методологічні засади викладання спецкурсу “Держава і церква в Україні у ХХ столітті” для магістрів**

спеціальності “Історія” / В. О. Пащенко, Р. А. Сігарчук // Магістратура: історія становлення, перспективи розвитку: матеріали регіональної наук.-практ. конф., (Полтава, 21 квіт. 2004 р.). – Полтава, 2004. – С. 29–32.

297. Торжество “соціальної справедливості”, або знищені за родинні зв’язки з Симоном Петлюрою / В. Пащенко // Рідний край : наук. публіцистичний худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – № 1 (10). – С. 151–160.

298. Тоталітарна система і православна церква: хроніка взаємин першої половини 1980-х років / В. О. Пащенко // Історична пам’ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – Вип. 1. – С. 21–40.

299. Формування політико-правової моделі ставлення більшовицької держави щодо церкви (1917 – поч. 1920-х років) / В. Пащенко, А. Киридон // Філософські обрії / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – 2004. – № 11. – С. 228–244.

2005

300. Більшовики і православна церква. Війна замість співпраці / В. О. Пащенко // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету / Запорізький нац. ун-т; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Запорізьке відділення. – Запоріжжя, 2005. – Вип. XIX. – С. 228–240.

301. Болонський процес – основа модернізації педагогічної вищої освіти / В. Пащенко, М. Гриньова // Болонський процес: модернізація змісту природничої педагогічної освіти : зб. наук. пр. міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 26–27 трав. 2005 р.) / Науково-методич. центр вищої освіти ; Ін-т пед. АПН України, Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 3–7.

302. Вступне слово / В. Пащенко // Протестантські об’єднання в Україні у контексті соціальної політики більшовиків (20–30-і роки ХХ століття) / П. А. Кравченко, Р. А. Сігарчук ; Полт. держ. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – Полтава, 2005. – С. 4–5.

303. **2005-й – рік Василя Симоненка** / В. О. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 2005. – № 2–3. – С. 13.

304. **Йосиф Сліпий. Світоч християнської віри** / В. Пащенко // Слов'янський збірник. – Полтава, 2005. – Вип. IV. – С. 101–116.

305. **Кафедрі психології Полтавського педагогічного – 25** / В. Пащенко, Н. Карапузова // Імідж сучасного педагога. – 2005. – № 5. – С. 3–4.

306. **Курс “Педагогічні технології: теорія та практика” в Полтавському державному педагогічному університеті ім. В. Г. Короленка** / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм: проблеми теорії і практики підготовки вчителя-вихователя-викладача : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 29 берез. – 1 квіт. 2005 р.) / АПН України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К., 2005. – С. 27–30.

307. **Православна духовна музика як засіб взаємозбагачення європейських культур** / В. О. Пащенко, Н. В. Сулаєва // Україна в контексті євроінтеграції : матеріали доп. і виступів міжнар. наук.-теоретичної конф., (Суми, 1–3 груд. 2005 р.) / Сумський держ. ун-т. – Суми, 2005. – С. 124–126.

308. **Проблема руйнації церкви в романі “Собор” Олеся Гончара** / В. Пащенко // Рідний край : наук. публіцистичний худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – № 1 (12). – С. 121–131.

309. **Ректори, певне, погодяться** / В. Пащенко // Голос України. – 2005. – № 179. – С. 10.

310. **Руйнівники і будівничі: державна церковна політика через призму роману Олеся Гончара “Собор”** / В. Пащенко // Рідний край : наук. публіцистичний худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – № 2 (13). – С. 145–152.

311. **Руська православна церква в дні 1000-ліття хрещення Київської Русі** / В. Пащенко // Історична пам'ять / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – Вип. 1–2. – С. 36–52.
Взаємовідносини між Радянською державою і Руською православною церквою.

312. **Світовий контекст на сторінках «Рідного краю» 1906 року** / В. Пащенко, О. Ніколенко // Рідний край / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – № 2 (13). – С. 138–144.

313. **Світоглядні переконання Василя Сухомлинського: політ над безоднею** / В. О. Пащенко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – Вип. 5 (44). – С. 10–19. – (Педагогічні науки).

314. **Тестування – не панацея** / В. О. Пащенко // Голос України. – 2005. – № 199. – С. 11.

Досвід Полтавського педагогічного університету на вступних екзаменах.

315. **Удосконалення змісту підготовки фахівців у контексті Болонської декларації** / В. Пащенко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2005. – № 6. – С. 2–3.

316. **Українська греко-католицька церква середини 40-50-х років ХХ століття: воскресіння з руїн** / В. О. Пащенко // Філософські обрії / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – 2005. – № 13. – С. 183–198.

317. **Хроніка відносин тоталітарної системи і православної церкви: перша половина 1980-х років** / В. Пащенко // Актуальні проблеми внутрішньої політики / Секретаріат Президента України, Головна служба внутрішньої політики. – К., 2005. – Вип. 1. – С. 91–105.

318. **Часи нові, стратегія стара, або Руська православна церква на початку будівництва комуністичного суспільства** / В. О. Пащенко // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – 2005 – № 4. – С. 50–55.

319. **Яких терористів шукали у студентських гуртожитках?** / В. Пащенко // Полтавська думка. – 2005. – № 39. – С. 4.

Як працівники міської міліції, пожежники, СЕС, під головуванням керівника відділу у справах сім'ї та молоді Полт. міськвиконкому перевіряли гуртожитку університету.

2006

320. **Анатомія розколу українського православ'я: 1991-1992 роки** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – Вип. 2. – С. 20–38.

321. **Воскресіння з руїн української греко-католицької церкви: доба сталінізму** / В. Пащенко // Релігія і церква в історії України : матеріали міжнар. наук. конф., (Полтава, 14–16 верес. 2005 р.) / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Відділення релігієзнавства ін-ту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України. – Полтава, 2006. – С. 297–307.

322. **Геній з геніїв (образ Миколи Гоголя у щоденниках Олесея Гончара)** / О. Ніколенко, В. Пащенко // *Слов'янський збірник*. – Полтава, 2006. – Вип. V. – С. 160–167. – (Слов'янський клуб м. Полтави).

323. **“Геній із геніїв”** / В. Пащенко, О. Ніколенко // *Рідний край* : наук. публіцистичний худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – № 1(14). – С. 105–109.

Образ Миколи Гоголя у щоденниках Олесея Гончара.

324. **“Геній із геніїв” (образ Миколи Гоголя у щоденниках Олесея Гончара)** / В. О. Пащенко, О. М. Ніколенко // VIII Гоголівські читання : матеріали міжнар. наук. конф., (Полтава, 5–6 квіт. 2006 р.) / Мін-во освіти і науки України, Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – С. 5–9.

325. **Духовні християни українських губерній на сторінках часопису “Миссионерское обозрение” (XIX – початок XX століття)** / В. Пащенко, Т. Нагорна // *Вклад українців в русську культуру : матеріали V міжнар. семінара, (Санкт-Петербург, 25–28 мая 2005 г.)* – СПб., 2006. – С. 53–66.

326. **З чого все починалося. Про хід експерименту з підготовки вчителів у Полтавському педінституті** / В. Пащенко // *Директор школи, ліцею, гімназії*. – 2006. – № 2. – С. 52.

327. **Йосиф Сліпий: світоч християнської віри** / В. Пащенко // *Актуальні питання всесвітньої історії та методика їх викладання : матеріали доп. і повідомлень Третього Всеукр. семінару, (Полтава, 23–24 берез. 2006 р.)* / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – С. 46–64.

328. **Кафедра музики: історія і сьогодення** / В. Пащенко // Імідж сучасного педагога. – 2006. – № 2. – С. 3–5.

329. **Кафедрі психології Полтавського педагогічного – 25** / В. Пащенко, Н. Карапузова // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 1. – С. 79–80.

330. **Людина вільна, конструктивна, заслуговує довіри й поваги (слово про автора)** / В. О. Пащенко // Виховання людини: нове і вічне : методолого-теоретичний і практичний коментар / А. М. Бойко. – Полтава, 2006. – С. 5–18.

331. **Народився під щасливою зіркою (одна сторінка з біографії Леоніда Бразова)** / В. Пащенко // Слов'янський збірник. – Полтава, 2006. – Вип. V. – С. 262–276. – (Слов'янський клуб м. Полтави).

332. **Одна сторінка з біографії студента Леоніда Безобразова** / В. О. Пащенко // Леонід Бразов. Батько. – Полтава, 2006. – С. 35–46.

333. **Політика КПРС і Радянської держави щодо церкви через призму роману Олесея Гончара “Собор”** / В. О. Пащенко // Історія релігій в Україні : наук. щорічник / Інститут релігієзнавства – філія Львівського музею Історії релігії. – Львів, 2006. – Кн. 2. – С. 210–218.

334. **Роман Олесея Гончара “Собор”: хроніка руйнації віри** / В. О. Пащенко // Філософські обрії / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – 2006. – № 15. – С. 236–250.

335. **Світовий контекст на сторінках «Рідного краю» 1906 року** / В. Пащенко, О. Ніколенко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – Вип. 1–2 (48–49). – С. 27–37. – (Філологічні науки).

336. **Так починався розкол, або церковне життя в Україні: рік 1990-й** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – Вип. 1. – С. 15–27.

Українська автокефальна православна церква.

337. **Л. М. Толстой і духобори: основні етапи взаємин наприкінці XIX – на початку XX ст.** / В. О. Пащенко, Т. В. Нагорна // Український історичний журнал. – 2006. – № 3. – С. 56–68.

Про співпрацю Л.М.Толстого з послідовниками релігійної громади духоборів. Духоборство виникло в українських губерніях у другій половині XVIII ст.

338. **Упровадження новітніх освітніх технологій у зміст підготовки вчителів трудового навчання** / В. Пащенко // Імідж сучасного педагога. – 2006. – № 8. – С. 4–5.

339. **Час подбати про духовне обличчя Полтави** / В.О. Пащенко, Т. І. Ніколашина // Полтавський вісник. – 2006. – № 26. – С. 6.

Звернення викладачів і студентів Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка до полтавської громади про присвоєння одній із вулиць Полтави імені Симона Петлюри та перейменування вулиці Рози Люксембург на вулицю імені Раїси Кириченко.

2007

340. **Благородні наміри і трагічні наслідки політичного курсу ВКП(б) з релігійного питання** / В. О. Пащенко // Збірник наукових праць Харківського державного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. – Х., 2007. – Вип. 11. – С. 91–105.

341. **Війна з вітряками, або компартійна пропаганда та Ватикан** / В. Пащенко // Актуальні питання всесвітньої історії та методики викладання : матеріали доп. і повідомлень Четвертого Всеукр. наук.-практ. семінару, (Полтава, 27–28 берез. 2007 р.) / Полт. держ. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – Полтава, 2007. – С. 60–71.

342. **Вступне слово** / В. Пащенко // З історії адвентистів сьомого дня в Полтаві / Р. А. Сітарчук ; Полт. держ. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – Полтава, 2007. – С. 5.

343. **Громадсько-педагогічна діяльність С. Ф. Русової у полтавський період життя (1899-1902 рр.)** / В. О. Пащенко // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – Полтава, 2007. – Вип. 5. – С. 100–116. – (Педагогічні науки).

344. **Життя як факел. Митрополит Іларіон: погляд через десятиліття** / В. Пащенко // Науковий збірник присвячений 125-річчю з дня народження митрополита Іларіона Огієнка / Київ. православна богословська академія УПЦ Київ. патріархату, Фондація імені Олега Ольжича, Нац. мед. ун-т імені О. Богомольця, Ін-т укр. археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України, Академія наук вищої освіти України. – К., 2007. – С. 59–66.

345. **Їх вина в родинних зв'язках** / В. О. Пащенко // Слов'янський збірник. – Полтава, 2007. – Вип. 6. – С. 204–213. – (Слов'янський клуб м. Полтави).

Доля родини Симона Петлюри.

346. **Леонід Бразов - славетний полтавець** / В. Пащенко // Тамрі: життя серед людей / упоряд. Л. Л. Безобразова. – Полтава, 2007. – С. 5–6. – (Література рідного краю).

347. **Модернізація професійної підготовки вчителя трудового навчання на сучасному етапі** / В. Пащенко // Інноваційні технології в професійній підготовці вчителя трудового навчання: проблеми теорії і практики (присвячена пам'яті академіка Д. О. Тхоржевського) : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 12–14 квіт. 2007 р.) / Ін-т проф.-техн. освіти АПН України, Управління освіти і науки Полт. облдержадмін., Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, ПОППЮ ім. М. В. Остроградського. – Полтава, 2007. – С. 3–5.

348. **Олесь Гончар і компартійна номенклатура: до джерел конфлікту** / В. О. Пащенко // Український смисл / Дніпропетровський нац. ун-т. – 2007. – № 1–2. – С. 81–91.

349. **Олесь Гончар і релігійне відродження в Україні** / В. Пащенко // Історія релігій в Україні : наук. щорічник / Інститут релігієзнавства – філія Львівського музею Історії релігії. – Львів, 2007. – Кн. II. – С. 410–418.

350. **Олесь Гончар на захисті духовних святинь краю** / В. Пащенко // Полтавщина: історичні шляхи та перспективи розвитку : зб. матеріалів Всеукр. наук. конф., (Полтава, 19 верес. 2007 р.) / Управлін. освіти і науки Полт. облдержадміністр.,

ПОІППО ім. М. В. Остроградського, Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Полт. нац. техніч. ун-т імені Ю. Кондратюка. – Полтава, 2007. – С. 139–141.

351. **Оптимістична трагедія, або як починався погром “Собору” Олесея Гончара** / В. Пащенко // Рідний край: наук. публіцист. художньо-літературний альманах / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – № 2 (17). – С. 131–138.

352. **Педагогічна спадщина академіка Д. О. Тхоржевського** / В. Пащенко, В. Тигаренко, В. Сидоренко // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2007. – № 6. – С. 101–102.

353. **Петлюри родичі - сестри Феодосія та Марина, небожі Сильвестр, Андрій та Валер’ян Скрипники** / В. О. Пащенко // Реабілітовані історією. Полтавська область : у 27 т. / упоряд. О. А. Білоусько. – К.; Полтава, 2007. – Кн. 5. – С. 446–449.

354. **Проблеми православної церкви періоду фашистської окупації України** / В. Пащенко // Маловідомі сторінки історії другої світової війни в Україні та на Полтавщині : зб. наук. статей Всеукр. наук. конф., (Полтава, 23–24 трав. 2007 р.) / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – С. 36–43.

355. **Релігійне відродження України в оцінках Олесея Гончара** / В. Пащенко // Філософські обрії / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – 2007. – № 17. – С. 239–252.

356. **Родина Русових і Полтавщина** / В. О. Пащенко // Педагогічна і психологічна науки в Україні : зб. наук. пр. до 15-річчя АПН України : у 5 т. / АПН України. – К., 2007. – Т. 4 : Педагогіка і психологія вищої школи. – С. 412–425.

357. **Родина Русових і Полтавщина** / В. О. Пащенко // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Чернігів, 2007. – Вип. 47. – С. 3–7. – (Педагогічні науки).

358. **Розвиток діяльності магістратури 8.000009 “Специфічні категорії. Управління навчальним закладом” на кафедрі педагогічної майстерності в полтавському педуніверситеті** / В. Пащенко, М. Гриньова // Педагогічна майстерність керівника

освітнього закладу: теорія і практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару, (Полтава, 26–27 квіт. 2007 р.) / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – С. 3–5.

359. Розвиток наукової творчості студентів природничого факультету ПДПУ ім. В. Г. Короленка / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // Розвиток наукової творчості майбутніх вчителів природничих дисциплін. XIV Каришинські читання : зб. наук. пр. міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 24–25 трав. 2007 р.) / Ін-т інноваційних технологій та змісту освіти, Ін-т пед. АПН України, Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – С. 4–7.

360. Розгром “Собору” Олесь Гончара: передісторія конфлікту / В. Пащенко // Рідний край : наук. публіцистичний худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – № 1 (16). – С. 104–110.

361. Розкол в українському православ’ї: хроніка подій середини 1990-их років / В. Пащенко // Історична пам’ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – Вип. 1 – С. 24–39.

362. Чужий серед своїх: Олесь Гончар і партійний істеблішмент / В. Пащенко // Література. Фольклор. Проблеми поетики : зб. наук. пр. / Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – К., 2007. – Вип. 28. Ч. 2. – С. 29–45.

363. Штрафний удар / В. О. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 2007. – № 115. – С. 1.

Ректор ПДПУ пише про необхідність спорудження в Полтавському педагогічному університеті ім. В.Г.Короленка сучасного спортивного майданчика зі штучним покриттям.

2008

364. Боротьба Олесь Гончара за духовні цінності народу (на прикладі роману “Собор”)/ В. Пащенко // Історія релігій в Україні : наук. щорічник / Інститут релігієзнавства – філія Львівського музею Історії релігії. – Львів, 2008. – Кн. 2. –С. 749–757.

365. **Державна політика СРСР щодо православ'я і греко-католицизму як реалізація антирелігійного курсу в Україні (друга половина 1970-х – 1980-ті роки)** / В. Пащенко // Актуальні питання всесвітньої історії та методики викладання : матеріали доп. і повідомлень П'ятого Всеукр. наук.-практ. семінару, (Полтава, 26–27 берез. 2008 р.) / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 67–78.

366. **“Для науки світла в кінці тунелю я не бачу...”** / В. О. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 2008. – № 150–151. – С. 11.

367. **Досвід А. С. Макаренка в контексті викликів XXI століття** / В. О. Пащенко // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. пр. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – Вип. 4. – С. 32–35.

368. **Життя як факел: Іван Огієнко. Погляд через десятиліття** / В. О. Пащенко // Український вимір. – Чернігів, 2008. – Вип. 7. – С. 59–67.

369. **Концептуальні положення педагогіки А. С. Макаренка як ключ до розуміння та творчого вирішення проблем сучасної вітчизняної освіти** / В. О. Пащенко // Спадщина А. С. Макаренка і педагогічні пріоритети сучасності : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. присвяченої 120-й річниці з дня народження видатного педагога. Упровадження ідей А. С. Макаренка в управління навчальними закладами : Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 12–14 берез. 2008 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової ; Академія пед. наук. України, Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 15–16.

370. **Методологія методики викладання природничих дисциплін в Полтавському державному педагогічному університеті** / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // Методика викладання природничих дисциплін у вищій школі. XV Каришинські читання : зб. наук. пр. міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 29–30 трав. 2008 р.) / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 3–6.

371. **Олесь Гончар на захисті духовних святинь народу (на прикладі роману «Собор»)** / В. Пащенко // Філософські обрії / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – 2008. – № 19. – С. 162–174.

372. **Олесь Гончар про Миколу Гоголя** / О. Ніколенко, В. Пащенко // Феномен Олесь Гончара в духовному просторі українства : зб. наук. ст. / ред. М. І. Степаненко, В. А. Мелешко ; Полт. обл. держ. адміністрація, Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, ППОПП імені М.В. Остроградського, Полт. обл. біб-ка для юнацтва ім. О. Гончара, Держ. літ.-меморіальний музей Олесь Гончара в селі Сухій. – Полтава, 2008. – С. 303–311.

373. **Особливості міжправославного протистояння в Україні напередодні 2000-ліття Різдва Христового** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – Вип. 2. – С. 49–65.

374. **[Кожна книга для автора...]** / В. Пащенко // Моя Україна – це любов моя! / Марія Бойко. – Полтава, 2008. – С. 3–4.

375. **Політичний курс партії і держави щодо православної церкви. 1943-1945 роки** / В. Пащенко // Держава і церква в Україні за радянської доби : зб. наук. ст. за матеріалами II Всеукр. наук. конф., (Полтава, 18–19 жовт. 2007 р.) / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 94–104.

376. **Реалізація ідей Болонського процесу в педагогічному закладі** // В. О. Пащенко, О. М. Ніколенко, Н. В. Сулаєва // Європейський вектор української освіти : зб. наук. пр. / Полт. обл. рада, Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – С. 25–30.

377. **Світла в кінці тунелю не видно, або Невизначеність українського православ'я: 1996-1997 роки** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – Вип. 1. – С. 28–44.

378. **Світло із спадщини академіка М. І. Вавилова** / В. О. Пащенко, В. М. Писаренко // Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення в загальноосвітній та вищій школі (присвячується 120-річчю від дня народження М. І. Вавилова) : матеріали наук.-практ. конф. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Полт. обл. ін-т післядипломної пед. освіти імені М. В. Остроградського. – Полтава, 2008. – С. 12–14.

379. **Студент** / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // Енциклопедія освіти / гол. ред В. Г. Кремінь ; Академія пед. наук України. – К., 2008. – С. 879–880.

380. **Суспільствознавча освіта** / В. О. Пащенко, М. В. Гриньова // Енциклопедія освіти / гол. ред В. Г. Кремінь ; Академія пед. наук України. – К., 2008. – С. 892–893.

381. **Християнин Олесь Гончар в обороні української церкви** / В. Пащенко // Феномен Олеся Гончара в духовному просторі українства : зб. наук. ст. / ред. М. І. Степаненко, В. А. Мелешко; Полт. обл. держ. адміністрація, Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, ППОПП імені М. В. Остроградського, Полт. обл. біб-ка для юнацтва ім. О. Гончара, Держ. літ.-меморіальний музей Олеся Гончара в селі Сухій. – Полтава, 2008. – С. 333–345.

2009

382. **«Геній із геніїв» Образ Миколи Гоголя у щоденниках Олеся Гончара** / В. О. Пащенко, О. М. Ніколенко // М. Гоголь і Україна : зб. наук. пр. / голов. ред. О. М. Ніколенко ; Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2009. – С. 3–9.

383. **Кафедра музики - визнана школа професійної підготовки вчителів музичного мистецтва** / В. Пащенко // Музичне краєзнавство Полтавщини: від витоків до сьогодення / Полтавська обл. держ. адміністрація, Головне управління освіти і науки, Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Полтав. обл. ін-т післядипломної пед. освіти імені М. В. Остроградського. – Полтава, 2009. – С. 305–311.

384. **Міжправославний конфлікт в Україні: хроніка подій ювілейного року** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2009. – Вип. 1. – С. 27–38.

385. **Національна ідея в поглядах Софії Русової. Полтавський період її формування** / В. О. Пащенко // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. пр. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2009. – Вип. 6. – С. 87–90.

386. **Питання релігії та церкви в творчій спадщині Олесе Гончара** / В. О. Пащенко // Історична пам'ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2009. – Вип. 2. – С. 29–39.

387. **Проблема охорони пам'яток церковної архітектури в творчості і діяльності Олесе Гончара** / В. О. Пащенко // Філософські обрії / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – 2009. – № 21. – С. 221–229.

388. **Традиції природничого факультету Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка** / В. О. Пащенко // Методика викладання природничих дисциплін у вищій і середній школі. XVI Каришинські читання : зб. наук. пр. міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 25–26 черв. 2009 р.) за участю науковців, шк. педагогів, аспірантів, магістрантів, студентів / за заг. ред. М. В. Гриньової ; Ін-т педагогіки АПН України, Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2009. – С. 10–12.

389. **Учення Антона Макаренка в контексті викликів системи виховання XXI століття** / В. О. Пащенко // Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2009. – Вип. 2. – С. 102–109.

390. **Християнська релігія і церква на Полтавщині** / О. А. Білоусько, В. А. Войналович, Ю. В. Волошин, В. О. Пащенко // Полтавіка. Полтавська енциклопедія : у 12 т. / гол. ред. О. А. Білоусько. – Полтава, 2009. – Т.12 : Релігія і церква. – С. 678–697.

2010

391. **Іван Огієнко: син української землі, пророк свого народу** / В. О. Пащенко // Іван Огієнко у діалозі культур і духовності (Огієнківські читання у Чудодієвому) : зб. наук. пр. / Житомирський держ. ун-т імені Івана Франка. – Житомир, 2010. – С. 291–297.

392. **Правда і домисли «про істинно православних»** / В. О. Пащенко // Традиції та інновації менеджменту навчальних закладів і реалізація управлінських проектів : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 11–12 берез. 2010 р.) / заг.

ред. М. В. Гриньової ; Полт. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Каф. пед. майстерності та менеджменту, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України та ін. – Полтава, 2010. – С. 18–19.

РЕЦЕНЗІЇ

393. **Соціальна відповідальність: наукові аспекти** / І. Зя-зюн, В. Пащенко // Рад. освіта. – 1979. – 26 груд. – Рец. на кн.: Груд-кова Л. И. Социальная ответственность личности в условиях раз-витого социализма. – К. : Вища шк., 1979.

394. **Спосіб життя і особистість** / М. Рибачук, В. Пащенко // Наука і суспільство. – 1980. – № 6. – С. 21. – Рец. на кн. Соци-алистический образ жизни и проблемы воспитания личности / В. В. Косолапов, И. Ф. Надольный. – К. : Вища шк., 1979.

395. **Їх справжнє обличчя** / В. Пащенко // Комсомолец Полтавщини. – 1981. – 23 трав. – Рец. на кн.: Кому це вигідно? – К.: Політвидав України, 1981.

396. **Нагороди України** / В. Пащенко, В. Лобурець // Зоря Полтавщини. – 1996. – 4 груд. – С. 4. – Рец. на кн.: Нагороди України: історія, факти, документи : у 3 т. / редкол.: Д. Табачник та ін. – К., 1996.

397. **[Рецензія]** / В. О. Пащенко, П. В. Киридон // Історична пам'ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – Вип. 1–2. – С. 132–135. – Рец. на кн.: Плав'юк М. Україна – життя моє : у 3 т. – К. : Вид-во ім.Олени Теліги, 2002.

398. **Книга про «Дивомайстра і диволюдину»** / В. Пащенко // Рідний край / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – № 2 (11). – С. 124–128. – Рец. на кн.: Гайдамака В. М. Сповитий вітрами. – Полтава : Дексі-прінт, 2004. – 188 с.

399. **Полтавщина: влада на історичних паралелях** / В. О. Пащенко, Т. В. Нагорна // Історична пам'ять / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – Вип. 1. – С. 174–176. – Рец. на кн.: Полтавська обласна державна адміністрація, Державний архів Полтавської області, Полтавський краєзнавчий му-зей. – Полтава : АСМІ, 2005. – 392 с.

**ВИДАННЯ, ОПУБЛІКОВАНІ ЗА РЕДАКЦІЄЮ
В. О. ПАЩЕНКА**

400. **Актуальні питання всесвітньої історії і методика їх викладання: матеріали доп. і повідомлень Всеукр. наук.-практ. семінару** / ред. В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава : АСМІ, 2004 – .

401. **Актуальні питання дослідження та навчання всесвітньої історії : матеріали наук.-практ. конф.** / ред. В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999 – . –

402. **Вісник Полтавського педінституту ім. В. Г. Короленка: зб. наук. праць** / ред. В. О. Пащенко. – Полтава, 1998 – . – (Сер. Філологічна).

403. **Витоки педагогічної майстерності: зб. наук. пр.** / Полт. держ. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. – Полтава : АСМІ, 2007 – . – (Педагогічні науки).

404. **Географія+: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. : інтегративні навч. курси і спецкурси для вивч. світу на рубежі тисячоліть** / ред. В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – 68 с.

405. **Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка** / ред. В. О. Пащенко. – Полтава : ПДПУ, 1998 – . – (Філологічні науки).

406. **Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.** / ред. В. О. Пащенко. – Полтава, 1999 – . – (Педагогічні науки).

407. **Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка** / ред. В. О. Пащенко. – Полтава : ПДПУ, 1998 – . – (Фізико-математичні науки).

408. **Історична пам'ять : наук. зб.** / ред. В. О. Пащенко ; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1998 – .

409. **Кравченко П. А. Історія України: метод. рек. до семінар. занять : посіб. для викладачів та студ.** / П. А. Кравченко, В. Ф. Оснач ; ред. В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Полтав. військовий ін-т зв'язку. – Полтава : АСМІ, 2004. – 180 с.

410. **Літературне краєзнавство. Проблеми, пошуки, перспективи: зб. наук. праць** / ред. В. О. Пащенко; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – 184 с.

411. **Макаренківські читання** / редкол.: В. Е. Лобурець, В. О. Пащенко, Н. І. Казирод, М. І. Степаненко, Л. Ф. Українець ; Полтав. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1993. – 114 с.

412. **Охорона, використання та пропаганда пам'яток історії та культури в Українській РСР: зб. метод. матеріалів в 6 ч. Ч. I** / ред. колегія : П. Т. Тронько, В. О. Горбик, Ю. З. Данилюк, П. М. Денисовець, В. Є. Лобурець, І. С. Павлик, Є. М. Склярєнко, В. О. Пащенко, П. М. Тригуб ; АН УРСР, Ін-т історії АН УРСР, Миколаївський пед. ін-т імені В. Г. Белінського. – К/, 1989. – 185 с.

413. **Полтавіка. Полтавська енциклопедія : у 12 т. Т.12. Релігія і церква** / гол. ред. О. А. Білоусько. – Полтава : Полтавський літератор, 2009. – 756+XL с. + схеми, карти, табл..

414. **Полтавський державний педагогічний інститут ім. В. Г. Короленка : [буклет]** / ред. В. О. Пащенко. – Полтава, 1999. – 6 с.

415. **Реабілітовані історією. Полтавська область: у 27 т.: наук.-документальна серія книг.** – К.; Полтава : АСМІ. – (Реабілітовані історією).

Кн. 2. – 2004. – 720 с.

Кн. 3. – 2005. – 720 с.

Кн. 4. – 2006. – 736 с.

416. **Релігійна традиція в духовному відродженні України : матеріали Всеукр. наук. конф.** / редкол.: В. Е. Лобурець, В. О. Пащенко, Я. Г. Вовк ; Комісія Верховної Ради України з питань культури та духовного відродження, Ін-т історії України АН, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1992. – 190 с.

417. **Рідний край: наук. публіц. худож.-літ. альманах** / гол. ред. В. Пащенко ; Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава : Верстка, 1999 – .

418. **Проблеми ревалоризації феномена української народної іграшки у сучасних культурно-освітніх умовах: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 16–17 квіт. 2003 р.) / ред. В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – 178 с.**

419. **Концепція діяльності Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка / ред. В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 1994. – 20 с.**

420. **Слов'янський збірник / ред. В. О. Пащенко. – Полтава : Слов'янський клуб, 2002 – .**

421. **Формування здорового способу життя студентської молоді: реалії та перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 24–25 груд. 2002 р.) / ред. В. О. Пащенко ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – 224 с.**

**ПУБЛІКАЦІЇ
ПРО В. О. ПАЩЕНКА
ТА ЙОГО ПРАЦІ**

1984

422. Антипович Ю. Народа ідеологічного активу / Ю. Антипович // Зоря Полтавщини. – 1984. – 11 лют. – С. 2.

Доцент Полтавського педінституту В. О. Пащенко на нараді ідеологічного активу.

423. Горобець І. Ю. Конкретно, переконливо, комплексно / І. Ю. Горобець // Людина і світ. – 1984. – № 2. – С. 7–10.

В. О. Пащенко названо кращим атеїстом-пропагандистом.

1990

424. Про комісію по підготовці XXV Полтавської обласної партійної конференції: постанова пленуму Полтавського обкому Компартії України // Зоря Полтавщини. – 1990. – 12 квіт. – С. 1.

В складі комісії – проректор Полтавського педінституту В. Пащенко.

1991

425. Вибори ректора // Трудова Полтава. – 1991. – 26 січ. – С. 3.
Про обрання В.О.Пащенко ректором Полтавського педагогічного інституту імені В. Г. Короленка.

426. “Калина” розквітає у Відні : редакційне інтерв’ю з ректором Полтавського педінституту В. О. Пащенко // Зоря Полтавщини. – 1991. – 1 листоп. – С. 3.

В. О. Пащенко розповідає про виступ народного хору “Калина” та танцювального ансамблю “Весна” Полтавського педінституту у Австрії.

427. Лис В. Вуз іде до самостійності : бесіда з ректором Полтавського педінституту ім. В. Г. Короленка В. О. Пащенко / записав В. Лис // Робітнича газета. – 1991. – 29 січ.

Інтерв’ю з новообраним ректором ПДПУ імені В. Г. Короленка Пащенко Володимиром Олександровичем.

428. Лис В. Коли замовкли церковні дзвони : інтерв'ю з ректором Полтавського педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка В. О. Пащенком та викладачем А. М. Киридон / записала В. Лис // Зоря Полтавщини. – 1991. – 13 лип.

429. Обертинський О. Свято для всіх : експрес-інтерв'ю з ректором Полтавського педінституту В. О. Пащенком / взяв О. Обертинський // Зоря Полтавщини. – 1991. – 15 лип.

В. О. Пащенко розповідає про концепцію національної школи.

430. Семеняка В. Якщо ти – педагог / розмову вів В. Семеняка // Зоря Полтавщини. – 1991. – 29 січ. – С. 2.

Інтерв'ю з новообраним ректором ПДПУ імені В. Г. Короленка Пащенком Володимиром Олександровичем.

431. Турчина Н. “Позову не боїмося”, або ще раз про те, як стати студентом : інтерв'ю з ректором Полтавського педінституту В. О. Пащенком / Н. Турчина // Зоря Полтавщини. – 1991. – 19 лип.

В. О. Пащенко розповідає про вступну кампанію.

432. Ярошенко Г. “В учбовому закладі повинен панувати культ знань”: розмова з ректором / Г. Ярошенко // Комсомолец Полтавщини. – 1991. – 2 лют.

1992

433. Нарешті – свої академіки: список кандидатів у дійсні члени Академії педагогічних наук України // Освіта. – 1992. – 29 верес. – С. 2.

Ректор Полтавського педінституту Пащенко В. О. - в списку кандидатів у дійсні члени-кореспонденти Академії педагогічних наук України.

434. Непорада Г. Час повертати борги : інтерв'ю з ректором Полтавського педінституту В. Пащенком / записав Г. Непорада // Молода громада. – 1992. – № 6. – С. 3.

435. Турчина В. Що вибираєш ти...: інтерв'ю з ректором Полтавського педагогічного інституту В. Пащенком / записала В. Турчина // Зоря Полтавщини. – 1992. – 11 лип. – С. 2.

В. О. Пащенко розповідає про вступну кампанію.

1994

436. **Калініна Я.** “Необхідно виховувати справжніх патріотів”: інтерв’ю з ректором Полтавського педагогічного інституту імені В. Г. Короленка В. О. Пащенко / записала Я. Калініна // Полтавщина. – 1994. – № 48. – С. 4.

437. **Турчина Н.** Свято в обіймах кризи : інтерв’ю з ректором Полтавського педінституту ім. В. Г. Короленка В. О. Пащенко / Н. Турчина // Зоря Полтавщини. – 1994. – 3 берез.
В. Пащенко розповідає про матеріальний стан працівників освіти.

1995

438. **Анненкова А.** Педінститут відчиняє двері економіці й інформатиці : інтерв’ю з ректором Полтавського педінституту ім. В. Г. Короленка В. О. Пащенко / А. Анненкова // Полтавська думка. – 1995. – 9 черв. – С. 2.

439. **Безручко В.** У рамках програми “творча обдарованість” / В. Безручко // Полтавщина. – 1995. – 24 лют.
Про участь ректора Полтавського педінституту В. О. Паценка у міжнародному семінарі “Обдаровані діти: виявлення, діагностика і розвиток”.

440. **Кузьменко О.** Зріють педагогічні таланти / О. Кузьменко // Полтавщина. – 1995. – 2 черв. – С. 2.
Про виступ ректора Полтавського педінституту імені В. Г. Короленка В. О. Паценка на Всеукраїнському конкурсі науково-дослідних робіт учнів - членів Малої Академії Наук та наукових товариств України еколого-натуралістичного профілю.

1996

441. **Архипов Є.** Педінститут: працювати в інтересах кожної школи: бесіда з ректором Полтавського педагогічного інституту В. Пащенко / записав Є. Архипов // Полтавщина. – 1996. – 19–25 лип. – С. 4.

442. **Архипов Є.** Предмет любові нашої : розмова з ректором Полтавського педагогічного інституту В. О. Пащенко / записав Є. Архипов // Полтавщина. – 1996. – 30 серп. – С. 3

Ректор Полтавського педінституту В. О. Пащенко розповідає про підготовку спеціалістів на історичному факультеті вузу.

443. Відбудася сесія // Молода громада. – 1996. – № 12. – С. 1.

Про виступ ректора Полтавського педагогічного інституту В.О. Пащенко на шостій сесії обласної ради народних депутатів, на якій було обговорено питання “Про хід виконання регіональних програм у галузі охорони здоров’я і освіти”.

444. Дениско Т. Найгуманітарнійший із полтавських вузів: жити стало важче, жити стало цікавіше: бесіда з ректором В. Пащенком / записала Т. Дениско // Зоря Полтавщини. – 1996. – 27 квіт. – С. 2.

“...Я не раз це повторював: гуманітарним вузам нині стало жити набагато важче, і водночас набагато цікавіше. Тривають глибокі зміни, іде переосмислення. В нових умовах треба правильно розуміти специфіку наукового пошуку...”

445. Дениско Г. Полтавська петлюріана / Г. Дениско // Молодь України. – 1996. – 17 жовт. – С. 4.

В. Пащенко серед авторів збірки матеріалів III Петлюрівських читань.

446. Італійські католики – дітям Чорнобиля // Молода громада. – 1996. – 2 листоп. – С. 2.

Про зустріч професора В. Пащенка з делегацією італійців.

447. Курочка І. Мама навчила мене працювати: інтерв’ю з ректором Полтавського педагогічного інституту В.Пащенком / записала І. Курочка // Зоря Полтавщини. – 1996. – 25 січ. – Вкладка “Сім’я”. – С. 1, 4.

448. Україна. Президент. Про присвоєння почесних звань України працівникам освіти: Указ Президента України // Освіта. – 1996. – 18 жовт.

Ректору Полтавського педагогічного інституту В.О. Пащенкові присвоєно звання “Заслужений працівник народної освіти України”.

449. Україна є. Україна буде // Зоря Полтавщини. – 1996. – 3 груд. – С. 2.

Про виступ В. О. Пащенка на науково-практичній конференції, присвяченій п’ятиріччю Всеукраїнського референдуму.

1997

450. Віценя Л. “Ми, представники обездоленої і зневаженої культури...” / Л. Віценя // Зоря Полтавщини. – 1997. – 14 жовт.

Ректора ПДПІ В.О. Пащенка обрано головою фонду Полтавського обласного відділення культури України.

451. Довнич М. “Одиниця” за новації, або Що віщує крах вищої педагогічної освіти в Україні: розмова з народним депутатом України В. Степанком та ректором Полтавського педагогічного інституту В. Пащенком / записала М. Довнич // Освіта. – 1997. – № 1. – С. 3.

Розмова з народним депутатом України В. Степанком та ректором Полтавського педагогічного інституту В. Пащенком про проблеми освіти та вищої педагогічної школи.

452. Іванов В. Українські корені М. В. Гоголя / В. Іванов // Зоря Полтавщини. – 1997. – 6 трав. – С. 3.

Про виступ доктора історичних наук В. О. Пащенка на IV Всеукраїнських Гоголівських читаннях.

453. На форумі про те, що молоді болить // Молода громада. – 1997. – № 17. – С. 1.

Про виступ ректора ПДПІ В. Пащенка на форумі “Молодь України за соціальний прогрес і злагоду в суспільстві”.

454. Турчина В. На перевалі : інтерв'ю з ректором Полтавського педагогічного інституту В. Пащенком / записала В. Турчина // Зоря Полтавщини. – 1997. – 13 серп. – С. 2.

455. Пащенко Володимир Олександрович // Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – С. 250.

“Пащенко Володимир Олександрович <...> - український філософ і педагог <...> досліджує історію православної церкви в Україні і проблеми реформування педагогічної освіти в Україні”.

1998

456. Будапешт і Москва завершують вшанування А. С. Макаренка // Зоря Полтавщини. – 1998. – 30 груд. – С. 3.

У матеріалах конференцій, виданих у Москві і Будапешті, представлені макаренкознаці Полтавщини: В. О. Пащенко, А. М. Бойко, Л. В. Крамущенко.

457. Голобородько Т. Лихо тобі, голово, без грошей, погано грошам без голови...: інтерв'ю з ректором Полтавського педагогічного інституту Пащенком В. О. / записала Т. Голобородько // Молода громада. – 1998. – 20 лют. – С. 3.

458. Лобурець В. Е. Діяльність Полтавського наукового товариства краєзнавців у 1990-1998 роках / В. Е. Лобурець // Четверта Полтавська наукова конференція з історичного краєзнавства : матеріали до 825-річчя з часу першої літописної згадки м. Полтави та 1100-річчя появи перших поселень на її території / Полтавський держ. пед. ін-т ім. В.Г.Короленка. – Полтава, 1998. – С. 117–125.

Серед краєзнавців багато викладачів ПДПІ - Пащенко В.О., Ревезук В.Я., Єрмак О. П. та ін.

459. Логвин В. Спадщина у нинішній школі / В. Логвин // Освіта. – 1998. – 27 трав. – 3 черв. – С. 2.

Про виступ професора В. О. Пащенка з доповіддю “Релігійна основа педагогічної концепції Г. Ващенка” на науково-практичній конференції «Педагогічна спадщина Г. Ващенка у системі нової національної школи”.

460. Моргун В. Будапешт і Москва вшанували А. С. Макаренка / В. Моргун // Молода громада. – 1998. – 20 листоп. – С. 6.

У матеріалах конференцій, виданих у Москві і Будапешті, представлені макаренкознаці Полтавщини: В. О. Пащенко, А. М. Бойко, Л. В. Крамущенко.

461. Присвячена Григорію Ващенку // Полтавський вісник. – 1998. – 30 квіт. – С. 12.

Про виступ професора В. О. Пащенка з доповіддю “Релігійна основа педагогічної концепції Г. Ващенка” на науково-практичній конференції “Педагогічна спадщина Г. Ващенка у системі нової національної школи”.

462. Склад організаційного комітету з підготовки та проведення в Україні у 1998 році Року української педагогіки // Освіта. – 1998. – 29 квіт. – 6 трав. – С. 1.

До складу комітету з підготовки та проведення в Україні Року української педагогіки входить ректор ПДПІ імені В. Г. Короленка В.О. Пащенко.

463. **Федорук О. Форум вчених і практиків у Полтаві** / О. Федорук // Українське слово. – 1998. – 19 листоп. – С. 13.
Про виступ професора В.О. Пащенка на науково-практичній конференції “Симон Наріжний і українська еміграція 20-30 рр. ХХ ст. у Празі”.

1999

464. **Банний А. Про “академіків” і не тільки...: бесіда з ректором Полтавського педагогічного інституту В. О. Пащенком** / записав А. Банний // Приватна справа. – 1999. – 18 берез. – С. 3.

465. **Гімн Полтавщини** // Зоря Полтавщини. – 1999. – 15 груд.
За стрияння у створенні “Гімну Полтавщини” - глибока вдячність ректорові ПДПІ В. Пащенку, хору “Калина” та його керівникові Г. Левченку.

466. **Денисенко Т. Не лише змінити назву** / Т. Денисенко // Полтавський вісник. – 1999. – № 33. – С. 2.
Про виступ ректора ПДПІ імені В. Г. Короленка В. О. Пащенка на зборах представників громадськості обласного центру.

467. **Любимий М. Скільки треба тепла і любові** / М. Любимий // Зоря Полтавщини. – 1999. – 5 жовт.
Ректор ПДПІ В. О. Пащенко на зустрічі освітян з головою Полтавської облдержадміністрації наголосив на необхідності виховання у підростаючого покоління патріотизму та розвитку духовності.

468. **Першин М. У фінал виходять тільки жінки** / М. Першин // Молода громада. – 1999. – № 5 берез. – С. 1.
Ректор ПДПІ В. О. Пащенко очолював журі конкурсу “Учитель року”.

469. **Полтавці пам’ятають** // Полтавська думка. – 1999. – № 30.
Про виступ ректора ПДПІ В. О. Пащенка на урочистому мітингу з нагоди відкриття меморіальної дошки пам’яті полтавського поета та журналіста Т. Нікітіна.

470. **Ці слова незабутні: вчитель і школа** // Молода громада. – 1999. – 8 жовт. – С. 1.
Ректор ПДПІ В. О. Пащенко на зустрічі освітян з головою Полтавської облдержадміністрації наголосив на необхідності виховання у підростаючого покоління патріотизму та розвитку духовності.

471. **Чумак В.** Літературна мова в теорії і практиці / В. Чумак // Дивослово. – 1999. – № 4. – С. 61–62.

Про виступ ректора ПДПІ В. Пащенко на розширеному пленумі Наукової ради “Закономірності розвитку мов і практика мовної діяльності” НАН України на тему “Письменник і літературна мова”.

2000

472. **Банний А.** Полтавський педагогічний університет – новий відлік часу : бесіда з ректором Полтавського педагогічного університету В. О. Пащенком / записав А. Банний // Приватна справа. – 2000. – 20 січ. – С. 3.

473. **Віценя Л.** Ім’я, що над плином віків / Л. Віценя // Зоря Полтавщини. – 2000. – № 16 лют. – С. 3.

Про виступ ректора Полтавського педагогічного університету професора, доктора історичних наук В. Пащенко на урочистостях з нагоди 330-річчя Самійла Величка.

474. **Віценя Л.** “Рідний край” у аурі любові / Л. Віценя // Зоря Полтавщини. – 2000. – 24 листоп. – С. 7.

Про видання науково-літературного альманаху «Рідний край», головним редактором якого є Володимир Пащенко.

475. “Груповий портрет на фоні третього тисячоліття” // Зоря Полтавщини. – 2000. – № 17 жовт. – С. 1.

Про ректора Полтавського педагогічного університету В. О. Пащенко розповідається в рубриці “Груповий портрет на фоні третього тисячоліття” та вміщено його фото.

476. **Мотуз В.** На святковому конгресі йшла ділова розмова / В. Мотуз // Зоря Полтавщини. – 2000. – 29 груд. – С. 3.

Про привітання ректора Полтавського педінституту В. Пащенко учасникам п’ятого конгресу федерації футболу Полтавщини.

477. **Семено О.** Чи виживуть з нами рідкісні рослини? / О. Семено // Полтавський вісник. – 2000. – 9 черв. – С. 14.

Про виступ В. О. Пащенко на засіданні сесії ради ботанічних садів України.

478. Урочистості з нагоди 330-річчя Самійла Величка // Полтавський вісник. – 2000. – 18 лют. – С. 4.

Про виступ ректора Полтавського педагогічного університету професора, доктора історичних наук В. Пащенко на урочистостях з нагоди 330-річчя Самійла Величка.

479. Хайруліна В. Творчий спадок Василя Сухомлинського – джерело духовності / В. Хайруліна // Освіта України. – 2000. – 27 верес. – С. 3.

Про участь В. О. Пащенко у Лінійці Пам'яті великого Педагога В. Сухомлинського в Павлівській школі.

480. Пащенко Володимир Олександрович // Хто є хто в Україні / уклад. та ред. Ю. Марченко, О. Телемко ; Київ. наук. т-во ім. Петра Могили . К., 2000. – С. 362.

2001

481. Білик Г. “Бо пора се великая есть...” / Г. Білик, М. Ляпаненко // Рідний край : наук. публіц. худож.-літ. альманах / гол. ред. В. Пащенко ; Полтав. держ. пед. ін-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2001. – № 1 (4). – С. 30–35.

Про життя і творчий шлях вченого, педагога, ректора В. О. Пащенко.

482. Віценя Л. Праця добра, корисна, множена / Л. Віценя // Зоря Полтавщини. – 2001. – 18 трав. – С. 1.

Про вручення диплому лауреата Полтавської обласної премії імені Панаса Мирного та грошової винагороди В. О. Пащенкові за наукове видання “Православ'я в новітній літературі”.

483. Волошин Ю. В. Значний історіографічний здобуток / Ю. В. Волошин // ПостМетодика. – 2001. – № 1. – С. 17. – Рец. на кн.: Пащенко В. О. Православ'я в новітній історії України. Ч. 2. – Полтава, 2001. – 736 с.

484. Здоровило П. Нове дослідження історика / П. Здоровило // Зоря Полтавщини. – 2001. – 13 квіт. – С. 4.

Про наукові роботи ректора педуніверситету В.О. Пащенко.

485. Лауреатів відзначено // Полтавський вісник. – 2001. – 13 квіт. – С. 4.

Лауреатом Полтавської обласної премії імені Панаса Мирного відзначено ректора ПДПУ В. Пащенко за наукове видання “Православ'я в новітній історії України”.

486. **Теорія – лагідна, практика – жорстока** // Полтавська думка. – 2001. – 6–12 квіт. – С. 2.

Про презентацію книги професора В. Пащенка “Православ’я в новітній історії України”.

487. **Кому дістанеться кубок ректора?** // Зоря Полтавщини. – 2001. – 23 листоп. – С. 13.

Про відкриття першості вузу із волейболу на приз ректора В. О. Пащенка.

488. **Коробка Л. Проблеми долають співпрацею** / Л. Коробка // Зоря Полтавщини. – 2001. – 3 квіт. – С. 3.

Про виступ ректора ПДПУ В. Пащенка на засіданні колегії облдержадміністрації.

489. **Кучменко Е. [Рецензія]** / Е. Кучменко // Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова : зб. наук. ст. – К., 2001. – Вип. 38. – С. 167–169. – (Історичні науки). – Рец. на кн.: Пащенко В. Православ’я в новітній історії України. Ч. 2. – Полтава, 2001. – 736 с.

“...Монографія В. Пащенка – серйозна дослідницька праця, яка відзначається широтою підходу, глибиною аналізу і узагальнень, і є важливим кроком вперед у вивчення історії, філософії православ’я в новітній історії України, важливим внеском в українську історіософську науку в цілому”.

490. **Лауреатів відзначено** // Полтавський вісник. – 2001. – 13 квіт. – С. 4.

Лауреатом Полтавської обласної премії імені Панаса Мирного відзначен В. Пащенко, ректора ПДПУ за наукове видання “Православ’я в новітній історії України”.

491. **“Рідний край” повернувся в рідний край** // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2001. – № 1. – С. 64.

В Полтаві відновлено вихід часопису “Рідний край”. Значний доробок внесли науковці ПДПУ В. Пащенко, М. Степаненко та ін.

492. **Рогозинський В. В. Біблія і шкільні програми із зарубіжної літератури: інтерв’ю з доктором історичних наук, член-кор. АПН України, ректором ПДПУ імені В. Г. Короленка В. О. Пащенком** / В. В. Рогозинський // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 2001. – № 3. – С. 2–5.

493. **Учитель мусить бути великим завжди** // Імідж сучасного педагога. – 2001. – № 5. – С. 2–4.

Інтерв'ю з педагогами-науковцями Полтави, серед яких ректор педагогічного університету, професор В. О. Пащенко та декан фізико-математичного факультету О. П. Руденко.

2002

494. **Величко В. Представляємо природничий факультет Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка** / В. Величко // Біологія і хімія в школі. – 2002. – № 3. – С. 2–6.

Про минуле й сьогодення, досягнення і плани на майбутнє розповідають ректор університету, член-кореспондент АПН України, доктор історичних наук, професор Володимир Пащенко та декан природничого факультету доктор педагогічних наук, професор Марина Гриньова.

495. **Гринь Г. У серцях і граніті** / Г. Гринь // Голос України. – 2002. – 6 верес. – С. 15.

Інтерв'ю з В. Пащенко про підготовку до 150-літнього ювілею з дня народження В. Г. Короленка.

496. **Дениско Т. Істина, яка потрібна всім** / Т. Дениско // Зоря Полтавщини. – 2002. – 26 квіт. – С. 2.

Про участь В. Пащенка у семінарі “Карл XII - постать на тлі епохи”, який відбувся в Полтавському державному педагогічному університеті ім. В. Г. Короленка. Фото: ректор ПДПУ В. О. Пащенко з послами Швеції та Фінляндії.

497. **Пащенко Володимир Олександрович** // Освіта. – 2002. – 6–13 берез. – С. 12.

“Полтавський державний педагогічний інститут імені В.Г. Короленка очолює доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук України <...> Володимир Олександрович Пащенко <...> Під керівництвом В. О. Пащенка інститут продовжує свої кращі традиції, набуває нового статусу – з кінця 1999 року стає університетом”.

498. **“Ще будуть їхати вчитися до нас”** / В. Пащенко // Мер. – 2002–2003. – № 1. – С. 66–67.

Інтерв'ю з ректором ПДПУ імені В.Г. Короленка Володимиром Пащенко про сьогодення і перспективи розвитку вузу.

2003

499. Атмосфера творчої мислі, допитливості, жадоби знань // Золота фортуна. – 2003. – № 8. – С. 87.

Володимир Пащенко, ректор полтавського державного педагогічного університету, нагороджений Срібною медаллю “Незалежність України”.

500. Комар Ю. [Рецензія] / Ю. Комар, О. Турій // Ковчег : наук. зб. з церковної історії / Ін-т Історії Церкви Українського Католицького Університету. – Львів, 2003. – Число 4 : Еклезіяльна й національна ідентичність греко-католиків Центрально-Східної Європи. – С. 322–329. – Рец. на моногр. : Пащенко В. Греко-католики в Україні від 40-х років ХХ ст. до наших днів. – Полтава, 2002. – 616 с.

“...Якщо ж врахувати, що саме в Полтаві (очевидно, не без якогось зв’язку з особою та науковими пріоритетами ректора Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка [В. О. Пащенка]) плідно працює над церковно-історичною проблематикою ціле гроно молодших талановитих дослідників, то маємо підстави говорити про справжній “полтавський феномен” (на кшталт більш відомого “Станіславського” у художній літературі), який ще обіцяє на повну потугу розкрити свій потенціал”.

501. Курочка І. Задля цього варто жити, або Сенс життя в розумінні академіка Володимира Пащенка / І. Курочка // Зоря Полтавщини. – 2003. – 10 черв. – С. 1–2.

502. Лобурець В. Є. Пащенко Володимир Олександрович / В. Є. Лобурець // Українські історики ХХ століття. – К. ; Л., 2003. – Вип. 2. Ч. 1. – С. 249–250.

503. Таємним голосуванням обрано дійсних членів і членів-кореспондентів АПН // Освіта України. – 2003. – 23 квіт. – С. 4.

За результатами голосування членом-кореспондентом АПН обрано В. О. Пащенка.

2004

504. Марчук В. В. [Рецензія] / В. В. Марчук // Український історичний журнал. – 2004. – № 3. – С. 142–145. – Рец. на моногр.: Пащенко В. Греко-католики в Україні: від 40-х років ХХ століття до наших днів – Полтава, 2002. – 616 с.

“...Створена [монографія В. Пащенка “Греко-католики в Україні: від 40-х років ХХ століття до наших днів”] на високому науковому рівні, вона може бути й навчальним посібником для релігієзнавців та богословів, і корисною працею для всіх, хто вивчає або просто цікавиться новітньою історією України, національно-культурними традиціями її народу”.

505. Опанасик О. Є. На здобуття премії імені І. Огієнка / О. Є. Опанасюк, В. С. Балюрко // Літературна Україна. – 2004. – № 51. – С. 2.

На здобуття Всеукраїнської премії імені І. Огієнка визначено В. О. Пащенка за працю “Православ’я у Новітній історії України”.

506. Полтавський державний педагогічний університет імені В. Г. Короленка // Хто є хто на Полтавщині. Видатні земляки : довідково- біогр. вид. / авт.- упоряд. В. В.Болгов ; Укр. акад. геральдики, товарного знаку та логотипу. – К., 2004. – Кн. 2. – С. 152–153.

“...З 1990 року університет очолює В. Пащенко, доктор історичних наук, професор, дійсний член АПН України, один із провідних учених у галузі дослідження проблем державно-церковних взаємин в Україні ХХ ст. <...>В. Пащенко створив авторитетну наукову школу, яка активно готує кадри”.

2005

507. Віцєня Л. Будівництво починаймо із фундаменту / Л. Віцєня // Зоря Полтавщини. – 2005. – № 91. – С. 3.

“Під час зустрічі голови облдержадміністрації <...> зі студентською молоддю в залі Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка його ректор <...> Володимир Пащенко закликав обласну владу ставитись до студентів, як колег, пам’ятаючи про те, що це дорослі люди і що велика політика найчастіше робиться в студентській середовищі”.

508. Віцєня Л. “Вихователь сам повинен бути вихованим” : розмова з ректором Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка В.О.Пащенком / Л. Віцєня // Зоря Полтавщини. – 2005. – № 189. – С. 5.

509. Євтух М. Психолого-педагогічна діяльність вищої школи / М. Євтух // Педагогічна газета. – 2005. – № 3. – С. 6.

“За напрямом «Організація виховної роботи у вищих навчальних закладах» завершено дослідження теми “Політика держави щодо релігійних об’єднань в Україні”(акад. В. О. Пащенко) <...> Одержані автором результата

ти знайшли відображення у монографії “Більшовицька держава і православна церква в Україні. 1917-1930-ті роки”.

510. Премія: [Огієнківську премію 2005 року у галузі науки присуджена Володимирові Пащенку] // Слово Просвіти. – 2005. – № 13. – С. 12.

“Володимирові Пащенку, науковцю, просвітянину, м. Полтава, - за працю “Православ’я у Новітній історії України”.

511. Пащенко Володимир Олександрович // Професори Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова : біографічний довідник 1997-2005 / за ред. В. П. Андрущенка. – К., 2005. – С. 20.

Володимир Олександрович Пащенко – Почесний професор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

2006

512. Білик Н. Про перспективи розвитку художньо-педагогічної освіти в університеті / Н. Білик // Імідж сучасного педагога. – 2006. – № 5–6. – С. 3–5.

Про обговорення конкретних аспектів реалізації Болонських угод у практиці вищої художньо-педагогічної освіти з ректором ПДПУ В.О. Пащенком.

513. Васевич А. Пам’ять про Берегиню української пісні / А. Васевич, В. Лькова // Зоря Полтавщини. – 2006. – № 164–165. – С. 3.

Про пропозицію ректора ПДПУ В. Пащенка створити пам’ятник співаці в селі Землянках, для спорудження якого педагогічний університет передає 5 тис. гривень.

514. Віценя Л. Із Болонським процесом чи без, а вища школа “вироблятиме” знання / Л. Віценя // Зоря Полтавщини. – 2006. – № 90. – С. 2.

Розмова з В. О. Пащенком про проблеми, пов’язані з входженням до Болонського процесу.

515. Ігнатуша О. М. Сучасна українська історіографія відносин православної церкви та радянської держави (1920-1930-ті рр.) / О. М. Ігнатуша // Український історичний журнал. – 2006. – № 2. – С. 174–190.

Аналізуються дослідження В.О. Пащенка, П.В. Киридонна, Г. Лаврик.

516. **Ляшенко О. Нагородили по-короленківськи** / О. Ляшенко // Полтавський вісник. – 2006. – № 39. – Вкладка.

Про нагородження В.О. Пащенка літературно-мистецькою премією імені Володимира Короленка.

517. **Мироненко З. Автор “фото роману” і його герої** / З. Мироненко // Полтавський вісник. – 2006. – № 9. – С. 32.

Про полтавського фотохудожника Валерія Михайловича Черкаса та його персональну виставку “Мальовнича Полтавщина”. Серед його героїв є ректор Полтавського педагогічного університету імені В. Г. Короленка Пащенко Володимир Олександрович.

518. **Олександренко Т. Премія імені Самійла Величка: коло нагороджених розширюється** / Т. Олександренко // Зоря Полтавщини. – 2006. – № 141. – С. 2

Професора, доктора історичних наук, ректора Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка В.О. Пащенка названо лауреатом премії імені Самійла Величка 2006 року.

519. **Пащенко Володимир Олександрович** // Хто є хто на Полтавщині. Видатні земляки / авт.-упоряд. В. В. Болгов ; Укр. акад. геральдики, товарного знаку та логотипу. – К., 2006. – Вип. 3. – С. 146–147.

“В. О. Пащенко, пройшовши шлях від простого вчителя до академіка, є прикладом для молодого покоління. Його життєва філософія – це конкретні справи на благо розвитку освіти і педагогічної науки, формування людини, вчителя, громадянина”.

520. **Подобна Є. І герб полтавський вже не той...** / Є. Подобна // Полтавський вісник. – 2006. – № 34. – Вкладка

Лауреатом премії імені Самійла Величка названо ректора ПДПУ В. Пащенка.

521. **[Про нагородження В. О. Пащенка – ректора ПДПУ медаллю АПН України “Ушинський К.Д.”]** // Педагогічна газета. – 2006. – № 10. – С. 4.

2007

522. **Бондаревська Т. “...І нова Україна свіжі квіти не забуде сину принести”** / Т. Бондаревська // Зоря Полтавщини. – 2007. – № 172–173. – С. 3.

Ректор ПДПУ В. Пащенко і декан філологічного факультету М. Степаненко - на відкритті музею Олеса Гончара у Дніпродзержинську.

523. Віцєня Л. Визнання надихає на творчість / Л. Віцєня // Зоря Полтавщини. – 2007. – № 71–72. – С. 3.

Полтавську обласну премію імені Панаса Мирного отримав авторський колектив історико-краєзнавчого видання “Полтавщина. Історичний нарис” (В.Пащенко - голова редакційної колегії).

524. Віцєня Л. Чи потрібен нам міжнародний фестиваль “Учитель року”? / Л. Віцєня // Зоря Полтавщини. – 2007. – № 77–78. – С. 1.

Ректор ПДПУ В.О. Пащенко розповідає про Міжнародний фестиваль-конкурс “Учитель року”.

525. Віцєня Л. Володимир Пащенко: “Кожна людина схожа сама на себе... Якщо вона – особистість” / Л. Віцєня // Зоря Полтавщини. – 2007. – 14 серп. – С. 3.

Інтерв’ю з В. О. Пащенкою у день 60-го дня народження.

526. Голобородько Т. Віднині Полтава має свого покровителя // Полтавський вісник. – 2007. – № 3. – С. 1.

Про участь В. О. Пащенка у відкритті й освяченні пам’ятника священномученику Василію (Зеленцову).

527. Жовнір Н. Людство вірує в Бога – і ця віра має бути моральним орієнтиром для кожного з нас / Н. Жовнір // Вечірня Полтава. – 2007. – № 13. – С. 8.

Бєсїда з ректором ПДПУ, проф. В. Пащенкою, який досліджує проблеми духовного геноциду нашого народу.

528. Косиченко Л. Визначено лауреатів премії імені Панаса Мирного / Л. Косиченко // Урядовий кур’єр. – 2007. – № 91. – С. 8.

“...Авторський колектив під керівництвом Володимира Пащенка, ректора Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, голови редакційної колегії книги “Полтавщина. Історичний нарис” став лауреатом у номінації “Журналістика і публіцистика”.

529. Курочка І. Гончарова правда на зламі століть/ І. Курочка // Зоря Полтавщини. – 2007. – № 7. – С. 3.

Про книгу В. О. Пащенка “Гончарова правда про духовність і церкву”.

530. **Лауреати обласних премій** // Зоря Полтавщини. – 2007. – № 172–173. – С. 3.

Лауреатом Полтавської обласної премії імені Івана Котляревського у номінації “Суспільна діяльність” названо ректора ПДПУ В.О. Пащенка.

531. **Лауреати обласних премій** // Вечірня Полтава. – 2007. – № 46. – С. 1.

Володимир Пащенко - лауреат Полтавської обласної премії імені Івана Котляревського у номінації “Суспільна діяльність”.

532. **Онищенко О. Ректори підбили підсумки року** / О. Онищенко // Вечірня Полтава. – 2007. – № 52. – С. 6.

Про участь ректора В. Пащенка в заключному засіданні ради ректорів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації.

533. **Славні освітні традиції** // Лідер : міжнар. громад.-політичний журн. – 2004. – № 4. – С.72–73.

“...Регалії ректора Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка не вмістилися б, мабуть, і на цілій сторінці. Адже людина він щедро обдарована й напрочуд працююча <...> Ім'я полтавського науковця ввійшло до міжнародних фоліантів “Почесна Блакитна Книга (“Ім'я в науці”, Кембридж) та “Великі уми ХХІ ст.”(США)...”

2008

534. **Бабенко Л. Погляд сучасного історика на творчість Олесь Гончара** / Л. Бабенко // Рідний край : наук. публіцист. художньо-літературний альманах / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – № 1 (18). – С. 205–208. – Рец. на кн.: В. Пащенко «Гончарова правда про духовність і церкву. – Полтава: АСМІ, 2006. – 360 с.

535. **Віценья Л. Академік Володимир Пащенко: “Нам не вистачає пророків...”** / Л. Віценья // Зоря Полтавщини. – 2008. – № 73–74. – С. 4.

536. **Голобородько Т. Про те, що було невідомим** / Т. Голобородько // Полтавський вісник. – 2008. – № 14. – С. 10.

Про книгу В. Пащенка “Гончарова правда про духовність і церкву”.

537. **Гончарівна Т. Гончаровій зорі світити вічно** / Т. Гончарівна, М. Селецький // Рідний край: наук. публіцист.

художньо-літературний альманах / Полт. держ. пед.ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – № 1 (18). – С. 217–219.

Про участь ректора ПДПУ імені В. Г. Короленка В. Паценка та декана факультету філології М. Степаненка в урочистостях з відзначення 90-річчя від дня народження Олеся Гончара в Державному літературно-меморіальному музеї-садибі Олеся Гончара.

538. Жовнір Н. Тестування – не панацея? / Н. Жовнір // Зоря Полтавщини. – 2008. – № 179–180. – С. 11.

Обговорення теми тестування з радником ректора ПДПУ імені В. Г. Короленка Володимиром Паценком.

539. Ігнатенко О. Володимир Пащенко – серед “500 великих лідерів” / О. Ігнатенко // Зоря Полтавщини. – 2008. – № 133. – С. 2.

Про запрошення доктора філософських наук, професора Полтавського державного педагогічного університету, академіка АПН В. Паценка Оксфордським університетом (Великобританія) на приватний форум лідерів.

540. Майзус С. З “Кубком ректора” – до нових вершин / С. Майзус // Полтавщина спорт. – 2008. – № 42. – С. 1.

Про традиційні змагання шкільних команд за “Кубок ректора”.

541. Павлова І. “Служити правді - то хрест і доля”: (історико-мовознавчі візії публіцистичної спадщини Олеся Гончара) / І. Павлова // Рідний край : наук. публіцист. художньо-літературний альманах / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – № 1 (18). – С. 119–131.

Розмова з автором монографії “Гончарова правда про духовність і церкву” В. Паценком та автором книги “Публіцистична спадщина Олеся Гончара: мовні, навколумовні й деякі інші проблеми” М. Степаненком.

542. Пасемко І. У гостях у велета української літератури Олеся Гончара / І. Пасемко // Освіта України. – 2008. – № 61–62. – С. 28.

Про привітання голови оргкомітету В. Паценка учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції “Феномен О.Гончара в духовному просторі українства”. Вміщена його світлина з Валентиною Гончар.

543. Сологуб Н. Вимолю сонця й пісень, або феномен Олеся Гончара / Н. Сологуб // Літературна Україна. – 2008. – № 27. – С. 1,2.

В Полтаві відбулася всеукраїнська науково-практична конференція “Феномен Олеся Гончара в духовному просторі українства”, ініціаторами

якої були ректор Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка В. О. Пащенко та декан факультету філології та журналістики М. І. Степаненко.

544. Тарасюк Г. Вища сила оберігала його. Нове прочитання “Щоденників” Олесь Гончара / Г. Тарасюк // Літературна Україна. – 2008. – № 22. – С. 5.

Про “Щоденники” Олесь Гончара та книги В. О. Пащенка “Гончарова правда про духовність і церкву” та “Публіцистична спадщина Олесь Гончара” М. І. Степаненка.

2009

545. Брусенський О. Інтелігенція Полтавщини підтримала Ю. Тимошенко / О. Брусенський // Полтавський вісник. – 2009. – № 42. – С. 23.

Про проведення форуму інтелігенції Полтавщини, на якому виступив професор В. Пащенко.

546. Визначено лауреатів обласних премій // Зоря Полтавщини. – 2009. – № 153–154. – С. 1.

Лауреатом Полтавської обласної премії імені Леоніда Бразова у номінації “Літературознавство” визначено академіка АПН України В. О. Пащенка за монографію “Гончарова правда про духовність і церкву”.

547. Горошенко А. Вручено премію імені Леоніда Бразова / А. Горошенко // Зоря Полтавщини. – 2009. – № 205–206. – С. 5.

Про урочисте вручення Полтавської обласної премії імені Леоніда Бразова В. Пащенку за монографію “Гончарова правда про духовність і церкву”.

548. Єрмак О. П. Пащенко Володимир Олександрович / О. П. Єрмак // Полтавіка. Полтавська енциклопедія : у 12 т. / гол. ред. О. А. Білоусько. – Полтава, 2009. – Т. 12 : Релігія і церква. – С. 465–466.

549. Назвали лауреатів обласної премії імені Івана Котляревського та премії облради імені Леоніда Бразова // Вечірня Полтава. – 2009. – № 42. – С. 3.

Лауреатом Полтавської обласної премії імені Леоніда Бразова у номінації “Літературознавство” названо академіка АПН України В. О. Пащенка за монографію “Гончарова правда про духовність і церкву”.

2010

550. **Єрмак О. Лауреати Полтавської обласної премії імені Леоніда Бразова за 2009 рік** / О. Єрмак, В. Снігуренко // *Слов'янський збірник : зб. наукових і науково-публіцистичних праць* / уклад. Л. Л. Безобразова ; Слов'янський клуб м. Полтави. – Полтава, 2010. – Вип. IX. – С. 192–207.

Академіка Володимира Пащенка названо лауреатом Полтавської обласної премії імені Леоніда Бразова у номінації “Літературознавство”.

551. **Володимир Олександр Пащенко** // *Зоря Полтавщини*. – 2010. – № 62. – С. 3.

Пам'яті Володимира Пащенка.

552. **Денисенко В. Великий друг малої батьківщини** / В. Денисенко // *Зоря Полтавщини*. – 2010. – № 136. – С. 2.

Про тісні зв'язки В.О. Пащенка з рідною Шевченківською школою Решетилівського району.

553. **Дорогу у велике життя Володимирі Пащенку простелила мама своїми вишитими рушниками** // *Полтавська думка*. – 2010. – № 17. – С. 13.

Пам'яті Володимира Пащенка.

554. **Пам'яті академіка і християнина** // *Відомості Полтавської єпархії*. – 2010. – № 4. – С. 8.

555. **Велика втрата українських релігієзнавців** / А. Колодний // *Релігійна панорама*. – 2010. – № 4. – С. 51-52.

ДОПОМІЖНІ ПОКАЖЧИКИ

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ДРУКОВАНИХ ПРАЦЬ В. О. ПАЩЕНКА

Автономія церковна	202
Автономна православна церква	203
Аксіологічний аспект впливу релігійного фактору на процес формування особистості	251
«Акт поєднання»	204
Анатомія розколу українського православ'я: 1991-1992 роки	320
Андрей Шептицький	115
Атеизм как ценностная ориентация личности	35
Без вини винуваті, або Православне духовенство в більшовистській державі (20 - 30-ті роки ХХ ст.)	219
Безвірний „християнин“?!	220
Біблія - Сокровищница духовной культуры	85
Більшовики і православна церква. Війна замість співпраці	300
Більшовицька держава і православна церква в Україні. 1917–1930-ті роки	10
Більшовицька партія України проти Греко-католицької церкви (80-ті рр. ХХ ст.)	221
Біологія в системі культури	149

Благородні наміри і трагічні наслідки політичного курсу ВКП(б) з релігійного питання	340
Богоборча політика комуністичної партії у другій половині 50-х років	116
Богоборча політика комуністичної партії та примусова атеїзації населення у контексті здійснення свободи совісті в 1920-1930 роки	128
Богоборча політика Комуністичної партії у контексті забезпечення громадянам свободи совісті	140
Болонський процес – основа модернізації педагогічної вищої освіти	301
Боротьба з «опіумом народу» чи злочин проти пам'яті?	105
Боротьба Олеса Гончара за духовні цінності народу (на прикладі роману „Собор”)	364
Будьмо гідні великого попередника	222
В навчальний заклад приходить педагог-валеолог	165
В одній упряжці	166, 184
Василь Липківський	117
Василь Сухомлинський про релігію особистості. Погляд через десятиліття	205
Великий гуманіст заслуговує на шану полтавців і на гідне увічнення його пам'яті	223
Вивчення спадщини А. С. Макаренка в Полтавському педінституті	86
Вилучення церковних коштовностей: життєва необхідність чи авантюра	70

Вилучення церковних цінностей у 1922 році : політико-економічні завдання і морально-духовні наслідки	118
Виховувати переконаних атеїстів	36
Від «Педагогічної поеми» до педагогічної драми? Чи настане ренесанс в освіті	141
Війна з вітряками, або компартійна пропаганда та Ватикан	341
Воскресіння з руїн української греко-католицької церкви: доба сталінізму	321
Воспитать воститателя	52
Всеукраїнський Православний церковний собор – перший собор УАПЦ	119
Вступ	185
Вступне слово	252, 276, 277, 302, 342
«Геній із геніїв»	323
Геній з геніїв (образ Миколи Гоголя у щоденниках Олеся Гончара)	322, 324, 382
Гірка правда, або політика радянської держави щодо РПЦ крізь долю її архієреїв	253
Гіркі уроки 30-х років	106
Гнат Солтис. Сторінки ненаписаної біографії	224, 225
Гоголь-пророк	142
Гончарова правда про духовність і церкву	12
Греко-католики в Україні (від 40-х років ХХ ст. до наших днів)	9

Громадсько-педагогічна діяльність С. Ф. Русової у полтавський період життя (1899-1902 рр.)	343
Гуманистическая позиция В. Г. Короленко в период революции и гражданской войны	87
Два листи митрополита Феодосія	186
Дві сторони політики радянської держави щодо УПЦ 70-х років ХХ століття	226
2005-й – рік Василя Симоненка	303
Держава і православ'я в Україні: 20-30 роки ХХ століття	2
Державна політика СРСР щодо православ'я і греко-католицизму як реалізація антирелігійного курсу в Україні (друга половина 1970-х – 1980-ті роки)	365
Державна політика щодо православної церкви в Україні: (1917-1922 рр.)	1
Деякі аспекти державно-церковних відносин у 1920-30 роки (на прикладі громад баптистів та євангельських християн Полтавщини)	187
Деякі аспекти державно-церковних відносин у ХХ ст. (на прикладі громад баптистів)	254
Деякі аспекти дослідження українського протестантизму в радянській історіографії 50-80-х років ХХ ст.	206
Деякі проблеми національно-патріотичного виховання громадян України	255
Диалектика нравственного и эстетического в «Педагогической поэме» А. С. Макаренко	47

Дипломна робота у педагогічному інституті	71
«Для науки світла в кінці тунелю я не бачу...»	366
До питання класифікації православного сектантства	227
До питання про гуманізацію навчання на природничому факультеті Полтавського педуніверситету	256
До питання про джерела вивчення історії церкви в Україні періоду нацистської окупації	143
До питання про особливості тлумачення українськими духоборами православних догматів (XIX – початок XX століття)	278
До питання про охорону культових пам'яток України в перше десятиріччя Радянської влади	58
До питання про утворення Української автокефальної православної церкви	59
Довідник для вступників до Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка	22
Доля єпископа Теодора Ромжі як вияв боротьби радянської тоталітарної держави з Ватиканом	279
Доля Києво-Печерської лаври в контексті політики радянської держави щодо церкви	257
Досвід А. С. Макаренка в контексті викликів XXI століття	367
Досвід полтавської православної місії у справі впливу на послідовників церковної опозиції (початок XX ст.)	258
Дослідження православних монастирів – актуальна проблема краєзнавства	72

Духовний зміст гоголівської спадщини	280
Духовний наставник	150
Духовні християни українських губерній на сторінках часопису «Миссионерское обозрение» (XIX – початок XX століття)	325
Єдність теорії і практики у формуванні особистості вчителя: цілісний підхід	88
Єпископ греко-католицької церкви Закарпаття Теодор Ромжа. Слуга богу, син народу	281
Єпископ Теодор Ромжа. Життя як факел	282
Жертви «караючого» меча. Змова церковників: вигадане і реальне	60
Життя як факел. Митрополит Іларіон: погляд через десятиліття	344
Життя як факел: Іван Огієнко. Погляд через десятиліття	368
З історії філологічного факультету Полтавського педінституту	73
З новим патріархом і старими проблемами	188
З чого все починалося. Про хід експерименту з підготовки вчителів у Полтавському педінституті	326
Загальнолюдське у релігії: за і проти	74
Загляньмо і в недільні школи	120
Законодавче регулювання взаємовідносин держави і церкви (релігійних організацій) у країнах світу	167
Зійти з наїждженої колії	51

Зірка митрополита Андрея Шептицького	189
Злочин, якого не було	151
«Змова « церковників	61
Знищення родини Петлюр	129
І родинні зв'язки караються	107
Іван Огієнко	121
Іван Іванович Огієнко (1882-1972)	228, 283
Іван Огієнко: син української землі, пророк свого народу	391
Іван Огієнко: учений, богослов, патріот	284
Ідеал державного та суспільного устрою в розумінні віруючих православних та протестантських общин на рубежі XIX – XX століть	285
Ідея апостольського служіння у «Вибраних місцях з друзями» М. В. Гоголя	229
Из истории гуманитарного образования на Полтавщине	108
Із історії Полтавського педінституту (1941-1945 роки)	122
Изучение идеи и опыта А. С. Макаренко в Полтавском педагогическом институте	89
Інноваційні аспекти підготовки вчителя в Полтавському педінституті	168
Інноваційні школи входять у життя	90
Істинно православна церква. Невідомі сторінки історії	109

Істинно православні в Україні: невідомі факти чи замовчувані сторінки історії?	259
История Полтавской битвы как источник	43
Історико-культурні пам'ятки культурного характеру та проблеми їх збереження	53
Їх вина в родинних зв'язках	345
Їх справжнє обличчя	395
Йосиф Сліпий. Світоч християнської віри	304, 327
Кафедра ботаніки ПДПУ: вчора, сьогодні, завтра	230
Кафедра музики - визнана школа професійної підготовки вчителів музичного мистецтва	383
Кафедра музики: історія і сьогодення	328
Кафедра педагогічної майстерності Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка	231
Кафедрі психології Полтавського педагогічного – 25	305, 329
Книга про «Дивомайстра і диволюдину»	398
Книга про Полтаву чекає спонсора	130
[Кожна книга для автора...]	374
Коли замовкли церковні дзвони...	17
Контакти - найтісніші	110
Концептуальні положення педагогіки А. С. Макаренка як ключ до розуміння та творчого вирішення проблем сучасної вітчизняної освіти	369

Краєзнавчий матеріал у курсі історії теорії релігії та атеїзму	54
Курс «Педагогічні технології: теорія та практика»	306
Леонід Бразов - славетний полтавець	346
Ліквідація греко-католицької церкви в Закарпатті мовою фактів	232
Личностный подход к верующим в атеистической пропаганде	55
Людина вільна, конструктивна, заслуговує довіри й поваги	330
А. С. Макаренко – наш сучасник	75
А. Макаренко. Релігія. Церква: новий підхід до старої проблеми	152
А. Макаренко. Релігія. Церква. Антирелігійне виховання. Погляд через роки	233
Мала Академія наук: модель системи виявлення творчо обдарованих дітей	123
Маловідома сторінка церковної трагедії	207
Место религии в творческой личности и деятельности А. С. Макаренко	153
Место учебно-научно-педагогического комплекса в системе непрерывного образования	62
Методические рекомендации по изучению основы научного атеизма. Ч. I	37
Методические рекомендации по изучению основы научного атеизма. Ч. II	38

Методические рекомендации по изучению курса «Основы научного атеизма» : для студентов 3-4 курсов Полтавского пединститута	25
Методические рекомендации по теме «Задачи атеистического воспитания в современных условиях»	28
Методические рекомендации к изучению материалов XXV съезда КПСС, Конституции (Основного Закона) СССР в курсе «Основы научного атеизма»	29
Методические рекомендации по теме «Особенности вероучения и культа существующих в Полтавской области сект протестантского происхождения»	30
Методические рекомендации по теме «Особенности вероучения и культа православия»	31
Методические рекомендации по теме «Основные современные религии и религиозные организации»	32
Методические рекомендации по теме «Причины сохранения и пути преодоления религиозных пережитков в условиях социализма.	33
Методические рекомендации по теме «Религия и современная идеологическая борьба»	34
Методические рекомендации по теме «Актуальные задачи атеистического воспитания»	48
Методические рекомендации по теме «Особенности вероучения и культа католицизма»	39
Методические рекомендации по теме «Особенности вероучения и культа униатства и иудаизма»	40
Методические рекомендации по теме «Происхождение религии, ее сущность и социальные функции»	41

Методические рекомендации по теме
«Сущность и функции научного атеизма» 42

Методологія методики викладання природничих
дисциплін в Полтавському державному
педагогічному університеті 370

Микола Іванович Гавриленко - видатний
орнітолог ХХ століття 286

Митрополит всієї Лівобережної України 154

Між молотом і ковадлом. Православна церква в
Лівобережній Україні під час гітлерівської окупації 131

Міжправославний конфлікт в Україні:
хроніка подій ювілейного року 384

Міфи радянської літератури про свободу совісті в СРСР 169

Мовний склад населення Лівобережної
України за матеріалами демографічного перепису
населення 17 грудня 1926 року 91

Модель професійної підготовки майбутнього
вчителя природничих дисциплін 287

Модернізація професійної підготовки вчителя
трудового навчання на сучасному етапі 347

Модернізм не прикриє облуду. Розум проти релігії 23

Молоді – атеїстичні переконання 26

На базі досвіду 44

На зламі епох, або Російська православна церква у
постхрущовський період 155

На зламі епох, або РПЦ в постхрущовський період 170

Навіки в чужій землі	63
Навчально-науково-педагогічні комплекси у системі безвідривної практики студентів	76
Нагороди України	396
Народився під щасливою зіркою (одна сторінка з біографії Леоніда Бразова)	331
Наследие А. С. Макаренко в системе деятельности педагогического института	77
Науковий атеїзм як духовна цінність	13
Наукові школи як стимул розвитку природничого факультету ПДПУ ім. В. Г. Короленка	208
Науково-методичне забезпечення професійно-педагогічної підготовки вчителя в умовах різнорівневої освіти	111
Науково-педагогічні напрями виховання	190
Научный атеизм в системе ценностных ориентаций личности в условиях развитого социализма	14
Національна ідея в поглядах Софії Русової. Полтавський період її формування	385
Національні традиції державотворення в нарисах з історії політичної та релігійної думки	7
Невідомий Іван Отієнко	191
Незрозуміла стабільність, або держава і руська православна церква (кінець 70-х – початок 80-х років ХХ століття)	260
Непрочитаний Ярослав Галан	261

Нескорені греко-католики	171
«Ніч минула, а день наблизився...»: Держава і православ'я в Україні: 20-ті роки ХХ століття	3
Нове у законодавстві України про взаємовідносини держави та церкви	132
Обласний ліцей в системі обласного управління освіти та педінституту	133
Обновлений рух 20-х років в його українському варіанті	92
Обновленство	134
Обновленці	135
І. Огієнко - перекладач	78
Одісея митрополита Феодосія	192
Одна сторінка з біографії студента Леоніда Безобразова	332
Олесь Гончар і компартійна номенклатура: до джерел конфлікту	348
Олесь Гончар і релігійне відродження в Україні	349
Олесь Гончар на захисті духовних святинь краю	350
Олесь Гончар на захисті духовних святинь народу (на прикладі роману «Собор»)	371
Олесь Гончар про Миколу Гоголя	372
Оновлення форм і змісту початкового навчання у загальноосвітніх закладах нових структур	136
Особливості міжправославного протистояння в Україні напередодні 2000-ліття Різдва Христового	373

Оптимістична трагедія , або доля єпископа Теодора Ромжі в тоталітарній державі	288
Оптимістична трагедія, або як починався погром «Собору» Олесея Гончара	351
Орієнтація на самостійність	45
Патріарх новий, проблеми старі	209
Педагогический институт и школы нового типа	64
Педагогічна концепція А. Макаренка і релігія	156
Педагогічна спадщина академіка Д. О. Тхоржевського	352
Передмова	234, 289, 290
Переоцінка цінностей: вульгарний атеїзм і його наслідки	124
Персоналії, як об'єкт краєзнавчого дослідження	65
Першоієрарх нової української церкви митрополит Василь Липківський	93
Петлюри родичі - сестри Феодосія та Марина, небожі Сильвестр, Андрій та Валер'ян Скрипники	353
Петро Могила	94
Питання релігії та церкви в творчій спадщині Олесея Гончара	386
Політика більшовицької партії з релігійного питання і її наслідки (20–30-ті роки)	235
Політика КПРС і радянської держави щодо пам'яток культури культового походження (к. 50 – поч. 60-х рр.)	210

Політика КПРС і Радянської держави щодо церкви через призму роману Олеса Гончара „Собор”	333
Політика радянської держави щодо православної церкви. 20 – 30-ті роки ХХ століття	95
Політичний курс партії і держави щодо православної церкви. 1943-1945 роки	375
Полтава : «Рідний край»	193
Полтавський державний педагогічний інститут ім. В. Г. Короленка	172
Полтавський державний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка	236, 237, 238
Полтавський державний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка в розвитку міжнародної співпраці та інтеграції у сферу освіти	291
Полтавський педагогічний інститут і сільська школа: здобутки і перспективи	113
Полтавський державний педагогічний університет: минуле й сучасне	194
Полтавщина: влада на історичних паралелях	399
Полтавщина. Історичний нарис	20
Правда і домисли про «істинно православних»	240, 392
Православна духовна музика як засіб взаємозбагачення європейських культур	307
Православна тенденція в системі художнього мислення І. Котляревського	239
Православна церква в Україні (45-80-ті роки ХХ ст.)	173

Православна церква в Україні: період 1921-1945 рр.	174
Православна церква в тоталітарній державі. Україна 1940 – початку 1990-х років	11
Православна церква в Лівобережній Україні під час гітлерівської окупації	137
Православна церква в тоталітарній державі напередодні 1000-ліття Хрещення Русі	292
Православне місіонерство в Україні на початку XX століття	144
Православне обновленство - справа ДПУ	96
Православ'я в новітній історії України : в 2 ч. Ч. 1	6
Православ'я в новітній історії України : в 2 ч. Ч. 2	8
Православ'я в новітній історії України	157, 175
Православ'я в Україні. Державно-церковні стосунки: 20–30-ті роки XX ст.	5
Предисловие	66
Предмет, об'єкт і основні категорії педагогіки	125
Предмет педагогіки в його історичному розвитку. Методи педагогічних та історико-педагогічних досліджень	241
Приборкання церкви : кінець 60-х	176
Примусовий атеїзм, або як закривали Хрестовоздвиженський монастир	67
Про один злочин проти православної церкви	145
Про підготовку вчителя на природничому факультеті [ПДПУ]	211

Проблема добра и зла в «Вечерах на хуторе близ Диканьки»	56
Проблема охорони пам'яток церковної архітектури в творчості і діяльності Олеся Гончара	387
Проблема руйнації церкви в романі «Собор» Олеся Гончара	308
Проблеми духовності у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського	158
Проблеми православної церкви періоду фашистської окупації України	354
Проблеми релігії і церкви в «Енеїді» І. Котляревського	114
Проблеми релігії та церкви в «Енеїді» І. Котляревського	159
Проблеми релігії в «Енеїді» Івана Котляревського	177
Програма війна	195
Професійна підготовка вчителя	212
Психолого-педагогические аспекты в практике религиозных организаций	68
Реалізація ідей Болонського процесу в педагогічному закладі	376
Ректори, певне, погодяться	309
Релігієзнавча підготовка вчителя початкових класів	196
Релігійна освіта і виховання: за і проти	97
Релігійне відродження України в оцінках Олеся Гончара	355
Релігія та церква в оцінці А. Макаренка	178

Репресії проти духовенства : маловідомі сторінки злочинів сталінізму на Полтавщині	79
[Рецензія]	397
Рівноправний партнер у системі народної освіти	69
А. Річинський і автокефальний Рух в УСРР: 20 роки	242
Родина Русових і Полтавщина	356, 357
Родинне коріння Петлюр умертвлене ...	21
Розвиток діяльності магістратури 8.000009 «Специфічні категорії».	358
Розвиток наукової творчості студентів природничого факультету ПДПУ ім. В. Г. Короленка	359
Розгром «Собору» Олеса Гончара: передісторія конфлікту	360
Розкол в українському православ'ї: хроніка подій середини 1990-их років	361
Розстріляти за постановою ЦК ВКП(б). Документа про арешт і розстріл сестер та небожа Симона Петлюри	98
Роль літературного насліддя А. С. Макаренка в розвитку духовної культури молоді	24
Роль І. Огієнка в українському релігійному і культурному відродженні	99
Роль партійної організації в практичному здійсненні реформи школи	46
Роль релігійної лексики в освіті українського ономастона	80
Роль трудових колективів у формуванні атеїстичної переконаності молоді	15

Роман Олеся Гончара «Собор»: хроніка руйнації віри	334
Російська православна церква наприкінці хрущовської відлиги	213
РПЦ на захисті „завоювань” „розвинутого соціалізму”	214
РПЦ на початку «Будівництва матеріальної бази комунізму»	197
Руйнівники і будівничі: державна церковна політика через призму роману Олеся Гончара «Собор»	310
Руська православна церква в дні 1000-ліття хрещення Київської Русі	311
Світла в кінці тунелю не видно, або Невизначеність українського православ'я: 1996-1997 роки	377
Світло із спадщини академіка М. І. Вавилова	378
Світовий контекст на сторінках «Рідного краю» 1906 року	312, 335
Світоглядні переконання Василя Сухомлинського: політ над безоднею	313
Свобода совісті в Україні : Міфи і факти 20–30-х рр.	4
Свобода совісті в Україні: історія і сучасність	243
Свобода совісті в Україні. Важкий шлях до істини	198
Священнослужитель і лінгвіст І. Огієнко	81
Слідами карної справи № 1840-С	160
Слово до читача	179
Слово про вчителя	146

Слово про В. Г. Короленка	293
Слово ректора	294
Соціалізм на церковному згарищі	295
Социалистическая обрядность в системе коммунистического воспитания студентов	49
Соціальна відповідальність: наукові аспекти	393
Соціально-економічна криза та криза моралі на сучасному етапі розвитку суспільства	244
Спосіб життя і особистість	394
Сталінізм і церква в Україні в 20 – 30 роках	100
Становлення національної освіти на Полтавщині за доби Центральної Ради	180
Студент	379
Суспільствознавча освіта	380
В. А. Сухомлинський о ролі преподавателя в формировании коммунистических убеждений молодежи	27
Так починався розкол, або церковне життя в Україні: рік 1990-й	337
Теоретично-методологічні засади викладання спецкурсу «Держава і церква в Україні у XX столітті» для магістрів спеціальності «Історія»	296
Тернистий шлях відродження УГКЦ	245
Терновий вінок Василя Романюка (патріарха Володимира)	215

Тестування – не панацея	314
Л. М. Толстой і духовори: основні етапи взаємин наприкінці XIX – на початку XX ст.	337
Торжество «соціальної справедливості», або знищені за родинні зв'язки з Симоном Петлюрою	297
Тоталітарна система і православна церква: хроніка взаємин першої половини 1980-х років	298
Трагедія митрополита Феофіла Буддовського	138
Трагедія Руської православної церкви крізь долю її єпископів	246
Трагічна доля української автокефальної православної церкви	181
Трагічне десятиліття УАПЦ	101
Традиції природничого факультету Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка ³⁸⁸	
Традиції як рушійна сила навчально-виховного процесу	199
УГКЦ на етапі боротьби за легалізацію в Україні (середина 70-х – поч. 80-х р.)	216
Удосконалення змісту підготовки фахівців у контексті Болонської декларації	315
Українська автокефальна: історія та реалії дня	57
Українська автокефальна православна церква: Важкий шлях до визнання	19
Українська греко-католицька церква бореться	200

Українська греко-католицька церква середини 40-50-х років XX століття: воскресіння з руїн	316
Уніати-покутники. Міфи та факти віровчення і діяльності	217
Упровадження новітніх освітніх технологій у зміст підготовки вчителів трудового навчання	338
Учення Антона Макаренка в контексті викликів системи виховання XXI століття	389
Учитель – учень: виховуючи відносини	82
Учитель культурології в сучасній школі	126
Формирование коммунистического мировоззрения молодежи	16
Формування політико-правової моделі ставлення більшовицької держави щодо церкви	299
Формувати особистість	50
Християнин Олесь Гончар в обороні української церкви	381
Християнська релігія і церква на Полтавщині	390
Хроніка відносин тоталітарної системи і православної церкви: перша половина 1980-х років	317
Хрущовська «відлига» і доля монастиря Києво-Печерської лаври	161
Церква і голодомор	102
Церква в системі сучасної освіти	162
Церква і освіта (про освітню діяльність православного духовенства в Україні на початку XX століття)	147, 163

Церковне багатство і духовна убогість	18
Церковна опозиція як наслідок руйнівної політики КПРС і радянської держави щодо РПЦ	247
Церковні цінності як порятунок голодуючих: життєва необхідність чи політична авантюра	201
Церковнослов'янська лексика в сучасній конфесійній періодиці	83
Церковнослов'янизми в «размышлениях о божественной литургии Н. В. Гоголя»	103
Цінності релігійні	139
Час подбати про духовне обличчя Полтави	339
Часи нові - стратегія стара, або політика партії і держави щодо РПЦ в середині 70-х років	218
Часи нові, стратегія стара, або Руська православна церква на початку будівництва комуністичного суспільства	318
Через терни до зірок	248
Чи все ми знаємо про Ярослава Галана	249
Чому патріарх Олексій не відвідав Київ?	182
Чужий серед своїх: Олесь Гончар і партійний істеблішмент	362
Чужі табори. Православна церква й інтелігенція в українському суспільстві на початку XX століття	183
Школа й антирелігійне виховання: уроки історії	148
Школа і церква : від конфронтації – до діалогу	104

Штрафний удар	363
Що корисне у християнських недільних школах	127
Як закривали монастир Києво-Печерської лаври	164
Яких терористів шукали у студентських гуртожитках?	319
Ярослав Галан : трагедія віри, зневіри і долі. Гортаючи сторінки ненаписаної біографії	250

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Абліцов В.	115, 117, 121
Анненкова А.	438
Антипович Ю.	422,
Архипов Є.	441, 442
Бабенко Л.	534
Балакірева Г. О.	15
Балакірева Р. С.	15, 16
Банний А.	464, 472
Безобразова Л.	266
Безручко В.	438
Білик Г.	481
Білик Н.	
512Білоусько О. А.	353, 390, 413
Бондаревська Т.	522
Бойко А. М.	75, 77, 82, 88, 111, 125, 162, 168, 190, 194, 241, 289
Божко О.	115, 117, 121
Брусенський О	545
Варава А. Я.	16
Васевич А.	513
Величко В.	492
Винокур І. С.	63
Вільховий Ю. В.	206
Віценя Л.	450, 473, 474, 482, 507, 508, 514, 523, 524, 525, 535
Вовк Я. Г.	74, 416
Войналович В.А.	79, 107, 390
Войцехівська І.	115, 117, 121
Волошин Ю. В.	131, 137, 143, 154, 202, 203, 204, 390, 483
Гладкий С.	144, 147, 183
Голобородько Т.	457, 526, 536
Гончарівна Т.	537
Гончаренко Н. И.	43
Горобець І. Ю.	423
Горошенко А.	547
Григор'єва Т. Ф.	58
Гринь Г.	495
Гриньова М. В.	90, 120, 127, 135, 149, 165, 208, 244, 256, 268, 286, 287, 290, 291, 301, 306, 358, 359, 370, 379, 380
Денисенко В.	552
Денисенко Т.	466

Дениско Г.	444
Дениско Т.	445, 496
Денисовець П. М.	412
Довчич М.	451
Євтух М.	509
Єрмак О.	509, 548, 550
Жовнір Н.	527, 538
Замлинский В.	94
Здоровило П.	484
Зязюн І. А.	393
Іванов В.	452
Ігнатенко О.	539
Ігнатуша О.М.	515
Казирод Н. І.	409
Калініна Я.	436
Карапузова Н.	305, 329
Киридон А. М.	10, 17, 18, 62, 76, 87, 299
Киридон П. В.	7, 144
Колодний А.	133, 134, 139, 555, 556
Комар Ю.	500
Комісар І.	205
Коробка Л.	488
Косиченко Л.	528
Кравченко П. А.	409
Крамущенко Л. В.	86
Кремінь В. Г.	376
Косиченко Л.	528
Кузьменко О.	440
Курочка І.	447, 501, 529
Кучменко Е.	489
Лаврик Г. В.	102
Лебеденко С. А.	80, 108
Лис В.	427, 428
Лобовик Б.	133, 134, 139
Лобурець В. Є.	73, 74, 86, 113, 122, 130, 396, 411, 412, 416, 458, 502
Логвин В.	459
Любивий М.	467
Ляшенко О.	516
Майзус С.	540
Марчук В. В.	504
Мелешко В. А.	372

Мельниченко А. С.	64
Мельниченко О. В.	90
Мироненко З.	517
Михайленко Г. М.	20
Моргун В.	460
Мотуз В.	476
Нагорна Т.	220, 227, 240, 251, 258, 259, 263, 264, 269, 278, 285, 325, 399
Ніколашина Т.	339
Ніколенко О. М.	85, 142, 229, 262, 312, 322, 323, 335, 372, 376, 382
Непорада Г.	439
Обертинський О.	429
Олександренко Т.	518
Онищенко О.	532
Онацько В. Г.	123
Онищенко О.	532
Опанасик О.	505
Оснач В. Ф.	409
Охріменко І. В.	123
Павлова І.	541
Пасемко І.	542
Пащенко В. І.	114
Першин М.	468
Плав'юк М.	245, 397
Подобна Є.	520
Радько П. Г.	7
Реверук В. Я.	180
Рибачук М. Ф.	93, 170, 394
Рогозинський В.	492
Романенко Н. І.	132, 167
Савицький Л. Ю.	47
Саган О.	173, 174
Семено О.	477
Семеняка В.	430
Сидоренко В.	352
Сітарчук Р. А.	254, 296, 342
Славута Г. О.	148
Снігуренко В. М.	83, 103
Сологуб Н.	543
Степаненко М. І.	73, 372, 411
Сулаєва Н.В.	307, 376

Тарасюк Г.	544
Тигаренко В.	352
Тронько П. Т.	79, 412
Турій О.	500
Турчина В.	435, 454
Турчина Н.	431, 437
Українець Л. Ф.	411
Федорук О.	463
Фролов А. А.	75
Хайруліна В.	479
Хоменко Н. В.	56, 85
Чумак В.	471
Шебитченко А. П.	43
Ярошенко Г.	432

ЗМІСТ

Микола Степаненко. Гроно слів у вінок пошани професорові Володимирові Пащенко	5
Олександр Єрмак.. Підкорювач наукових вершин	12
Нагороди, почесні звання, відзнаки	36
Роман Сітарчук, Юрій Волошин. Наукова школа академіка АПН України В. О. Пащенка	38
Хронологічний покажчик друкованих праць академіка В. О. Пащенка	43
Публікації про Володимира Олександровича Пащенка і його праці	99
Допоміжні покажчики: алфавітний покажчик друкованих праць ученого	119
іменний покажчик	143

ВОЛОДИМИР ПАЩЕНКО

Біобібліографічний покажчик

Відповідальний за випуск – **Р. А. Сітарчук**
Літературний редактор – **Т. І. Ніколашина**
Верстка – **Валерій Кушніров**
Обкладинка – **Валерій Кушніров**
Фото – **Володимир Дяченко**

Здано до друку – 7.10.2010 р.
Формат: 60x84/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 7,5. Замовлення № 85.
Наклад 150 примірників.

Видруковано в ПНПУ імені В. Г. Короленка
36003, м. Полтава, вул. Остроградського, 2

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 15249-3821 Р від 1 червня 2009 року